

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ortodoxa kyrkan

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det skall stiftas en lag om ortodoxa kyrkan. Den nya lagen ersätter den nuvarande lagstiftningen om det ortodoxa kyrkosamfundet.

Den ortodoxa kyrkan skall till sina grunder behålla en liknande offentlighetsrättslig särställning som för närvarande. Det föreslås att en kyrkoordning skall tas i bruk inom den ortodoxa kyrkan. I kyrkoordningen skall utfärdas närmare bestämmelser om kyrkans verksamhet och förvaltning. Kyrkoordningen skall utfärdas av kyrkomötet. Ställningen för den ortodoxa kyrkans central- och stiftsförvaltning ändras så att den blir mera oavhängig av staten på så vis att dess omkostnader inte längre skall betalas direkt av statens medel. Kyrkans ekonomiska förutsättningar för verksamheten tryggas dock genom statsbidrag till motsvarande belopp. Det föreslås att vissa förvaltningsärenden som gäller kyrkans interna verksamhet och förvaltning och som för närvarande hör till undervisningsministeriets uppgifter skall överföras till kyrkans egna organ.

Det föreslås flera ändringar av bestämmelserna om kyrkans och församlingarnas förvaltning. Den grundläggande strukturen för kyrkoförvaltningen kvarstår dock till största delen oförändrad.

Det införs en enda form av anställningsförhållande inom den ortodoxa kyrkan och i dess församlingar på så vis att tjänstemännen vid kyrkostyrelsen och tjänsteinnehavarna i församlingarna överförs till anställning i arbetsavtalsförhållande. Det skall överenskommas om anställningsvillkoren genom kollektivavtal.

Inom kyrkoförvaltningen införs ett förfarande med rättelseyrkande, där framställning av rättelseyrkande hos kyrkostyrelsen skall ingå som ett obligatoriskt förstadium till besvär. Ändring i kyrkostyrelsens beslut med anledning av rättelseyrkande skall få sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2007.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Inledning.....	4
2. Nuläge.....	4
2.1. Lagstiftning och praxis.....	4
Allmänt om religionssamfundens ställning	4
Evangelisk-lutherska kyrkan	4
Ortodoxins historia i Finland	5
Lagstiftningen om den ortodoxa kyrkan	5
Den ortodoxa kyrkans ställning i förhållande till staten	6
Kyrkans förvaltning.....	7
Församlingarna	7
Ekonomi n.....	7
Personal	8
Tillrättavisningsförfarande och sökande av ändring.....	8
2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	8
Sverige.....	8
Danmark	9
Norge.....	9
Tyskland	9
Frankrike.....	10
Ortodoxa lokalkyrkors ställning och organisation i vissa länder	10
2.3. Bedömning av nuläget	11
3. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	13
3.1. Målsättning	13
3.2. De viktigaste förslagen	13
4. Propositionens konsekvenser	15
4.1. Ekonomiska konsekvenser	15
4.2. Konsekvenser för myndigheterna.....	15
5. Beredningen av propositionen.....	16
DETALJMOTIVERING	17
1. Lagförslag	17
1 kap. Allmänna bestämmelser	17
2 kap. Kyrkans administrativa indelning.....	19

3 kap. Kyrkans gemensamma förvaltning.....	20
4 kap. Kyrkans ekonomi.....	29
5 kap. Stiftsförvaltningen.....	30
6 kap. Församlingens förvaltning	31
7 kap. Församlingens ekonomi.....	43
8 kap. Begravningsverksamheten.....	44
9 kap. Förvaltningsförfarande.....	47
10 kap. Underställning och ändringssökande.....	53
11 kap. Särskilda bestämmelser.....	57
12 kap. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.....	62
2. Närmare bestämmelser och föreskrifter	65
3. Ikraftträdande.....	65
4. Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning.....	65
LAGFÖRSLAGEN.....	67
Lag om ortodoxa kyrkan	67

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

I Finland har den ortodoxa kyrkan en särskild offentligrättslig ställning på motsvarande sätt som den evangelisk-lutherska kyrkan. Den ortodoxa kyrkans särskilda ställning har i hög grad historiska orsaker. Den ortodoxa tron rotade sig i de östra delarna av Finland ungefär samtidigt som den västerländska kristendomen, dvs. redan under medeltiden. Sedan 1918 har den ortodoxa kyrkan haft en särställning som kan likställas med den evangelisk-lutherska kyrkan. Ortodoxin och dess rika minoritetskultur utgör ett viktigt element i det finländska kulturarvet. I dagens läge hör ca 1,1 procent av finländarna till den ortodoxa kyrkan.

I denna proposition föreslås att lagstiftningen om den ortodoxa kyrkan skall revideras i sin helhet. Den gällande lagstiftningen är lagstiftningstekniskt föråldrad. På grund av de talrika ändringarna är det svårt att uppfatta den och ändringarna har också gjort den inkonsekvent. Till vissa delar är lagstiftningens struktur också problematisk med hänsyn till de krav som den nuvarande grundlagen ställer på författningsnivån och bestämmelserna om bemyndigande att utfärda förordningar.

Ett centralt syfte med propositionen är att ytterligare stärka den ortodoxa kyrkans självstyrelse och minska statsmaktens involvering i beslut som gäller kyrkans interna verksamhet och förvaltning. Kyrkan skall dock till sina grunder behålla en liknande offentligrättslig ställning som för närvarande.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Allmänt om religionssamfundens ställning

I 11 § i grundlagen har religions- och samvetsfrihet tryggats som en grundläggande fri- och rättighet i Finland. I

religionsfrihetslagen (453/2003) finns närmare bestämmelser om utövandet av religionsfrihet. Med ett religionssamfund avses enligt religionsfrihetslagen evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkosamfundet och registrerade religionssamfund. Den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet har en särskild offentligrättslig ställning. De nämnda kyrkorna och deras församlingar är offentliga samfund, vilkas ställning och organisation baserar sig på separat lagstiftning. De registrerade religionssamfundet är privaträttsliga sammanslutningar vilkas registrering regleras i religionsfrihetslagen. Cirka 84 procent av finländarna hör till den evangelisk-lutherska kyrkan, 1,1 procent till den ortodoxa kyrkan och sammanlagt ca 1,1 procent till andra religionssamfund.

Evangelisk-lutherska kyrkan

I kyrkolagen (1054/1993) finns bestämmelser om den evangelisk-lutherska kyrkans författning och förvaltning. För kyrkolagen gäller en särskild lagstiftningsordning som nämns i 76 § i grundlagen. Kyrkomötet har ensamrätt att ta initiativ till att stifta kyrkolag samt ändra och upphäva den. De statliga lagstiftningsorganen kan inte ändra ett förslag med undantag för lagtekniska rättelser som inte påverkar innehållet i sak, och också då skall kyrkomötet yttra sig innan ändringarna företas. Under de senaste åren har förhållandena mellan kyrkan och staten successivt utvecklats på ett sätt som ökar kyrkans självständighet. Genom den nya kyrkolag som trädde i kraft vid ingången av 1994 överfördes en del av normuppsättningen för kyrkan till kyrkoordningen, som utformas inom kyrkans egen normgivningsrätt och utfärdas av kyrkomötet. I samband med kyrkolagsreformen ströks också omnämmandet av att kyrkans högsta förvaltning tillkommer landets regering. År 1997 överfördes ansvaret för domkapitlen från staten till kyrkan. I samband med att den

nya grundlagen trädde i kraft 2000 överfördes utnämningen av biskoparna inom både den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet från republikens president till kyrkorna.

Ortodoxins historia i Finland

Den ortodoxa tron spred sig till östra Finland och Karelen under förra hälften av det andra årtusendet, vid samma tid som romersk-katolicismen spred sig till västra Finland. Vid freden i Nöteborg 1323 fastställdes för första gången gränsen mellan Sverige och Novgorod, vilken för en lång tid också kom att utgöra gränsen för de östra och västra kyrkornas influensområden i Karelen. Vid freden i Stolbova 1617 erhöll det protestantiska Sverige Kexholms län och Ingermanland. Trots att evangelisk-luthersk religionstväng i princip gällde i Sverige, garanterades de ortodoxa begränsad religionsfrihet i fredsavtalet. På 1700-talet började största delen av de ortodoxa områdena i Karelen på nytt lyda under Ryssland.

Efter Finska kriget (1808—1809) blev Finland ett autonomt storfurstendöme under Ryssland. År 1812, då det s.k. Gamla Finlands områden återförenades med Finland, ökade antalet ortodoxa i Finland till ca 25 000. Lagstiftningen som härrörde från den svenska tiden inskränkte fortfarande de ortodoxas rättigheter, men med tiden förbättrades villkoren för dem. Mot slutet av autonomi fanns det 63 000 ortodoxa i Finland. År 1892 grundades ett eget stift i Finland. Stiftets överherde fick titeln ärkebiskop.

När Finland hade blivit självständigt omorganiserades den ortodoxa kyrkans ställning genom förordningen gällande det grekisk-katolska kyrkosamfundet i Finland (185/1918). Den ortodoxa kyrkan lyftes upp i jämbredd med den evangelisk-lutherska kyrkan som den andra nationella kyrkan i Finland. Kyrkans högsta förvaltning tillkom landets regering, presidenten utnämnde biskoparna och staten stod för kostnaderna för ansvaret för kyrkans central- och stiftsförvaltning. Kyrkans och församlingarnas förvaltningsstruktur följde på många punkter den evangelisk-lutherska

kyrkans och kommunalförvaltningens exempel. Förvaltningsmodellen påverkades förutom av den kanoniska traditionen också starkt av nordiska demokratiska ideal, vilket ses t.ex. i det starka inslaget av lekmän i kyrkans och församlingarnas förvaltning. Också kyrkans kanoniska förhållanden omorganiserades under de första självständighetsåren. År 1921 beviljades den ortodoxa kyrkan i Finland autonomi av Ryska kyrkan. År 1923 övergick den som en autonom kyrka till kanonisk förbindelse med det ekumeniska patriarkatet i Konstantinopel. Det kanoniska förhållandet fastställdes i den ekumeniska patriarkens Tomos-dokument, som Finland ratificerade.

På grund av de territoriella avträdelserna efter andra världskriget blev mer än 50 000 ortodoxa, dvs. ungefär två tredjedelar av kyrkans medlemmar, tvungna att flytta från sin hembygd och bosätta sig i huvudsak bland den lutherska befolkningen. Den ortodoxa kyrkan förlorade ca 90 procent av sina kyrkor, bönehus, skogsegendorar och övriga fastigheter, vilket i betydande grad försvårade möjligheterna att ordna kyrklig verksamhet. Under en lång tid efter andra världskriget uppvisade utvecklingen av medlemsantalet en sjunkande trend, men på 1990-talet började medlemsantalet stiga på nytt. En tydlig förändring är att den ortodoxa befolkningen har koncentrerats till södra Finland och i synnerhet till huvudstadsregionen. Under de senaste åren har också ett växande antal invandrare kommit med i den ortodoxa kyrkans verksamhet.

Lagstiftningen om den ortodoxa kyrkan

Den nuvarande lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969) stiftades 1969. I lagen finns bestämmelser om bl.a. grunderna för kyrkosamfundets organisation, församlingens organ och grunderna för skötseln av församlingens ekonomi, kyrkosamfundets organ och centralfond, tillrättavisningsförfarande, kyrkliga överdomstolen samt underställning och besvär. I förordningen om ortodoxa kyrkosamfundet (179/1970) finns närmare bestämmelser om kyrkosamfundets organisation och verksamhet. Dessutom finns

det en särskild lag som gäller tjänste- och arbetsvillkorsutskottet inom ortodoxa kyrkosamfundet (158/1984).

Den ortodoxa kyrkans ställning i förhållande till staten

Den ortodoxa kyrkan i Finland är den andra nationella kyrkan i vårt land vid sidan om den evangelisk-lutherska kyrkan. De nationella kyrkornas ställning avviker från ställningen för övriga religionssamfund. Kyrkan och dess församlingar är offentliga samfund, vilkas ställning och organisation baserar sig på separat lagstiftning.

Den ortodoxa kyrkan i Finland är ett autonomt ärkebiskopsdöme som står i kanonisk förbindelse med ekumeniska patriarkatet i Konstantinopel. Kyrkan är därmed samtidigt ett finländskt offentligt samfund och en del av den världsomspännande ortodoxa kyrkan, vilket innebär att kyrkosamfundet har en säregen ställning i lagstiftningen i Finland. Ställningen för den ortodoxa kyrkans kanoniska och andra andliga regler inom den ortodoxa kyrkan i Finland har konstaterats i 1 § i lagen om ortodoxa kyrkosamfundet, enligt vilken kyrkosamfundet grundar sig på "Bibeln, traditionen, den ortodoxa österländska katolska och apostoliska kyrkans dogmer samt kanoniska och andra kyrkliga stadgar". Med kanoner avses regler för organisation, etik och seder i anslutning till kyrklig lag, vilka formats i första hand som beslut vid allmänna och lokala kyrkomöten. Den ortodoxa kyrkans kanoner omfattar de heliga apostlarnas regler, sju ekumeniska kyrkomötens kanoner, tio lokala kyrkomötens bestämmelser, tretton heliga fäders bestämmelser och som tillägsregler övriga kanoniska skrifter. Den kanoniska grunden för kyrkans andliga angelägenheter framgår också av 8 § i lagen, enligt vilken biskopskonferensen och kyrkomötet beslutar i kyrkosamfundets andliga angelägenheter "inom i 1 § angivna gränser". I 1 § fastställs dessutom kyrkans kanoniska förbindelse med ekumeniska patriarkatet i Konstantinopel. I fråga om förbindelsen återopas det ekumeniska patriarkatets s.k. Tomosdokument av den 6 juli 1923.

Den ortodoxa kyrkan har inte någon

motsvarande ensamrätt att ta initiativ som den evangelisk-lutherska kyrkan i fråga om lagstiftning som gäller dess egna angelägenheter, utan de lagar och förordningar som gäller den ortodoxa kyrkan stiftas i normal lagstiftningsordning. Kyrkomötet har dock rätt att förelägga landets regering förslag som gäller lagar och förordningar. Till skillnad från den evangelisk-lutherska kyrkan kan frågor som berör den ortodoxa kyrkan regleras även genom förordning, och kyrkan har inte några sådana författningar om kyrkans förvaltning och verksamhet som motsvarar kyrkoordningen och kyrkans valordning för den evangelisk-lutherska kyrkan och som utfärdas inom ramen för kyrkans egen normgivningsrätt.

I 9 § i lagen om ortodoxa kyrkosamfundet sägs att högsta styrelsen över kyrkosamfundet tillkommer landets regering. Den motsvarande bestämmelsen för evangelisk-lutherska kyrkan slopades vid ingången av 1994 i samband med att den nya kyrkolagen stiftades. I praktiken har bestämmelsen en förhållandevis obetydlig självständig betydelse, eftersom republikens presidents och statsrådets roll i samband med beslut som gäller kyrkosamfundet har begränsats till sådana uppgifter om vilka det uttryckligen har bestämts i lagstiftningen om kyrkan eller som hänför sig till deras ställning inom lagstiftningsförfarandet.

I praktiken har statsmaktens uppgifter ständigt minskat i fråga om ärenden som gäller både den evangelisk-lutherska och den ortodoxa kyrkans förvaltning och verksamhet. Den ortodoxa kyrkans administrativa band till statsmakten har dock i vissa avseenden förblivit starkare än den evangelisk-lutherska kyrkans band. En viktig skillnad är att i fråga om den ortodoxa kyrkan bestäms genom lag och förordning om många sådana angelägenheter som berör kyrkans interna verksamhet och förvaltning vilka för den evangelisk-lutherska kyrkans del regleras genom kyrkoordningen, som utfärdas inom kyrkans interna förfarande.

Också den ortodoxa kyrkans central- och stiftsförvaltning har en ställning som avviker från den evangelisk-lutherska kyrkan. Kyrkostyrelsens och stiftsförvaltningens utgifter bekostas av statens medel, och

kyrkostyrelsens ställning jämföras i många avseenden med ställningen för statliga ämbetsverk. Någon motsvarande koppling finns inte längre för den evangelisk-lutherska kyrkan, eftersom ansvaret för domkapiteln helt och hållet överfördes från staten till kyrkan vid ingången av 1997.

Den ortodoxa kyrkans band till staten kommer också till uttryck bl.a. i att ett ombud som utsetts av statsrådet deltar i kyrkomötet och att det alltid förutsätts beslut av statliga myndigheter i fråga om bl.a. församlingsindelningar, antalet inspektionsdistrikt och resepräster och resekantorer samt fastställelse av bostad och verksamhetsdistrikt.

Kyrkans förvaltning

Kyrkans centralförvaltning består av kyrkomötet, biskopskonferensen och kyrkostyrelsen. Kyrkomötet och biskopskonferensen har hand om kyrkans högsta förvaltning i angelägenheter som inte hör till landets regering. Medlemmar av kyrkomötet är de biskopar som innehar en tjänst, 14 prästerliga medlemmar och kantorsmedlemmar samt 18 lekmannamedlemmar. Dessutom utser statsrådet sitt ombud vid kyrkomötet. Biskopskonferensen, som består av alla biskopar inom kyrkosamfundet, beslutar i första hand i dogmatiska och kanoniska frågor. Biskopskonferensen skall också fastställa kyrkomötets och kyrkostyrelsens beslut i ärenden som gäller dogmatiska eller kanoniska frågor. Kyrkostyrelsen är verkställande förvaltningsorgan inom kyrkans centralförvaltning. Kyrkostyrelsens kollegium består av ärkebiskopen som ordförande, de övriga stiftsbiskoparna samt fyra av kyrkomötet valda representanter, av vilka en skall vara präst och en ha avlagt en sådan examen som krävs för domartjänst.

Den ortodoxa kyrkan är indelad i Karelens, Helsingfors och Uleåborgs stift, vilka har en kyrklig ställning som metropolitstift. Biskopen i Karelens stift är samtidigt kyrkans ärkebiskop. Dessutom finns tjänsten som biträdande biskop. Den ortodoxa kyrkan har inte några regionala förvaltningsorgan som motsvarar domkapiteln inom den evangelisk-lutherska kyrkan, utan biskopen

fattar besluten i stiftet.

Församlingarna

Kyrkans andliga verksamhet bedrivs i huvudsak i församlingarna. Församlingarna har en mycket central position inom kyrkans förvaltningsstruktur. Exempelvis största delen av kyrkans ekonomiska resurser används inom ramen för församlingsförvaltningen.

Församlingsstämman, församlingsfullmäktige och församlingsrådet är församlingsorgan. Församlingsstämmans enda uppgifter är att fastställa antalet medlemmar i församlingsfullmäktige samt välja präst, diakon och kantor. Den egentliga beslutanderätten i församlingen utövas av församlingsfullmäktige, som består av kyrkoherden och övriga medlemmar som utsetts för en bestämd tid genom val. Församlingsrådet övervakar församlingens andliga liv och har hand om olika berednings-, verkställighets- och förvaltningsuppgifter. Församlingsrådet ansvarar bl.a. för skötseln av församlingens ekonomi.

Ekonomi

Den ortodoxa kyrkans församlingar är skattetagare i likhet med församlingarna inom den evangelisk-lutherska kyrkan. Församlingarnas inkomster består till största delen av medel som samlats in genom kyrkoskatt hos medlemmarna. Kyrkan får dessutom 0,08 procent av församlingarnas andel av intäkterna av samfundsskatten. Staten stödjer kyrkans ekonomi genom att betala utgifterna för central- och stiftsförvaltningen. I budgeten för 2006 har det anvisats ett anslag om 1,809 miljoner euro för ändamålet. Staten har dessutom ansvarat för vissa fastigheter som använts av den ortodoxa kyrkan och dess församlingar. År 2002 överläts fastigheterna från staten till kyrkan, till dess församlingar och till Valamo kloster. Staten har dessutom genom understöd stött vissa av kyrkosamfundets församlingar och inrättningar. I budgeten för 2006 har ett anslag om 152 000 euro anvisats för understöden.

Centralfonden, som sköts av

kyrkostyrelsen, är en gemensam fond för kyrkan. Fondmedlen används bl.a. för kyrkans allmänna behov, för bistånd till ekonomiskt utsatta församlingar och kloster samt till prästerskapets och kantorernas pensioner.

Personal

Av de anställda i de ortodoxa församlingarna är prästerna, diakonerna och kantorerna anställda i tjänsteförhållande. De övriga anställda i församlingarna är anställda i arbetsavtalsförhållande. Det finns inte något tjänstekollektivavtalssystem för tjänsteinnehavarna i de ortodoxa församlingarna, utan deras löner och övriga anställningsvillkor regleras genom förordning. Det har inte ansetts vara ändamålsenligt, utan alltför tungt och dyrt med tanke på kyrkans behov, att utforma ett eget tjänstekollektivavtalssystem för ca 70 tjänstemän. I praktiken utfärdas bestämmelserna om tjänsteinnehavarnas lön och övriga anställningsvillkor för närvarande i enlighet med framställningar av kyrkosamfundets tjänste- och arbetsvillkorsutskott. Utskottet består av tre representanter för personalen, tre representanter för församlingarnas förtroendevalda, en representant för undervisningsministeriet, vilken är ordförande, och en representant för finansministeriet, vilken är vice ordförande.

Med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 6 § i lagen om ortodoxa kyrkosamfundet skall statstjänstemannalagen (750/1994) och bestämmelser som utfärdats med stöd av den tillämpas på tjänstemän som arbetar inom kyrkans central- och stiftsförvaltning och vilkas löner betalas av staten. Enligt 68 § i statstjänstemannalagen skall på dessa tjänster tillämpas vad som bestäms om tjänster som skall specificeras i statsbudgeten, vilket innebär att tjänster inte får inrättas eller dras in och att tjänstebestämmelser inte får ändras om inte respektive tjänst har specificerats i statsbudgeten. Tjänstemännen i fråga omfattas också av lagen om statens tjänstekollektivavtal (664/1970), och om deras anställningsvillkor skall därmed överenskommas genom tjänstekollektiva avtal.

Inom kyrkosamfundets central- och

stiftsförvaltning finns det för närvarande 35 tjänster och 11 arbetstagare i arbetsavtalsförhållande. I församlingarna arbetar 78 tjänsteinnehavare och 95 arbetstagare i arbetsavtalsförhållande.

Tillrättavisningsförfarande och sökande av ändring

För tillrättavisningsförfarande som gäller prästerskapet och kantorerna har kyrkan en tillrättavisningsnämnd. En präst, en diakon eller en kantor som handlar mot sin tjänsteplikt eller försummar denna eller i tjänstgöring eller utom tjänstgöring uppträder på ett sätt som inte är förenligt med tjänsteställningen kan påföras tillrättavisningsstraff av tillrättavisningsnämnden.

Tillrättavisningsnämndens beslut får överklagas hos kyrkliga överdomstolen, vars beslut i sin tur får överklagas hos högsta domstolen.

Bestämmelserna om tillrättavisningsförfarande reviderades 1998 i likhet med största delen av bestämmelserna om underställnings- och besvär förfarande. När det gäller besvär är huvudregeln att församlingsstämman och församlingsfullmäktiges beslut överklagas hos kyrkostyrelsen som första besvärinstans, och att kyrkostyrelsens och biskopens administrativa beslut överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Sverige

I Sverige hör ca 80 procent av befolkningen till den evangelisk-lutherska kyrkan. Efter reformationen på 1500-talet stod kyrkan i flera århundraden i nära förbindelse med staten. I den omfattande reform av förhållandet mellan staten och kyrkan som trädde i kraft 2000 förnyades kyrkans ställning genom att den frigjordes från statsförvaltningen. Efter reformen har Svenska kyrkan formellt ställningen som ett registrerat trossamfund. För kyrkans ställning gäller utöver den allmänna regleringen av registrerade trossamfund också den korta

lagen om Svenska kyrkan, vilken innehåller 14 paragrafer. I övrigt regleras kyrkans interna verksamhet och förvaltning genom kyrkans egna kyrkliga normer, av vilka den viktigaste är kyrkoordningen, som utfärdas av kyrkomötet.

I Sverige verkar de ortodoxa kyrkorna som registrerade trossamfund. Ortodoxa och österländska kyrkors ekumeniska råd omfattar 14 kyrkor, i vilkas verksamhet deltar sammanlagt ca 105 000 personer.

Danmark

I Danmark hör ca 84 procent av befolkningen till den evangelisk-lutherska kyrkan. Enligt Danmarks grundlag är den evangelisk-lutherska kyrkan Danmarks statskyrka. Kyrkan har inte några egna beslutsorgan eller någon centralförvaltning. Lagarna om kyrkan stiftas av folkettinget, och kyrkodepartementet svarar för centralförvaltningen. Det finns inte någon separat kyrkolag i Danmark.

Enligt grundlagen har medborgarna i Danmark rätt att bilda samfund för religionsutövning enligt religionsutövning enligt samfundsmembrarnas övertygelse. Dessa religionssamfund är privata sammanslutningar med en självständig förvaltning. En religiös sammanslutning kan på vissa villkor få ställning som ett erkänt religionssamfund. Fram till 1969 tillämpades ett särskilt förfarande för erkännande, men i dagens läge äger erkännandet rum i samband med att vigningsrätt beviljas. Exempelvis den lilla ryska ortodoxa kyrkan är ett erkänt religionssamfund.

Norge

I Norge hör ca 85 procent av befolkningen till den evangelisk-lutherska kyrkan. I grundlagen garanteras medborgarna religionsfrihet, men å andra sidan har det föreskrivits att den evangelisk-lutherska tron är den officiella tron i norska staten. Den evangelisk-lutherska kyrkan är en statskyrka, som leds av kungen med stortinget som högsta lagstiftningsorgan. Det norska kyrkliga lagstiftningsförfarandet präglas av att såväl ministerietjänstemän som kyrkans representanter och teologiska experter deltar

i beredningsprocessen. Kultur- och kyrkodepartementet bär det administrativa ansvaret för kyrkan. Kyrkan har också ett eget högsta administrativt organ, kyrkomötet. I Norge har kyrkolagen via ett flertal separata kyrkliga lagar utvecklats i riktning mot en enda allmän kyrkolag för den evangelisk-lutherska kyrkan. Den första allmänna kyrkolagen (Lov om Den norske kirke) stiftades dock först 1996. Trots att kyrkomötet inte har några lagstiftningsbefogenheter har kyrkomötet hörts under lagberedningsprocesserna och det har fått yttra sig om utkastet. Biskoparna och prästerskapet inom den norska kyrkan är statstjänstemän. Kyrkans verksamhet finansieras med offentliga budgetmedel.

I enlighet med Sveriges exempel är det i Norge aktuellt med ett projekt för att förnya förhållandena mellan kyrkan och staten.

Tyskland

Det finns två huvudkyrkor inom Tysklands territorium, den katolska och den evangelisk-lutherska kyrkan, vilka är nästan lika stora när det gäller medlemsantalet. Det finns också rätt många ortodoxa i Tyskland. I Tyskland medförde reformationen att det kyrkliga fältet för de protestantiska kyrkorna indelades i ett flertal separata kyrkosamfund. Det finns inte någon enhetlig luthersk folkkyrka i Tyskland, utan s.k. landskyrkor (Landeskirchen) har förenats till kyrkoförbund antingen sinsemellan eller tillsammans med andra evangeliska kyrkor. Kyrkomötet är det viktigaste samarbetsorganet. Kyrkomötet består av 120 medlemmar, av vilka 100 utses av medlemskyrkornas kyrkomöten. Landskyrkorna har i sin tur egna kyrkoregler eller kyrkoordningar för varje kyrka.

I Tyskland är kyrkorna formellt åtskilda från staten, men de samarbetar fortfarande i frågor som gäller t.ex. utbildning, kyrkoskatter och försvar. I praktiken har Tyskland gått in för ett slags medelväg mellan en tydlig separation mellan staten och kyrkan å ena sidan och en statskyrka å andra sidan. Kyrkornas verksamhet finansieras i huvudsak genom kyrkoskatt, som får uppbäras hos alla religionssamfund som har ställning som offentligrättsliga samfund.

Dessutom kan statsbidrag erhållas för bl.a. underhåll av kyrkor.

Övriga religionssamfund som är verksamma i Tyskland kan på vissa villkor, som gäller bl.a. antalet medlemmar och kontinuiteten i verksamheten, få ställning som ett offentligt samfund i delstaterna. De övriga religionssamfundet får rättslig handlingsförmåga genom privata rättsliga bestämmelser.

Frankrike

Största delen av befolkningen i Frankrike är katoliker. Lagstiftning från början av 1900-talet står som grund för förhållandena mellan kyrkan och staten. Lagstiftningen innebär att kyrkan och staten är strikt åtskilda från varandra. Utgångspunkten är att alla religionssamfund är jämlika. Landet har inte någon statskyrka, officiell religion eller erkända kyrkor. Religionssamfundet har inte heller någon offentligt rättslig ställning. Religionsutövningen är på ett accentuerat sätt en privat angelägenhet, och religionssamfundets verksamhet lyder under privata rättsliga bestämmelser och principer. I praktiken följs dock inte principerna strikt på alla punkter.

Ortodoxa lokalkyrkors ställning och organisation i vissa länder

De ortodoxa lokalkyrkorna har löst sitt förhållande till staten på mycket olika sätt i olika länder. Uppfattningen av kyrkans och statens jämlika partnerskap i Östromerska riket står som ett teologiskt-historiskt ideal i bakgrunden. I praktiken har de externa förhållandena dock uppställt betydande restriktioner för hur förhållandet till staten har ordnats.

Kyrkorna i Mellanöstern och på Balkan har i århundraden levt inuti i ett islamskt samhälle, och det förhållande som patriarkaten i Antiokia (Syrien-Libanon), Jerusalem (Palestina/Israel-Jordanien) och Alexandria (Egypten och det övriga Afrika) har till de centrala staterna inom sina områden vilar alltså på det system som utformades av ottomanerna.

I nationalstaterna på Balkan har förhållandet mellan kyrkan, folket och staten

byggts upp under inspiration av det bysantinska idealet och 1800-talets nationalideologi. Efter årtionden av kommunism har man i länderna i Östeuropa i viss mån återgått till en reglering av den tidigare typen, men åtminstone just nu ser det ut som att det inte kommer att byggas upp ett lika nära förhållande mellan kyrkan och staten som i Grekland eller i de nordiska länderna.

I den s.k. diasporan i västerlandet, dvs. den ortodoxa minoriteten i förskingringen, har förhållandet till staten lösts på basis av respektive lands lagstiftning om religionsfrihet och andra trosuppfattningar. När olika religiösa grupper bland invandrarna har ökat har staterna på olika sätt erkänt deras ställning och stödjer deras verksamhet, vilket också gäller den ortodoxa kyrkan.

Europeiska unionen omfattar länder där de ortodoxa är i majoritet (Grekland, Cypern), en erkänd historisk minoritet (Polen, Estland, Finland) eller en betydande invandrabefolkning (Belgien, Storbritannien, Frankrike, Tyskland). I samband med nästa utvidgning av Europeiska unionen kommer den ortodoxa kyrkans närvaro att stärkas ytterligare och bli allt mångsidigare. Det innebär också att lösningarna av förhållandet kyrka-stat kommer att inbegripa hela den brokiga skalan från ett statskyrkosystem till kyrkor som verkar i föreningsform.

Frågan om förhållandet mellan den kanoniska traditionen och de moderna demokratiska förvaltningsprinciperna har lösts på olika sätt i respektive lokalkyrka. Den grekiska kyrkan har inte någon intern normuppsättning utöver kanonerna, men alla andra lokalkyrkor har egna interna normer vilkas kanoniska tradition tillämpas enligt lagarna och förvaltningsprinciperna i respektive land. Församlingarna, stiftet och lokalkyrkorna leds i form av samarbete mellan demokratiskt valda förtroendeorgan och en biskoplig förvaltningsstruktur som verkar enligt de kanoniska traditionerna. Regelsamlingarna för den ortodoxa kyrkan i Finland är därmed inte exceptionell, även om den i högre grad återspeglar den nationella förvaltningstraditionen än den kanoniska traditionen.

Greklands autokefala kyrka är den viktigaste av de ortodoxa kyrkorna i medlemsstaterna inom Europeiska unionen. Enligt Greklands grundlag är ortodoxin ”den förhärskande religionen i landet”, och den har ett nära förhållande till staten. Av statistiken framgår att 96 procent av landets medborgare hör till den ortodoxa kyrkan, 2 procent är muslimer och 1 procent är katolska och protestantiska kristna.

I dagens läge har statsmakten stigit åt sidan när det gäller att påverka kyrkans interna angelägenheter. Kyrkan leds av en permanent biskopssynod. Ärkebiskopen i Aten är ordförande för synoden, vars övriga medlemmar utgörs av tolv biskopar. Kyrkan har 80 stift. Respektive metropolit leder stiftet rätt självständigt. I församlingarna finns ett förtroendeorgan som består av prästen, kyrkvärden och några valda medlemmar, men förtroendeorganets ställning varierar. Församlingarna och stiftet administreras utifrån den ortodoxa kyrkans kanoner, enligt varje biskops tolkning och synodens beslut. Staten betalar prästerskapets löner och kyrkans administrativa utgifter. Församlingarna stöds inte i övrigt med statliga eller kommunala medel och det finns inte någon kyrkoskatt, utan församlingarnas och stiftens verksamhet och t.ex. uppförandet av kyrkor baserar sig på deras egna tillförda medel.

På *Cypern* är den ortodoxa kyrkan majoritetens religion också i det fallet att den islamska turkbefolkningen medräknas. Kyrkan har varit autokefal allt sedan de ekumeniska synoderna. Jämfört med kyrkan i Grekland är förhållandet till staten yttligare. Kyrkans interna förvaltning följer en kombination av demokratiska principer och kanonisk tradition; bl.a. biskoparna utses genom val där också lekmän deltar. Församlingarnas förvaltning, verksamhet och ekonomi har reglerats noggrant.

Den ortodoxa kyrkans ställning i dagens Ryssland kan inte jämföras med tsartiden. I den statliga lagstiftningen talas det om erkända ”historiska religioner” och nya religiösa rörelser vilkas spridning man har velat kontrollera. Det är osannolikt att den lagstiftningsmässiga ställningen för den ortodoxa kyrkan i Ryssland kommer att stärkas i förhållande till staten, t.ex. på ett

sätt som kan jämföras med nuläget i de nordiska länderna. Inom kyrkans interna förvaltning har förhållandet mellan de demokratiska förtroendeorganen och den kanoniska traditionen fastställts på ett kreativt sätt, men genomförandet av bestämmelserna varierar.

Historien för den ortodoxa kyrkan i *Estland* kan jämföras med historien för den ortodoxa kyrkan i Finland, i synnerhet under den fas då vårt kyrkosamfund bildades och dess förvaltning fastställdes 1919—1923. Den ortodoxa kyrkan i Estland återfick sin autonomi i förbindelsen med Ekumeniska patriarkatet 1996, vilken baserar sig på ett Tomos-dokument av den 6 juli 1923. Den har därmed en motsvarande kanonisk ställning som den ortodoxa kyrkan i Finland. I landet finns också en kyrka som lyder under patriarkatet i Moskva och som har beviljats en autonom ställning när det gäller ekonomiska och juridiska angelägenheter.

I Estland har principen om statens religiösa opartiskhet följts allt sedan självständighetens början. Trossamfundens interna angelägenheter regleras inte genom lag. Staten Estland erkänner den autonoma ortodoxa kyrkan i Estland som juridisk arvinge till kyrkan före sovjetockupationen. År 2003 antog den ortodoxa kyrkan i Estland nya interna bestämmelser för kyrkan. I regelsamlingen tillämpas det kanoniska arvet parallellt med demokratin och församlingarnas självstyre på samma sätt som inom förvaltningen av den ortodoxa kyrkan i Finland. Stiftet är tydligt grundenheter för kyrkan och leds av biskoparna i samråd med ett förtroendeorgan av representanter för församlingarna.

2.3. Bedömning av nuläget

Den nuvarande lagen om ortodoxa kyrkosamfundet är över 35 år gammal, och under den tid lagen har gällt har största delen av dess paragrafer ändrats. Till följd av de många ändringarna är det svårt att uppfatta lagen som en helhet, och ändringarna har också gjort den inkonsekvent. Möjligheterna att tillämpa lagstiftningen i föränderliga förhållanden försvåras också av att bestämmelserna delvis har en mycket låg grad av generalitet. Å ena sidan inrymmer

lagstiftningen till och med mycket detaljerade bestämmelser om vissa enskilda frågor och förfaringssätt. Å andra sidan innehåller regleringen delvis luckor när det gäller generellare principer.

Till vissa delar är lagen problematisk också med tanke på den nya grundlagen. Regleringen motsvarar inte till alla delar kraven på författningsnivå enligt den nya grundlagen, utan genom förordning har utfärdats bestämmelser också om sådant som enligt 80 § i grundlagen skall regleras genom lag. Genom förordning bestäms bl.a. om sådana anställningsvillkor för tjänsteinnehavare i församlingarna som kan anses hänföra sig till grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. Dessutom uppfyller de bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning som ingår i lagstiftningen dåligt de nuvarande kraven på exakthet och noggrann avgränsning. När det gäller frågor om de grundläggande fri- och rättigheterna har strävan varit att på de nödvändigaste punkterna ändra lagstiftningen med anledning av reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna, men t.ex. bestämmelserna om prästerskapets och kantorernas boendeskyldighet är fortfarande problematiska med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna.

Den ortodoxa kyrkans ställning i förhållande till staten är till sina grunder välfungerande och etablerad, och det behövs inte några ändringar i fråga om de grundläggande lösningarna för den ortodoxa kyrkans ställning. Utvecklingstrenden har varit att statsmaktens involvering i beslut som gäller kyrkosamfundets interna verksamhet och förvaltning ständigt har minskat och att kyrkosamfundets ställning i förhållande till staten har blivit självständigare. Trots det deltar statliga lagstiftningsorgan och övriga myndigheter fortfarande i beslut som gäller många sådana angelägenheter i fråga om den ortodoxa kyrkans interna verksamhet och förvaltning där beslutanderätten kunde överföras till kyrkans egna organ. I fråga om den ortodoxa kyrkans verksamhet och förvaltning finns det delvis till och med mycket detaljerade bestämmelser i lag och förordning. Dessutom har statliga myndigheter administrativ

beslutanderätt i vissa enskilda angelägenheter som till sin betydelse skulle lämpa sig för beslut av kyrkans egna organ.

Staten bär ansvaret för kyrkans central- och stiftsförvaltning, som i många avseenden behandlas som ett statligt ämbetsverk. Också kyrkans tjänstemän har en speciell ställning i den bemärkelsen att staten betalar deras lön och att lagstiftningen om statstjänstemän tillämpas på deras anställningsförhållanden. Det kan ses som principiellt problematiskt med tanke på kyrkans självstyre att kyrkostyrelsen har en ställning som kan jämföras med ställningen för ett statligt ämbetsverk.

Det kan anses att kyrkans grundläggande förvaltningsstruktur, som består av centralförvaltningen, stiftet och församlingarna, till största delen fungerar väl. De mera detaljerade bestämmelserna om kyrkans beslutsfattande och förvaltning är däremot förenade med många problem. Regleringen kan generellt karaktäriseras som splittrad och svår att uppfatta. I många fall inrymmer regleringen onödigt komplicerade och oändamålsenliga förfaringssätt som reglerats mycket detaljerat. Kyrkans kanoniska rätt tillför sitt eget särdrag. Den skapar kontinuitet och beständighet i kyrkans förvaltning, och dess inflytande bör beaktas också i den statliga regleringen.

När det gäller kyrkomötet har det medfört problem att ordinarie kyrkomöten hålls bara vart tredje år. Därför har bl.a. kyrkans budget fastställts för tre år i taget. Å andra sidan är arbetsfördelningen vid beredningen av kyrkomötets beslut i viss mån oklar och inkonsekvent, i synnerhet när det gäller ställningen för kyrkomötets beredningsutskott.

Enligt den ortodoxa traditionen har stiftet en mycket central ställning inom kyrkans verksamhet och förvaltning. Med hänsyn till traditionen är församlingarna i dagens läge mycket självständiga inom förvaltningsstrukturen för den ortodoxa kyrkan i Finland, och stiftsbiskoparna har förhållandevis obetydliga administrativa befogenheter att leda och övervaka församlingarnas verksamhet.

Den ortodoxa kyrkans församlingsstruktur är mångfasetterad i den bemärkelsen att församlingarnas storlek varierar mycket i

fråga medlemsantalet. Här behövs det flexibla lösningsmodeller, som innebär att församlingarna kan ordna en del av tjänsterna genom samarbete eller att beslutsfattandet i stora församlingar till vissa delar flyttas närmare församlingsborna. Den nuvarande lagstiftningen erbjuder inte tillräckliga möjligheter för sådana arrangemang. Lagstiftningen är bristfällig också när det gäller ändringar i församlingsindelningen.

Systemet för sökande av ändring i beslut av den ortodoxa kyrkans myndigheter och församlingsmyndigheterna baserar sig på internt överklagande inom förvaltningen med kyrkostyrelsen som besvärmyndighet. Beslut av kyrkostyrelsen och biskopen får överklagas direkt hos högsta förvaltningsdomstolen. Sådana bestämmelser om sökande av ändring har betraktats som oändamålsenliga med tanke på systemet för förvaltningsprocessen, och strävan har varit att slopa dem.

De anställda inom den ortodoxa kyrkan indelas i tre grupper, som omfattas av olika lagstiftning. Det orsakar problem i synnerhet med hänsyn till att den totala personalstyrkan är liten. Den tjänstemannarättsliga regleringen av tjänsteinnehavare i församlingarna är bristfällig och otydlig, och delvis också på en alltför låg författningsnivå. Regleringen är ålderdomlig och har inte följt utvecklingen inom andra sektorer. Att bestämmelser om anställningsvillkoren utfärdas genom förordning innebär ett tungrott och stelt förfarande, och något motsvarande förfarande tillämpas inte inom andra sektorer. Trots att företrädare för personalen kan delta i beredningen av beslut om anställningsvillkor via kyrkosamfundets tjänste- och arbetsvillkorsutskott, innebär systemet inte att det förs äkta förhandlingar eller att det ingås äkta överenskommelser om anställningsvillkoren. Systemet är problematiskt också i den bemärkelsen att enligt 80 § i grundlagen får bestämmelser om individens rättigheter och skyldigheter inte utfärdas på lägre författningsnivå än i lag.

3. Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1. Målsättning

Det viktigaste syftet med propositionen är att ytterligare stärka den ortodoxa kyrkans självstyre och minska statens involvering i beslut som gäller kyrkans interna verksamhet och förvaltning. Avsikten är särskilt att överföra normgivningsrätten i fråga om kyrkans interna verksamhet och förvaltning till kyrkans egna organ till den del det inte handlar om angelägenheter som förutsätter reglering på lagnivå. Det är dessutom meningen att kyrkans central- och stiftsforvaltning skall få en självständigare ställning i förhållande till staten. Avsikten är dock inte att ändra grunderna för den ortodoxa kyrkans ställning i förhållande till staten, utan den ortodoxa kyrkan skall alltså ha en offentligrättslig särställning på motsvarande sätt som den evangelisk-lutherska kyrkan. Avsikten är också att kyrkans ekonomiska förutsättningar för verksamheten skall kvarstå på nuvarande nivå.

Avsikten är att effektivisera kyrkans och församlingarnas förvaltning genom att regleringen av förfaringsätten görs tydligare och förenklas.

När det gäller personalens ställning syftar regleringen till att garantera de anställda bättre möjligheter än för närvarande att delta och en jämlikare ställning i förhållande till arbetsgivaren genom att man övergår till att förhandla och komma överens om anställningsvillkoren inom ramen för ett kollektivavtalssystem. Avsikten är att lindra behoven av reglering och förenkla personalförvaltningen genom att övergå till en enda form av anställningsförhållande för hela personalen.

Målet är också att ändra lagstiftningen om den ortodoxa kyrkan så att den bättre motsvarar kraven enligt den nya grundlagen. Det lagtekniska syftet är att revidera lagen så att den blir konsekventare och tydligare.

3.2. De viktigaste förslagen

Det föreslås att normgivningsrätten i fråga om den ortodoxa kyrkans verksamhet och förvaltning på relativt bred basis skall överföras från de statliga

lagstiftningsorganen till kyrkans egna organ. Närmare bestämmelser om kyrkans verksamhet och förvaltning skall finnas i kyrkoordningen, som utfärdas av kyrkomötet. Utgångspunkten är att bestämmelser om sådant som enligt grundlagen inte förutsätter reglering på lagnivå skall utfärdas i huvudsak i kyrkoordningen. Inom den evangelisk-lutherska kyrkan togs kyrkoordningen, som utfärdas av kyrkomötet i bruk, genom den nya kyrkolag som trädde i kraft vid ingången av 1994.

Den ortodoxa kyrkans självstyre i frågor som gäller dess interna verksamhet och förvaltning stärks också genom att undervisningsministeriets administrativa beslutanderätt i vissa frågor överförs till kyrkans egna organ. Den föreslagna lagen innehåller inte heller någon bestämmelse om att kyrkans högsta ledning tillkommer landets regering. Ställningen för kyrkans central- och stiftsförvaltning ändras så att den blir mera oavhängig av staten genom att kyrkan själv skall ansvara för den. Utgifterna för central- och stiftsförvaltningen skall därmed inte längre betalas av statens medel. För att trygga kyrkans ekonomiska förutsättningar för verksamheten skall den dock i fortsättningen få statsbidrag till motsvarande belopp.

Kyrkomötets verksamhet revideras genom att sammanträdesrytmen görs tätare, dvs. kyrkomötet skall sammanträda varje år. Arbetsfördelningen vid beredningen av ärenden för kyrkomötet görs tydligare genom att det separata beredningsutskottet dras in. Det inrättas stiftsråd i stiftet. Stiftsråden skall vara samarbetsorgan som planerar och samordnar verksamheten i stiftet och dess församlingar. Inom församlingsförvaltningen skall kyrkoherden fortfarande väljas genom val, men de övriga prästerna i församlingen och kantorerna skall väljas av församlingsfullmäktige.

Församlingsstämman bestående av röstberättigade församlingsbor kan då dras in som ett separat organ. Det föreslås att det till lagen fogas en bestämmelse om församlingarnas frivilliga samarbete vid skötseln av uppgifter. Till lagen fogas dessutom bestämmelser om ändringar i församlingsindelningen och delning av

egendom när församlingsindelningen ändras. Från en församling skall även i fortsättningen ett område kunna avskiljas som en kapellförsamling. Avsikten är att närmare bestämmelser om kapellrådet, som skall svara för kapellförsamlingens förvaltning, skall utfärdas i kyrkoordningen.

Det föreslås att alla anställda inom den ortodoxa kyrkan och i dess församlingar i fortsättningen skall vara anställda i arbetsavtalsförhållande. Tjänsteförhållandena för prästerna, diakonerna och kantorerna i församlingarna samt för tjänstemännen inom kyrkans central- och stiftsförvaltning skall ändras till arbetsavtalsförhållanden direkt med stöd av lagen. Utgångspunkten är att efter reformen skall rättigheterna och skyldigheterna för anställda inom den ortodoxa kyrkan och i församlingarna bestämmas på basis av den allmänna arbetslagstiftningen. Det skall

överenskommas om anställningsvillkoren genom kollektivavtal som ingås av kyrkostyrelsen, som företräder kyrkan och församlingarna som arbetsgivare, och de anställdas förening eller föreningar. Med anledning av övergången till arbetsavtalsförhållanden slopas det tillrättaviseringsförfarande som för närvarande gäller tjänsteinnehavare i församlingarna.

När det gäller personalens anställning aktualiserades under beredningen också alternativet att behålla tjänsteförhållanden och arbetsavtalsförhållanden som parallella former av anställningsförhållande inom den ortodoxa kyrkan och i dess församlingar. Enligt det alternativet skulle också de tjänstemän vid kyrkans central- och stiftsförvaltning som för närvarande till största delen omfattas av bestämmelserna om statstjänstemän, med anledning av de planerade ändringarna av kyrkostyrelsens ställning ha börjat omfattas av samma bestämmelser som tjänsteinnehavarna i församlingarna.

Med hänsyn till den lilla personalstyrkan inom den ortodoxa kyrkan och i dess församlingar ansågs det dock inte vara ändamålsenligt att behålla två olika former av anställningsförhållande. Med hänsyn till 80 § i grundlagen skulle kvarhållandet av tjänsteförhållanden förutsätta en egen

tjänstemannarättslig lagstiftning för tjänsteinnehavare inom den ortodoxa kyrkan och i dess församlingar. Också ur statsmaktens synvinkel är det ett tydligare alternativ att övergå till en enda form av anställningsförhållande. Den nuvarande tjänstemannarättsliga regleringen i lagstiftningen om ortodoxa kyrkosamfundet är så bristfällig och otydlig och med hänsyn till utvecklingen av regleringen av övriga tjänstemannagrupper så föråldrad att regleringen borde förnyas i sin helhet. Eftersom den arbets- och tjänstemannarättsliga regleringen överlag har utvecklats så att skillnaderna mellan ett tjänsteförhållande och ett arbetsavtalsförhållande är obetydliga med tanke på det praktiska arbetslivet skulle också det här alternativet i praktiken innebära att tjänsteinnehavarnas rättigheter och skyldigheter i betydande grad närmar sig ett arbetsavtalsförhållande jämfört med nuläget.

Ett problem med två former av anställningsförhållande är också att arrangemanget medför överlappande arbete inom personalförvaltningen och behov av dubbla system. Även om skillnaderna mellan tjänsteförhållanden och arbetsavtalsförhållanden ständigt har minskat, kan två former av anställningsförhållande trots allt medföra ogrundade olikheter i fråga om rättigheterna och skyldigheterna för olika personalgrupper. Uppgifterna för anställda inom den ortodoxa kyrkan och i dess församlingar inrymmer inte heller något sådant mått av utövning av offentlig makt att det skulle vara nödvändigt med tjänsteförhållanden ur det s.k. perspektivet för principen om tjänstemannaförvaltning.

Bestämmelserna om sökande av ändring i beslut av kyrkliga myndigheter och församlingsmyndigheter totalrevideras. Ett förfarande med rättelseyrkande föreslås som ett obligatoriskt förstadium till besvär. Rättelseyrkandena skall behandlas av kyrkostyrelsen. Ändring genom besvär skall få sökas först i kyrkostyrelsens beslut med anledning av rättelseyrkande. Besvär över beslut av kyrkliga myndigheter skall inte längre anföras direkt hos högsta förvaltningsdomstolen, utan förvaltningsdomstolen skall alltid vara första

besvärsinstans.

Det föreslås att termen kyrkosamfund enligt den gällande lagstiftningen om ortodoxa kyrkan ersätts med det allmänspråkliga ordet kyrka, som också används i namnet på den evangelisk-lutherska kyrkan.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Ekonomiska konsekvenser

Det föreslås att ansvaret för kyrkostyrelsen, stiftsförvaltningen och ortodoxa seminariet skall överföras från staten till kyrkan. Kostnaderna för ansvaret skall ersättas genom statsbidrag som årligen beviljas kyrkan. I statsbudgeten skall årligen reserveras ett anslag för statsunderstödet. Grunden för dimensioneringen av anslaget skall bestämmas enligt beloppet av de utgifter som ansvaret för kyrkostyrelsen, stiftsförvaltningen och ortodoxa seminariet försakat och beloppet av de statsunderstöd som har beviljats ortodoxa kyrkans församlingar och inrättningar före lagens ikraftträdande samt den uppskattade förändringen i kostnadsnivån. På det hela taget innebär överföringen inte att statens utgifter ändras. I statsbudgeten för 2006 har det anvisats 1,809 miljoner euro för kyrkostyrelsens omkostnader och 152 000 euro för vissa understöd till den ortodoxa kyrkans församlingar och inrättningar.

4.2. Konsekvenser för myndigheterna

Det föreslås att normgivningsrätten i fråga om kyrkans verksamhet och förvaltning samt den administrativa beslutanderätten i vissa enskilda angelägenheter skall överföras från de statliga myndigheterna till kyrkans egna organ. Kyrkans central- och stiftsförvaltning skall överföras från staten så att kyrkan själv ansvarar för den. Propositionen innebär därmed att kyrkans självstyre stärks i frågor som gäller dess verksamhet och förvaltning.

Undervisningsministeriets ställning inom styrningen av kyrkans förvaltning ändras då kyrkans central- och stiftsförvaltning tydligt börjar omfattas av kyrkans självstyre och inte längre har en ställning som kan jämföras med ställningen för statliga myndigheter. Ändringarna minskar i någon mån de ärenden som skall behandlas vid undervisningsministeriet, vilket dock med hänsyn till det låga totala antalet ärenden inte har några konsekvenser i fråga om personalen.

Propositionen innebär att ställningen för den ortodoxa kyrkans och församlingarnas personal ändras så att tjänstemännen inom kyrkans central- och stiftsförvaltning och tjänsteinnehavarna i församlingarna övergår från tjänsteförhållanden till arbetsavtalsförhållanden. Därför indras också tjänste- och arbetsvillkorsutskottet för den ortodoxa kyrkan i Finland.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen baserar sig på ett förslag av den kommission som undervisningsministeriet tillsatte den 16 oktober 2002. Kommissionens förslag färdigställdes den 14 september 2004. Kommissionen bestod av företrädare för justitieministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet och ortodoxa kyrkosamfundet. Utlåtande om kommissionens förslag begärdes av ortodoxa kyrkosamfundet, justitieministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet och miljöministeriet samt vissa andra myndigheter och organisationer. Den ortodoxa kyrkans utlåtande avgavs av det extraordinarie kyrkomötet 2005. Undervisningsministeriet har haft hand om den fortsatta beredningen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Kyrkans tradition och förbindelse med det ekumeniska patriarkatet.* I paragrafen fastställs grunderna för kyrkans lära och verksamhet samt ställningen för den ortodoxa kyrkan i Finland som en del av den världsomspännande ortodoxa kyrkan. Innehållet i bestämmelsen motsvarar den gällande lagstiftningen.

De grunder för den ortodoxa kyrkans tro och undervisning som nämns i 1 mom. baserar sig på kyrkans tvåtusenåriga oavbrutna tradition. Kyrkans tro och undervisning är i sig interna kyrkliga angelägenheter, men för att kyrkans väsen skall kunna definieras har det ansetts vara nödvändigt att också i lagen uttrycka vad kyrkan som ett samfund har förbundit sig vid.

Den ortodoxa kyrkan i Finland är ett finländskt offentligt samfund samtidigt som den är en del av den världsomspännande ortodoxa kyrkan. I 2 mom. fastställs verksamhetsområdet för den ortodoxa kyrkan i Finland inom den världsomspännande ortodoxa kyrkan. Med en lokalkyrka avses en kyrka som är en autonom eller autokefal kyrka som är tydligt avgränsat till ett geografiskt eller statligt sammanhängande område. Med en autonom kyrka avses en sådan kyrka inom ett statligt eller geografiskt enhetligt område som har rätt att besluta om sina interna administrativa angelägenheter och delvis också om sina kanoniska angelägenheter. En autokefal kyrka är i sin tur en lokalkyrka som är fullständigt självständig i administrativt hänseende och oavhängig av andra kyrkor. En autonom kyrka är alltid på något sätt underställd en autokefal kyrkas överhöghet. Den autonoma kyrkan i Finland leds av en ärkebiskop, och kyrkan bildar ett ärkebiskopsdöme. Den autonoma ortodoxa kyrkan i Finland och

ärkebiskopsdömet omfattar för närvarande Karelens, Helsingfors och Uleåborgs stift.

I 3 mom. fastställs grunden för den kanoniska förbindelsen för den ortodoxa kyrkan i Finland. Kyrkans kanoniska förbindelse definieras i ekumeniska patriarkens beslut av den 6 juli 1923 (Tomos-dokumentet), enligt vilket det ortodoxa ärkebiskopsdömet i Finland i egenskap av en autonom kyrka står i kanonisk förbindelse med den ekumeniska patriarken i Konstantinopel.

2 §. *Kyrkans uppgift.* Paragrafen innehåller en allmän bestämmelse om kyrkans viktigaste uppgifter. Det finns inte någon motsvarande bestämmelse i den gällande lagen. Den ortodoxa kyrkan i Finland är ett offentligrättsligt samfund och har rätt att få statsbidrag. Kyrkans församlingar har dessutom beskattningsrätt. Eftersom kyrkans uppgifter också drar upp gränserna för användningen av medel, är det motiverat att i lagen nämna kyrkans viktigaste uppgiftsområden i samhället.

3 §. *Kyrkans medlemmar.* I 1 mom. bestäms om inträde i kyrkan. Inträdet sker via dop och myrrasmörjelse. Om en person redan har döpts på ett sådant sätt som kyrkan godkänner, ansluts han eller hon genom myrrasmörjelsens sakrament utan något nytt dop. Den som övergår från en annan ortodox kyrka och som redan har blivit döpt och fått myrrasmörjelsen ansluts till den ortodoxa kyrkan i Finland utan dop och myrrasmörjelse.

Enligt den nya religionsfrihetslagen är det inte längre förbjudet för en person att samtidigt tillhöra flera trossamfund än ett. I 3 § i religionsfrihetslagen sägs dock att i lagstiftningen om ortodoxa kyrkosamfundet kan bestämmas om förutsättningarna för medlemskap i samfundet. Eftersom samtidig tillhörighet till ett annat religionssamfund inte är förenlig med den ortodoxa traditionen, föreslås en bestämmelse om detta i 2 mom. Den föreslagna bestämmelsen avviker från förslaget av kommissionen för revidering av

den ortodoxa lagstiftningen på så vis att den utöver ett förbud av principiell karaktär också innehåller en bestämmelse om att en medlem i ortodoxa kyrkan som inträder i ett annat religionssamfund skall anses ha utträtt ur medlemskapet i kyrkan. Med stöd av bestämmelsen stryks anteckningen om medlemskap i ortodoxa kyrkan ur befolkningsdatasystemet, också utan någon separat anmälan om utträde, samtidigt som uppgiften om medlemskap i ett annat samfund införs. Avsikten är att ett likadant förfarande skall tas i bruk också inom evangelisk-lutherska kyrkan. Kyrkomötet för evangelisk-lutherska kyrkan fattade under höstsessionen 2005 beslut om ett förslag till ändring av kyrkolagen på denna punkt.

I 3 mom. hänvisas för tydlighetens skull till religionsfrihetslagen, där det i 3 § bestäms om medlemskap i ett religionssamfund och i 4 § om förfarandet vid inträde och utträde ur ett samfund.

4 §. Lagstiftning om kyrkan, utlåtanden och framställningar. I 1 mom. fastställs kyrkans rätt att för statsrådet framställa förslag till ändringar av lagen och av annan lagstiftning som gäller kyrkan. Kyrkomötet har befogenheter att framställa förslagen. Den ortodoxa kyrkans rätt att föreslå lagändringar avviker från lagstiftningsordningen för kyrkolagen för den evangelisk-lutherska kyrkan på så vis att det inte handlar om ensamrätt att ta initiativ. Den särskilda lagstiftningsordningen för kyrkolagen för den evangelisk-lutherska kyrkan baserar sig på 76 § i grundlagen. I praktiken har ändringarna av den lag som gäller den ortodoxa kyrkan dock nästan utan undantag baserat sig på kyrkomötets förslag.

Enligt 2 mom. skall statliga myndigheter begära utlåtande av kyrkan om vissa lagändringar som berör kyrkan. Utlåtande skall begäras när den nya lagen skall ändras och, i motsvarighet till 2 kap. 2 § 3 mom. i kyrkolagen, när det utfärdas bestämmelser om sådant som gäller kyrkans förhållande till staten eller till andra religionssamfund. Det finns inte någon motsvarande bestämmelse i den gällande lagstiftningen, men i praktiken har kyrkan vanligen ombetts yttra sig åtminstone när det har gällt förslag till ändringar i den lag som gäller den ortodoxa kyrkan samt betydande förslag som berört

förhållandena mellan kyrkan och staten. Begäran om utlåtande behövs naturligtvis inte om en ändring av lagstiftningen baserar sig på ett sådant förslag av den ortodoxa kyrkan som avses i 1 mom.

I 3 mom. fastställs kyrkans rätt att på eget initiativ göra framställningar till statliga myndigheter och avge utlåtanden till dessa i samhälleliga frågor som är av vikt med tanke på kyrkans lära och uppgift. Bestämmelsen motsvarar 2 kap. 2 § 4 mom. i kyrkolagen för den evangelisk-lutherska kyrkan. Framställningar och utlåtanden av det aktuella slaget kan göras och avges också utan någon uttrycklig bestämmelse, men den föreslagna bestämmelsen understryker kyrkans ställning i samhällsdebatten.

5 §. Kyrkoordningen. I 1 mom. föreslås bli bestämt att förutom i lag skall kyrkans verksamhet och förvaltning regleras närmare i kyrkoordningen som utfärdas av kyrkomötet. Den nuvarande regleringen på förordningsnivå slopas.

Genom revideringen utvidgas kyrkans självständiga beslutanderätt i frågor som gäller dess verksamhet och förvaltning. Samtidigt blir beslutsfattandet smidigare och snabbare än för närvarande. Avsikten är att i så omfattande grad som möjligt delegera normgivningsrätten till kyrkomötet när det gäller kyrkans verksamhet och förvaltning så att det i lagen i regel bestäms bara om sådana angelägenheter som enligt grundlagen förutsätter reglering på lagnivå.

I den föreslagna lagen har sådana exakt avgränsade bestämmelser om bemyndigande som avses i 80 § 2 mom. i grundlagen placerats i anslutning till respektive angelägenhet.

Inom den evangelisk-lutherska kyrkan genomfördes en motsvarande reform vid ingången av 1994. Utöver en kyrkoordning har den evangelisk-lutherska kyrkan också en separat valordning för kyrkan, vilken utfärdats av kyrkomötet. I valordningen finns närmare bestämmelser om olika kyrkliga val.

Eftersom kyrkoordningen till sin betydelse utgör ett viktigt led i regelsamlingen för den ortodoxa kyrkan föreslås i 2 mom. bli bestämt att kyrkoordningen för den ortodoxa kyrkan skall publiceras i Finlands författningssamling på samma sätt som kyrkoordningen för den evangelisk-lutherska

kyrkan. Enligt 6 § i lagen om Finlands författningssamling (188/2000) skall i författningssamlingen publiceras de beslut och tillkännagivanden om vilka så föreskrivs särskilt.

2 kap. **Kyrkans administrativa indelning**

6 §. Stiftet. Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om stiftet och stiftsindelningen. I 1 mom. fastställs stiftets ställning som grundenheten för kyrkan i enlighet med den kanoniska traditionen. Meningen med bestämmelsen är att i enlighet med den ortodoxa kyrkans tradition understryka stiftets självständighet och biskopens ställning som ledare i stiftet enligt den kanoniska traditionen. Biskopens administrativa befogenheter beträffande verksamheten i församlingarna inom stiftet framgår närmare av 5 kap. och av kyrkoordningen.

Enligt 2 mom. skall den ortodoxa kyrkan i Finland bestå av minst tre stift. För närvarande finns det tre stift, men med tanke på eventuella framtida behov medger bestämmelsen att det bildas fler stift. Stiftet leds av biskopen, som ansvarar för stiftets förvaltning och verksamhet. Ärkebiskopen är både biskop i sitt stift och överherde för hela den ortodoxa kyrkan i Finland. Biskoparna i de övriga stiftet har titeln metropolit.

Enligt bestämmelsen om bemyndigande i 3 mom. skall närmare bestämmelser om stiftsindelningen utfärdas i kyrkoordningen. I kyrkoordningen skall bestämmas om bl.a. antalet stift, stiftens område och biskopssätets placeringsort. För närvarande regleras stiftsindelningen genom förordning.

7 §. Församlingarna och klostren. Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om församlingarna och klostren samt om ändringar i församlingsindelningen. Kyrkans stift har indelats i församlingar enligt en regionprincip. Enligt 1 mom. skall församlingsindelningen följa kommunindelningen så att varje kommun i sin helhet befinner sig inom området för samma församling. Detta är nödvändigt bl.a. av skäl som hänför sig till den kyrkliga

beskattningen. Den ortodoxa kyrkan i Finland är indelad i 24 församlingar sedan ingången av 2005. Den nuvarande indelningen har gjorts så att det inte finns två ortodoxa församlingar inom samma kommun, men en församling kan däremot sträcka sig över flera kommuner.

Bestämmelsen i 2 mom. innebär att behörigheten i ärenden som gäller ändringar i församlingsindelningen överförs från undervisningsministeriet till kyrkostyrelsen. Också denna ändring syftar till att stärka kyrkans självständighet i förhållande till staten. Ändringar i församlingsindelningen har inte ansetts vara av sådan allmän betydelse att de skulle förutsätta beslut av kyrkomötet. Kyrkostyrelsen skall fatta beslut på framställning av stiftets biskop. Om en ändring i församlingsindelningen berör två stift, görs framställningen av båda stiftens biskopar tillsammans.

I 3 mom. föreslås en grundläggande bestämmelse om klostren, som är fast anknutna till den ortodoxa traditionen. Varje kloster hör som en fristående enhet till det stift inom vars område det är beläget. I dagens läge finns det två verksamma kloster inom den ortodoxa kyrkan i Finland, Valamo kloster och Lintula kloster. I kyrkan ingår dessutom Konevits kloster och Petsamo kloster. Beslut om inrättande och nedläggning av ett kloster skall fattas enligt motsvarande förfarande som vid ändringar i församlingsindelningen. Kyrkostyrelsen skall fatta beslutet på framställning av biskopen i det stift inom vars område klostret är beläget eller inom vars område ett kloster skall inrättas.

8 §. Samarbetet mellan församlingar. I paragrafen föreslås uttryckliga bestämmelser om samarbetet mellan församlingar. Målet är att främja samarbetet framför allt för församlingar som har ett litet antal medlemmar och effektivisera församlingarnas verksamhet så att alla medlemmar i kyrkan kan garanteras grundläggande församlingstjänster. Med hjälp av samarbetet kan små församlingar tillhandahålla sina medlemmar också sådana tjänster som de inte ensamma kan producera. Behovet av samarbete understryks av att många av den ortodoxa kyrkans församlingar är till och med mycket stora till sitt område,

men små till sitt medlemsantal. Det samarbete som avses i paragrafen skall basera sig på avtal mellan församlingarna. Förslaget syftar till att genomföra samarbetsformer som har en enkel organisation och förvaltning. Det förutsätts inte att det bildas några separata förvaltningsorgan. I enlighet med 59 § skall församlingsrådet, som företräder församlingen, ingå avtal om samarbete på församlingens vägnar.

Samarbetet mellan församlingar kan genomföras antingen som gemensam skötsel av uppgifterna enligt 1 mom. eller som skötsel av uppgifterna för någon annan församlings räkning enligt 2 mom. I bägge fallen kan samarbetet gälla t.ex. diakoni- och ungdomsarbete, anordnande av själavård vid inrättningar eller undervisnings- och utbildningsuppgifter.

När en församling i enlighet med 2 mom. sköter en uppgift för en annan församlings räkning kan det i avtalet överenskommas om att avtalsparterna kan invälja en medlem eller flera till respektive organ i den församling som sköter uppgiften. De som inväls skall vara valbara till förtroendeuppdrag i den egna församlingen.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om bemyndigande, enligt vilken närmare bestämmelser om samarbetet mellan församlingar kan utfärdas i kyrkoordningen.

9 §. Kapellförsamlingarna. Eftersom en del av den ortodoxa kyrkans församlingar omfattar till och med mycket vidsträckta områden kan det i vissa fall vara nödvändigt att ge församlingsbor som är bosatta inom ett visst område en viss självständighet i ärenden som berör det egna området. Enligt 1 mom. kvarstår därför möjligheten att avskilja ett område från en församling som en kapellförsamling. För närvarande finns det en bestämmelse om grundande av kapellförsamlingar i förordningen om ortodoxa kyrkosamfundet, men det har inte grundats en enda kapellförsamling.

Kapellförsamlingar gör det möjligt att effektivisera församlingsverksamheten och föra tjänsterna närmare församlingsmedlemmarna. Systemet syftar också till att engagera församlingsmedlemmarna för sin kyrka eller

sitt bönehus. Vid behov kan grundandet av kapellförsamlingar främja sammanslagningen av församlingar. En kapellförsamling kan grundas endast som en territoriell enhet, inte t.ex. på språkliga grunder. Närmare bestämmelser om kapellförsamlingarnas förvaltning skall utfärdas i kyrkoordningen.

Beslutanderätten i fråga om grundande och indragning av en kapellförsamling samt i fråga om ändring av området överförs från undervisningsministeriet till kyrkostyrelsen, som skall fatta beslut på framställning av stiftets biskop.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om bemyndigande, enligt vilken närmare bestämmelser om grundandet av en kapellförsamling och om dess verksamhet och förvaltning skall utfärdas i kyrkoordningen.

3 kap. **Kyrkans gemensamma förvaltning**

I kapitlet föreslås bestämmelser om kyrkans gemensamma förvaltning, som liksom för närvarande skall bestå av kyrkomötet, biskopsmötet, ärkebiskopen och kyrkostyrelsen. Det föreslås inte några betydande ändringar av innehållet i fråga om behörighetsfördelningen mellan organen inom kyrkans gemensamma förvaltning.

Kyrkomötet

10 §. Sammansättning. I paragrafen fastställs kyrkomötets sammansättning. Medlemmar av kyrkomötet är stiftsbiskoparna och de biträdande biskoparna, 11 ombud för prästerskapet, 3 ombud för kantorerna och 18 lekmannaombud. Biskoparna är självskrivna medlemmar på grund av sin ställning. De övriga ombuden utses genom val. Statsrådet skall inte längre ha något ombud vid kyrkomötet, men ett ombud för statsrådet kan vid behov inkallas som sakkunnig.

Sammanställningen kvarstår i huvudsak i nuvarande form. Kravet på kalkylmässig balans mellan antalet ombud för prästerskapet och lekmannaombuden har dock lindrats så att om någon av biskoparna

har förhinder eller biskopens post är vakant skall ingen inkallas i stället för honom. Det föreslås dessutom att valet av ombud till kyrkomötet och kyrkomötets sammansättning ändras så att kantorernas representation avskiljs från kvoten för prästerskapet så att endast präster och diakoner är valbara som ombud för prästerskapet. Kantorerna skall välja ett ombud från varje stift enligt en separat kvot. Att kantorernas representation frigörs som en egen kvot baserar sig på ett förslag som godkändes av det ordinarie kyrkomötet 2001. Bakgrunden till ändringen är att enligt den ortodoxa kanoniska traditionen och enligt lagstiftningen hör kantorerna inte till prästerskapet. Eftersom kantorerna trots allt verkar som en central grupp av arbetstagare i församlingarna, anses det vara nödvändigt att de har en representationskvot vid kyrkomötet.

Det har inte ansetts vara nödvändigt att ange någon särskild kvot för andra grupper än medlemmarna av prästerskapet och kantorerna. Sedan 2000 har ett ombud för samerna som utsetts av sametinget ingått i kyrkomötets sammansättning inom den evangelisk-lutherska kyrkan. Ett motsvarande arrangemang har inte ansetts vara ändamålsenligt inom den ortodoxa kyrkan och är inte heller förenligt med kyrkans kanoniska tradition.

11 §. Val av medlemmar och mandattid. Oavsett att kyrkomötet skall sammanträda årligen föreslås i 1 mom. bli bestämt att val av medlemmar av kyrkomötet fortfarande skall förrättas vart tredje år. Tidsschemana för kyrkomötet har ändrats så att tidsschemana för valet av prästerskapet, kantorerna och lekmännen är så enhetliga som det praktiska genomförandet medger. Som tidsgräns för förrättandet av valet föreslås den sista dagen i mars. Syftet är att medlemmarna av kyrkomötet också under valåret skall ha tid att ta initiativ enligt samma tidtabell som andra som är berättigade att ta initiativ. Tidsschemat innebär att kyrkostyrelsen har tillräckligt med tid för att bereda ärendena.

Ombuden för prästerskapet och kantorerna samt lekmannaombuden skall ha egna kvoter vid kyrkomötet. Ombuden inom varje kvot väljs genom separata hemliga val. Förslaget

avviker från det nuvarande förfarandet på så vis att kantorernas representation har avskiljts som en separat kvot från kvoten för prästerskapet, vilket innebär att också valet av ombud för kantorerna förrättas separat.

Valet skall förrättas inom olika valområden. Indelningen i valområden bestäms särskilt vid valet av ombuden för prästerskapet och kantorerna samt lekmannaombuden. Indelningen för de olika valen regleras särskilt genom bestämmelser om respektive val.

Enligt 2 mom. skall mandattiden för medlemmarna av kyrkomötet börja liksom för närvarande den 1 juni efter valet och omfatta tre år.

12 §. Valbarhet och rösträtt. I paragrafen bestäms om valbarhet och rösträtt vid val av medlemmar av kyrkomötet. Med valbarhet avses behörighet att ställa upp som kandidat vid val av ombud vid kyrkomötet, och med rösträtt avses rätt att rösta vid val av ombud vid kyrkomötet.

Enligt 1 mom. är valbarheten för prästerskapet och rösträtten vid val av ombud vid kyrkomötet bundna vid den prästerliga värdigheten, dvs. vigning till präst eller diakon. Samtliga präster och diakoner i kyrkan skall vara valbara och röstberättigade vid val av ombud för prästerskapet. Kyrkans prästerskap omfattar också prästmunkarna och munkdiakonerna vid klostren.

En medlem av prästerskapet kan också vara verksam i kantorsuppgifter, varvid denne i enlighet med 2 mom. kan vara valbar och röstberättigad vid val av ombud för kantorerna. Personen kan då inte samtidigt vara valbar och röstberättigad vid val av ombud för prästerskapet.

En medlem av prästerskapet som genom biskopskonferensens beslut har avhållits från utförandet av prästerliga uppgifter är dock inte valbar eller röstberättigad. Eftersom valbarheten och rösträtten är bundna vid prästerskapet kvarstår valbarheten och rösträtten också efter pensionering.

Enligt 2 mom. är rösträtten och valbarheten beträffande ombud för kantorerna bundna vid ett arbetsavtalsförhållande som gäller anställning inom kyrkan eller i en församling i huvudsyssla. Ett anställningsförhållande kan anses gälla som huvudsyssla om arbetstiden är minst hälften av arbetstiden för

en heltidsanställd. Till skillnad från nuläget skall rösträtten och valbarheten vid val av ombud för kantorerna upphöra när arbetsavtalsförhållandet upphör.

Lekmannaombuden vid kyrkomötet skall i huvuddrag väljas liksom nu genom indirekta val. Enligt 3 mom. gäller att valbara som lekmannaombud och som elektor för lekmannaombud är för ortodox kristlig övertygelse kända personer som är medlemmar i kyrkan och som inte är omyndiga. En valbar person vid val av ombud för prästerskapet eller kantorerna kan dock inte samtidigt vara valbar vid val av lekmannaombuden.

Enligt 4 mom. skall de elektor som valts av församlingsfullmäktige ha rösträtt vid val av lekmannaombud. För att skapa klarhet i elektorernas ställning föreslås till skillnad från nuläget att den som är kandidat vid valet inte skall kunna väljas till elektor.

13 §. Val av ombud för prästerskapet. Vid val av ombud för prästerskapet skall varje stift enligt 1 mom. vara indelat i ett valområde eller flera enligt vad som bestäms i kyrkoordningen. För närvarande väljs ombuden för prästerskapet från varje stift. Avsikten är att Helsingfors stift, som är klart större än de övriga stiftet och där mer än hälften av prästerskapet hör till Helsingfors församling, skall indelas i två valområden.

I 2 mom. bestäms om hur antalet ombud för prästerskapet fördelas mellan stiftet och valområdena. Från varje stift skall ombuden för prästerskapet väljas i samma förhållande som antalet valbara präster och diakoner i stiftet. Det antal i fråga om prästerskapet som ligger till grund för antalet ombud från varje valområde bestäms enligt situationen vid utgången av året före valåret. För att trygga den områdesvisa representativiteten vid kyrkomötet kvarstår i förslaget den stiftsvisa kvoten enligt den gällande lagen. Enligt kvoten skall minst ett ombud väljas från varje stift. Också inom stiftet skall antalet ombud för prästerskapet fördelas mellan valområdena i proportion till prästerskapets antal.

Vid val av ombud för prästerskapet skall enligt 3 mom. de som fått flest röster bli valda, dock med beaktande av den särskilda kvot som reserverats för sådana anställda inom kyrkan och i församlingarna som är

verksamma i prästerliga uppgifter. Eftersom den proportionella andel av prästerskapet som vigts på basis av intresse och andelen pensionerade präster har ökat tydligt, är det önskvärt att den expertis som de medlemmar av prästerskapet som är verksamma i prästerliga uppgifter innehar tryggas inom representationen vid kyrkomötet. I kvoten inräknas inte heller klosterprästerskapet eller präster och diakoner som är verksamma i administrativa uppgifter.

14 §. Val av ombud för kantorerna. Det föreslås att kantorernas representation vid kyrkomötet avskiljs som en separat kvot från kvoten för prästerskapet. Enligt 1 mom. skall stiftet utgöra ett valområde vid val av ombud för kantorerna. Också för att trygga kantorernas områdesvisa representation föreslås att varje stift skall få ett ombud oavsett antalet kantorer. Enligt 2 mom. skall de som fått flest röster bli valda.

15 §. Röstning vid val av ombud för prästerskapet och kantorerna. Enligt 1 mom. skall val av ombud för prästerskapet och kantorerna liksom för närvarande förrättas vid separata valmöten, till vilka inkallas de personer inom valområdet som är röstberättigade vid det aktuella valet. Alternativet är att förhandsrösta. De röstberättigade skall ha rätt att före valförrättningen lämna in sin röstsedel inlagd i ett slutet kuvert till kyrkoherdeämbetet vid röstningsstället inom sitt valområde. Detta har ansetts vara nödvändigt, eftersom resorna till valstället kan bli till och med mycket långa inom vissa valområden. För att valhemligheten skall bevaras är avsikten att det i kyrkoordningen skall bestämmas om att kyrkostyrelsen skall skicka en röstsedel till varje medlem av prästerskapet och till varje kantor. Varje röstberättigad skall kunna rösta bara inom det valområde till vilket den röstberättigade hör.

Vid val av ombud för prästerskapet och kantorerna uppställs inte egentligen några kandidater, utan vid valet kan man rösta på vilken valbar person som helst som hör till det aktuella stiftet eller det aktuella valområdet. Tillhörighet till stiftet eller valområdet är inte en förutsättning för valbarhet, utan ett ombud som valts från ett visst valområde kan fortsätta i sin uppgift också om denne senare under sin mandattid

övergår till ett annat stift eller ett annat valområde.

Varje röstberättigad skall få rösta på högst så många personer som det antal ombud som skall väljas från stiftet eller valområdet. Eftersom det finns relativt få röstberättigade medlemmar av prästerskapet, kan röstning på enbart en kandidat leda till en situation där de koncentrerade rösterna innebär att det inte fås tillräckligt många ombud. När det röstas på lika många kandidater som antalet ombud som skall väljas, blir väljarnas understöd för hela kandidatförteckningen tydligare.

16 §. Uppställande av kandidater och val av elektorer vid val av lekmannaombud. Enligt 1 mom. skall församlingarna ha rätt att uppställa kandidater vid val av lekmannaombud. Enligt förslaget begränsas inte antalet kandidater, utan församlingarna får själva pröva antalet. För närvarande finns det inte några bestämmelser om kandidatuppställningen, och praxisen har varit i viss mån oklar och varierande.

Enligt 2 mom. skall församlingsfullmäktige ha rätt att besluta om uppställandet av kandidater, eftersom församlingsfullmäktige har valts direkt av församlingsmedlemmarna och utövar allmän beslutanderätt i församlingen. Församlingsfullmäktige skall lämna in sin kandidatförteckning till kyrkostyrelsen, som skall fastställa kandidatförteckningen för valområdet. Vid valförrättningen har elektorererna därmed en kandidatförteckning som fastställts av kyrkostyrelsen och det går inte att välja ett ombud som inte ingår i den fastställda valförteckningen.

Enligt 3 mom. skall församlingarna också välja elektorer för lekmannaombuden och ersättare för elektorererna. Antalet elektorer från en församling skall bestämmas så som anges närmare i kyrkoordningen enligt antalet medlemmar i församlingen vid ingången av året före valåret. Grunden för antalet elektorer bestäms därmed enligt uppgifterna i befolkningsregistret ungefär ett år bakåt i tiden. De officiella befolkningsregisteruppgifterna för året före valåret är ännu inte tillgängliga när kyrkostyrelsen beslutar om antalet elektorer från varje församling.

För att trygga den område svisa representativiteten skall enligt 4 mom. endast

medlemmar i den församling eller det kloster som hör till det aktuella valområdet kunna väljas till kandidat eller elektor. Här handlar det dock inte om någon egentlig begränsning av valbarheten. Om en person blir medlem i en församling inom ett annat valområde under mandattiden, entledigas personen inte från uppgiften som ombud vid kyrkomötet.

17 §. Val av lekmannaombud. Enligt 1 mom. skall varje stift vara indelat i ett valområde eller flera enligt vad som bestäms närmare i kyrkoordningen. En församling som har fler än 10 000 medlemmar skall alltid bilda ett eget valområde. Enligt den nuvarande församlingsindelningen är Helsingfors församling en sådan församling.

Enligt 2 mom. skall också fördelningen av lekmannaombudsplatserna mellan valområdena bestämmas i förhållande till antalet medlemmar i församlingarna inom valområdet vid ingången av året före valåret.

Enligt 3 mom. skall varje elektor och varje medlem i församlingsfullmäktige inom det valområde som en församling bildar, på motsvarande sätt som vid val av ombud för kantorerna och prästerskapet få rösta på det antal kandidater som det skall väljas ombud från valområdet.

Enligt 4 mom. skall de kandidater bli valda som fått flest röster. Vid lika röstetal skall valet enligt 89 § avgöras genom lottning.

18 §. Fastställelse av valresultatet. Kyrkostyrelsen skall liksom för närvarande fastställa resultatet av val av medlemmar av kyrkomötet. Kyrkostyrelsen fastställer valet av ombud för prästerskapet och kantorerna och lekmannaombud för varje stift och valområde. Kyrkostyrelsen kontrollerar rösträkningen, meddelar hur många röster varje kandidat har fått och vem som har blivit valda till medlemmar av kyrkomötet.

19 §. Förordnande av ersättare. I paragrafen bestäms om kallande av en ersättare i stället för en ordinarie medlem av kyrkomötet. Ordföranden skall kalla en ersättare för det första när en ombudsplats blivit permanent ledig t.ex. på grund av dödsfall eller förlorad valbarhet. Ersättaren kallas då för uppdraget för den ordinarie medlemmens återstående mandattid. En ersättaren skall dessutom kallas om en medlem är förhindrat att närvara vid ett visst kyrkomöte. Ersättare skall inte kallas för en

kortare frånvaro än så.

Som ersättare kallas den kandidat som fått flest röster efter dem som blivit valda från valområdet. När en ersättare för ett ombud för prästerskapet kallas skall hänsyn dock tas även till vad som i 13 § 3 mom. bestäms om kvoten för dem som är anställda inom kyrkan eller i en församling som präster eller diakoner i huvudsyssla.

20 §. Uppgifter. I 1 mom. ingår en allmän bestämmelse om kyrkomötets uppgifter. Alla uppgifter som hör till kyrkomötet har nämnts antingen i lagen eller i kyrkoordningen. Om ett ärende inte uttryckligen har anvisats kyrkomötet hör det till kyrkostyrelsen. Kyrkomötets behörighet bestäms också av kyrkans kanoniska förbindelse till det ekumeniska patriarkatet.

Förteckningen över kyrkomötets uppgifter i 2 mom. motsvarar till största delen den bestämmelse om kyrkomötets uppgifter som finns i den gällande förordningen. En viktig ändring i kyrkomötets behörighet är den befogenhet att ändra och godkänna kyrkoordningen som föreslås i 3 punkten. I fråga om lagstiftningsärenden föreslås i 4 punkten ett tillägg enligt vilket en av kyrkomötets uppgifter skall vara att tillsätta arbetsgrupper och kommissioner som bereder lagstiftningsärenden och ärenden som gäller kyrkoordningen.

Den befogenhet av avge kyrkans utlåtanden som anges i 5 punkten har utvidgats i någon mån. Det föreslås att kyrkomötet skall avge kyrkans utlåtande i frågor av principiell vikt för kyrkan. Kyrkostyrelsen skall ha behörighet att avge utlåtande i frågor av mindre betydelse och omfattning. Frågor av principiell vikt kan beroende på arten och omfattningen vara viktiga frågor som gäller mänskliga rättigheter, äktenskap, familjeförhållanden samt kyrkans förhållande till staten eller till andra trossamfund i Finland.

Till kyrkomötet överförs också enligt 6 punkten behörighet som gäller grundande och indragning av stift samt ändring av stiftsgränserna. För närvarande beslutar undervisningsministeriet om stiftsindelningen.

Enligt 10 punkten skall kyrkomötet fastställa inte bara kyrkans budget utan också dess verksamhetsplan. Det finns inte några

bestämmelser om verksamhetsplanen i den gällande lagen eller förordningen. Planen fastställs för finansåret jämsides med budgeten.

För tydlighetens skull föreslås i 13 punkten en allmän bestämmelse om tillsyn över kyrkans verksamhet, förvaltning och ekonomi. Utifrån bestämmelsen bär kyrkomötet i sista hand ansvar för kyrkans samlade förvaltning och ekonomi. Det innebär i praktiken tillsyn över kyrkostyrelsens och de kyrkliga inrättningarnas förvaltning och ekonomi. Bland kyrkomötets uppgifter föreslås däremot en strykning av dess nuvarande behörighet att övervaka inom kyrkan verksamma och av dess medlemmar bildade föreningar som bedriver inremissions-, ungdoms-, upplysnings- eller uppfostringsarbete. Dessa föreningar är självständiga privaträttsliga föreningar i fråga om vilka tillsynen över verksamheten inte kan falla inom kyrkomötets behörighet, bortsett från tillsynen över användningen av de understöd som kyrkomötet eventuellt beviljar dem.

Till kyrkomötets uppgifter fogas enligt 14 punkten ett uttryckligt omnämnande av att kyrkomötet skall välja kyrkans revisorer. Kyrkomötet har också hittills valt kyrkans revisorer trots att uppgiften inte nämns i uppgiftsförteckningen i den gällande förordningen.

21 §. Sammanträde. Enligt 1 mom. skall kyrkomötet sammanträda årligen. Tidpunkten för sammanträdet skall anges närmare i kyrkoordningen. För närvarande sammanträder kyrkomötet vart tredje år. Det underlättar styrningen av kyrkans lagstiftning, förvaltning och ekonomi om kyrkomötet sammanträder regelbundet varje år. Det har varit svårt bl.a. att förutse budgeteringen för tre år. Dessutom har det varit nödvändigt att hålla extraordinarie kyrkomöten på grund av lagstiftningsärenden.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om möjligheten att hålla extraordinarie kyrkomöten. Extraordinarie kyrkomöte skall kunna sammankallas om kyrkostyrelsen anser det vara nödvändigt eller om biskopskonferensen eller två tredjedelar av ombuden vid kyrkomötet anhåller därom hos

kyrkostyrelsen. Det kan vara nödvändigt att hålla ett extraordinarie kyrkomöte oavsett att kyrkomötet sammanträder årligen. Ett extraordinarie kyrkomöte kan förutsättas t.ex. på grund av biskopsval eller brådiskande lagstiftningsärenden. I samband med anhållan om sammankallande av extraordinarie kyrkomöte bör det uppges vilket ärende som föranleder att kyrkomötet sammankallas. Av det extraordinarie kyrkomötets karaktär följer att det vid sammanträdet kan behandlas endast de ärenden för vilka kyrkomötet har sammankallats. Initiativ som gäller andra ärenden kan således inte lämnas in för behandling vid det extraordinarie kyrkomötet.

22 §. Hur ett ärende tas upp till behandling. Paragrafen reglerar vem som har rätt att göra framställningar och ta initiativ som tas upp till behandling vid kyrkomötet. Det skall höra till kyrkostyrelsens uppgifter att bereda förslag och göra framställningar till kyrkomötet. Dessutom skall biskoparna, medlemmarna av kyrkomötet samt kyrkans församlingar och kloster ha rätt att lämna in initiativ till kyrkomötet. I dagens läge har dessutom landets regering, kyrkans präster och kantorer samt brödraskap och föreningar som är verksamma inom kyrkosamfundet kunnat ta initiativ. Prästerna, kantorerna och föreningarna skall fortfarande kunna påverka via kyrkostyrelsen, sina församlingar eller ombuden vid kyrkomötet.

I kyrkoordningen skall finnas bestämmelser om inlämnande och behandling av initiativ. Avsikten är att initiativen skall lämnas in till kyrkostyrelsen, som skall avge utlåtande om dem till kyrkomötet. För att kyrkostyrelsen skall ha tillräckligt med tid för att förbereda utlåtandena före kyrkomötet är avsikten att i det i kyrkoordningen skall bli bestämt att initiativen skall lämnas in före utgången av juni.

23 §. Utskott. För kyrkomötets beslutsfattande förutsätts att ärendena bereds i utskott. Enligt 1 mom. skall kyrkomötet för sin mandattid tillsätta utskott för beredningsarbetet. Utskotten och deras sammansättning fastställs närmare i reglementet för kyrkomötet. Utskotten skall bereda framställningar från kyrkostyrelsen

för behandling vid kyrkomötets plenum. Utskotten kan vara verksamma också under de tider då kyrkomötet inte är samlat.

Kyrkomötet skall dessutom kunna tillsätta ett temporärt utskott för att bereda eller utreda ett särskilt ärende. Ett temporärt utskott kan behövas på grund av ärendets art eller omfattning. Ett temporärt utskott kan tillsättas för beredningen av t.ex. olika ärenden som hänför sig till undantagsförhållanden, ärenden som kräver särskild sakkännedom eller ärenden som är speciellt omfattande när det gäller den arbetsmängd som krävs för beredningen.

I 2 mom. föreslås allmänna bestämmelser om remissdebatter och utskottsbehandling. Hänskjutning av ärenden till utskotten skall föregås av en remissdebatt vid kyrkomötet. Vid remissdebatten följs föredragningsanförandet av en allmän debatt, utifrån vilken det beslutas om till vilket utskott respektive ärende skall skickas. Efter remissdebatten överförs ärendena till de berörda utskotten för beredning. Kyrkomötet skall dock redan vid remissdebatten utan någon utskottsberedning kunna besluta att ett ärende inte skall behandlas, om kyrkostyrelsen uttryckligen har framställt detta. I syfte att säkerställa en omsorgsfull behandling föreslås bli bestämt att kyrkomötet inte skall kunna börja behandla ett ärende förrän det berörda utskottet har berett det.

I beredningen av ärenden som skall behandlas vid kyrkomötet deltar för närvarande förutom kyrkostyrelsen ett beredningsutskott, vars ställning vid beredningen är oklar på basis av de nuvarande bestämmelserna. Enligt det ursprungliga syftet skulle beredningsutskottet ha hand om den tekniska beredningen inför kyrkomötet, men i praktiken har den också påförts beredningen av ärendena i sak. Beredningsutskottets ställning har också blivit exceptionell i den bemärkelsen att medlemmar utanför kyrkomötet har invalts i utskottet. Avsikten är att beredningsutskottet skall slopas i samband med lagreformen, och därför föreslås det inte några bestämmelser om utskottet i den nya lagen.

24 §. Närmare bestämmelser om kyrkomötet. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om bemyndigande, enligt

vilken närmare bestämmelser om förrättandet av val av ombud vid kyrkomötet och om kyrkomötets arbete skall utfärdas i kyrkoordningen. Bestämmelserna kan gälla t.ex. detaljerna i valförfarandet, tidpunkten för kyrkomötets sammanträde, ordföranden och sekreteraren, utskotten, protokollen, mötesarvodena och ersättningen för resekostnader. I förslaget ingår dessutom separata bestämmelser om bemyndigande i anslutning till val av ombud vid kyrkomötet, t.ex. bemyndigandena i 13 § 1 mom. och 17 § 1 mom. i fråga om indelning av stiftet i valområden och bemyndigandet i 16 § 3 mom. om hur antalet elektorater från församlingarna bestäms vid val av lekmannaombud.

Dessutom skall kyrkomötet enligt 2 mom. fastställa för sig en arbetsordning, där det bestäms mera detaljerat om förfarandena vid kyrkomötets arbete.

Biskopskonferensen

25 §. Sammansättning. För närvarande är alla kyrkans biskopar medlemmar i biskopskonferensen. Det föreslås att bestämmelsen ändras i enlighet med den kanoniska traditionen så att endast stiftsbiskoparna skall vara medlemmar i biskopskonferensen. Pensionerade biskopar och biträdande biskopar skall inte längre vara medlemmar i biskopskonferensen, men avsikten är att i kyrkoordningen utfärda bestämmelser om att de skall ha yttranderätt vid konferensen.

26 §. Uppgifter. I paragrafen bestäms om biskopskonferensens uppgifter. Innehållet motsvarar i huvudsak den gällande lagstiftningen. I 1 mom. föreslås en allmän bestämmelse om biskopskonferensens behörighet i kyrkans andliga frågor. Biskopskonferensens behörighet bestäms också av kyrkans kanoniska förbindelse till det ekumeniska patriarkatet.

I 2 mom. föreslås en förteckning över biskopskonferensens uttryckliga befogenheter. Avsikten har varit att göra uppgiftsfältet tydligare genom att samla bestämmelserna om behörighet i samma paragraf. Befogenheterna har preciserats i fråga om de sakkomplex som nämns i 4 och 5 punkten. I enlighet med den kanoniska

traditionen föreslås bli bestämt att skötseln av kyrkans utrikesrelationer skall vara en gemensam angelägenhet för biskoparna. För tydlighetens skull nämns i 5 punkten biskopskonferensens behörighet att avge utlåtanden till kyrkomötet och kyrkostyrelsen.

Enligt 3 mom. skall biskopskonferensen i enlighet med den kanoniska traditionen övervaka att kyrkomötets beslut är förenliga med kyrkans dogmer och kanoner. Enligt den gällande lagstiftningen har övervakningen ordnats så att kyrkomötets och kyrkostyrelsens beslut i dogmatiska och kanoniska frågor skall fastställas av biskopskonferensen. Det föreslås att förfarandet ändras så att underställningsskyldigheten slopas. Biskopskonferensen skall dock på eget initiativ utan dröjsmål hänskjuta ett ärende för ny behandling till det organ som fattat beslutet, om beslutet strider mot kyrkans dogmer och kanoner. Ett egentligt underställningsförfarande har inte ansetts vara ändamålsenligt, eftersom underställningsmyndigheten i normala fall också skall undersöka beslutets lagenlighet och handlägga besvär över det underställda beslutet. Dessa uppgifter lämpar sig illa för biskopskonferensens andliga karaktär.

27 §. Beslutförhet. Biskopskonferensens behörighet omfattar ärenden som påverkar kyrkans andliga liv i en så betydande grad att beslut i ärendena förutsätter att minst tre biskopar är närvarande. Enligt huvudregeln i 1 mom. skall det för biskopskonferensens beslutförhet i en situation enligt den nuvarande stiftsindelningen förutsättas att alla stiftsbiskopar är närvarande då biträdande biskopar och pensionerade biskopar inte längre är röstberättigade medlemmar i biskopskonferensen. För att beslutförhet skall uppnås kan det därför bli nödvändigt att kalla extra medlemmar. Enligt 2 mom. skall i första hand en biträdande biskop kallas som extra medlem. Om det inte finns någon biträdande biskop eller om denne är förhindrad eller om det behövs flera extra medlemmar för beslutförheten, skall en pensionerad biskop kallas som extra medlem. Om beslutförhet inte uppnås genom att en biträdande biskop och en pensionerad biskop kallas, skall ordföranden för

biskopskonferensen enligt 3 mom. be att den ekumeniska patriarken förordnar en biskop eller flera biskopar från en annan ortodox kyrka som extra medlem eller extra medlemmar i konferensen.

28 §. Närmare bestämmelser om biskopskonferensen. I paragrafen föreslås ett bemyndigande enligt vilket närmare bestämmelser om biskopskonferensens arbete skall kunna utfärdas i kyrkoordningen. Bestämmelserna kan gälla t.ex. biskopskonferensens sammanträde, yttranderätten, ordföranden, arbetsordningen och andra motsvarande frågor i anslutning till förfarandet. Dessutom skall biskopskonferensen fastställa för sig en arbetsordning, som innehåller mera detaljerade bestämmelser om biskopskonferensens arbete.

Ärkebiskopen

29 §. Ärkebiskopen. I 1 mom. fastställs ärkebiskopens uppgifter som kyrkans överherde. Ärkebiskopen leder kyrkan i samråd med kyrkomötet och biskopskonferensen och är ordförande för båda organen. Ärkebiskopen verkar i egenskap av myndighet i ärenden som berör hela kyrkan. De övriga biskoparna är däremot medlemmar av kollegiet i ärenden som berör hela kyrkan. Ärkebiskopen är samtidigt också stiftsbiskop i sitt stift. I 39 § finns bestämmelser om uppgifterna för stiftets biskop.

I 2 mom. bestäms om skötseln av vikariatet för ärkebiskopen. Om ärkebiskopen är förhindrad att utföra sina uppgifter eller om uppdraget är vakant, skall den stiftsbiskop som till tjänsteåren är äldst ha hand om ärkebiskopens uppgifter i egenskap av vikarie. Avsikten är att bestämmelser om temporär skötsel av stiftsbiskopens uppgifter skall utfärdas i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsen

30 §. Sammansättning. Det föreslås inte några ändringar i kyrkostyrelsens sammansättning. Ärkebiskopen och de övriga stiftsbiskoparna är självskrivna medlemmar på grund av sin ställning.

Kyrkomötet väljer dessutom för sin mandattid, dvs. för tre år, fyra medlemmar till kyrkostyrelsen vilka är sakkunniga inom kyrkoförvaltningen. För dem väljs också personliga ersättare. Avsikten är att det i kyrkoordningen skall bestämmas om att biträdande biskopen och det lagfarna ekklesiastikrådet skall ha yttranderätt vid kyrkostyrelsens sammanträden.

31 §. Sakkunnigmedlemmarnas valbarhet. Valbarheten för sakkunnigmedlemmarna i kyrkostyrelsen motsvarar den valbarhet som krävs för förtroendeuppdrag i församlingen. Enligt 1 mom. skall en sakkunnigmedlem vara en myndig person som är känd för ortodox kristlig övertygelse och medlem i kyrkan.

I 2 mom. bestäms om den andliga och juridiska sakkunskap som krävs av sakkunnigmedlemmarna. En av sakkunnigmedlemmarna i kyrkostyrelsen skall vara präst med behörighet för prästbefattning. För valbarhet som präst förutsätts således både prästvigning och behörighet för prästbefattning. Förutom ärenden som gäller kyrkans andliga frågor behandlar kyrkostyrelsen vid förvaltningsförfarande ärenden som förutsätter juridisk sakkunskap. Det föreslås därför att en av sakkunnigmedlemmarna skall ha avlagt en sådan examen som krävs för domartjänst.

32 §. Val av sakkunnigmedlemmar i kyrkostyrelsen. Kyrkomötet skall välja sakkunnigmedlemmarna i kyrkostyrelsen för sin mandattid, dvs. för tre år. Varje sakkunnigmedlem väljs särskilt genom hemliga val, prästen genom ett separat val, den som är behörig för domartjänst genom ett separat val och de två övriga medlemmarna genom separata val. Val behöver dock inte förrättas när kyrkomötet är enigt om den medlem som skall väljas. Varje medlem skall få rösta på en kandidat. Valförfarandet ändras så att det omfattar två steg i stället för tre. Om ingen av kandidaterna får majoriteten av de avgivna rösterna vid omröstningen, verkställs en ny omröstning mellan de två kandidater som fått flest röster, och av dem blir den som fått flest röster vald. Om båda kandidaterna får lika många röster vid den andra omgången, avgörs valet genom lottning i enlighet med

89 § 2 mom. När understödet mäts i två steg blir den person vald som stöds av en majoritet av kyrkomötesombuden. För varje medlem väljs särskilt en personlig ersättare med iakttagande av samma förfarande.

33 §. Uppgifter. I den gällande lagstiftningen finns inte någon detaljerad förteckning över kyrkostyrelsens uppgifter. Enligt förordningen om ortodoxa kyrkosamfundet är kyrkostyrelsen kyrkans verkställande förvaltningsorgan.

Den uppgiftsbeskrivning som fastställs i 1 mom. innebär att uppgifterna i sig kvarstår oförändrade. Kyrkostyrelsen skall vara en allmän förvaltningsmyndighet. Kyrkostyrelsen är ett kollegium som består av självskrivna medlemmar och sakkunniga som valts av kyrkomötet. Den skall ha hand om kyrkans allmänna förvaltning, ekonomi och verksamhet. Till uppgifterna hör bl.a. att utarbeta förslag till kyrkans budget och verksamhetsplan för kyrkomötet.

I 2 punkten föreslås för tydlighetens skull en precisering av kyrkomötets och kyrkostyrelsens befogenheter när det gäller att avge utlåtanden. Kyrkomötet skall avge kyrkans utlåtande i principiellt viktiga frågor och kyrkostyrelsen i övriga frågor. I oklara fall bör kyrkostyrelsen bedöma om kyrkomötet eller kyrkostyrelsen skall avge utlåtande.

I 6 punkten bestäms om kyrkostyrelsens uppgifter i anslutning till arbetsmarknadsfrågor. Uppgifterna är till största delen nya för kyrkostyrelsen och hänför sig till övergången till systemet med kollektivavtal och indragningen av tjänste- och arbetsvillkorsutskottet. Kyrkostyrelsen skall bevaka kyrkans och församlingarnas intresse i arbetsmarknadsfrågor. Hit hör bl.a. att ingå kollektivavtal på kyrkans och församlingarnas vägnar. Dessutom skall kyrkostyrelsen leda kyrkans och församlingarnas arbetsgivar- och personalpolitik. I anslutning till detta skall kyrkostyrelsen enligt 114 § 2 mom. ha befogenheter att meddela även för församlingarna bindande föreskrifter om vissa frågor som gäller anställningsförhållanden.

För åskådlighetens skull föreslås i 7 punkten en hänvisning till de uppgifter i anslutning till förandet av kyrkböckerna som

enligt 73 och 74 § ankommer på kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen skall svara för uppgifterna i klostrens och kyrkans centralarkivs kyrkböcker. Till kyrkostyrelsen kan också överföras uppgifter från församlingarna när det gäller förandet av kyrkböcker. Dessutom skall kyrkostyrelsen ha befogenheter att meddela närmare föreskrifter om vissa frågor som hänför sig till förandet av kyrkböcker.

Enligt 8 punkten överförs uppgiften att bestämma om kollekterna från kyrkomötet till kyrkostyrelsen. Med hänsyn till sakens allmänna betydelse har det inte ansetts vara ändamålsenligt att kyrkomötet behåller beslutanderätten.

Enligt 2 mom. skall kyrkostyrelsen bevaka kyrkans intresse, företräda kyrkan och föra dess talan, om inte något annat bestäms i lagen. Kyrkostyrelsen är därmed kyrkans representant och för kyrkans talan t.ex. vid domstol och hos andra myndigheter samt ingår avtal och utför andra rättshandlingar på kyrkans vägnar.

34 §. Beslutförhet. I paragrafen bestäms om kyrkostyrelsens beslutförhet. Innehållet motsvarar den nuvarande lagstiftningen.

35 §. Utövande av befogenheter. I paragrafen föreslås bestämmelser om behörighetsfördelningen inom kyrkostyrelsen. I kyrkostyrelsens arbetsordning bestäms närmare om hurdana ärenden kyrkostyrelsen skall avgöra vid sitt plenum och i sina sektioner samt hurdana ärenden som skall avgöras av biskopen och en anställd vid kyrkostyrelsen. För att kyrkostyrelsens verksamhet skall kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt och för att behandlingen av ärenden skall för snabbas är avsikten att i kyrkostyrelsens arbetsordning så som för närvarande föreskriva att kollegiet skall avgöra bara de viktigaste frågorna.

Enligt 2 mom. skall i arbetsordningen också finnas bestämmelser om sammansättningen och beslutförheten för kyrkostyrelsens sektioner. Sektionerna är inte obligatoriska utan de inrättas vid behov.

36 §. Närmare bestämmelser om kyrkostyrelsen. I paragrafen föreslås ett bemyndigande enligt vilket närmare bestämmelser om kyrkostyrelsens arbete skall utfärdas i kyrkoordningen. Bestämmelserna kan gälla t.ex.

kyrkostyrelsens sammanträde, yttranderätten, ordföranden, arbetsordningen och andra motsvarande frågor i anslutning till förfarandet. Dessutom skall kyrkostyrelsen fastställa för sig en arbetsordning, som innehåller mera detaljerade bestämmelser om kyrkostyrelsens arbete.

4 kap. **Kyrkans ekonomi**

37 §. Kyrkans centralfond. I 1 mom. bestäms om kyrkans centralfond och användningen av dess intäkter. För närvarande är den ortodoxa kyrkans ekonomi indelad i två delar, statens omkostnadsanslag för ortodoxa kyrkostyrelsen och kyrkans centralfond, vars medel har utökats bl.a. genom de avgifter till kyrkans centralfond som församlingarna och klostren har betalt. När kyrkan själv enligt propositionen skall överta ansvaret för kyrkostyrelsen kommer kyrkans gemensamma ekonomi i fortsättningen att bestå enbart av centralfonden.

Centralfondens intäkter skall inom ramen för den budget som fastställts av kyrkomötet användas för utgifter för kyrkans gemensamma förvaltning och stiftsförvaltningen samt för fullgörandet av kyrkans övriga gemensamma uppgifter. Ur centralfonden skall dessutom betalas pensioner och familjepensioner för dem som med stöd av en övergångsbestämmelse fortsatte att omfattas av det pensionssystem som gällde före 1994. Medel ur centralfonden skall också kunna användas för att stödja församlingarna, klostren och sammanslutningar som främjar kyrkans uppgifter. Stödet kan betalas som direkta understöd eller av särskilda skäl även i form av lån med eller utan ränta. När det beslutas om understöd enligt 5 punkten skall hänsyn tas till kyrkans uppgifter enligt 2 § och församlingens uppgifter enligt 44 §.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om bemyndigande enligt vilken det i kyrkoordningen kan bestämmas om skötseln av kyrkans ekonomi samt kyrkans bokföring och revision.

38 §. Församlingarnas och klostrens avgifter till kyrkans centralfond. Territoriellt sett omfattar kyrkans verksamhet hela landet,

och för att trygga och jämna ut den totala finansieringen av verksamheten deltar församlingarna och klostren i kyrkans gemensamma utgifter genom att betala avgifter till kyrkans centralfond. Grunderna för hur avgifterna bestäms kvarstår oförändrade så när som på vissa preciseringar.

Enligt 1 mom. 1 punkten skall varje församling betala en avgift till centralfonden på basis av sin beskattningsrätt enligt inkomstskattelagen (1535/1992) och enligt församlingsmedlemmarnas beskattningsbara inkomst. Den skattesats för kyrkoskatten som varje församlingsfullmäktige fastställt påverkar således inte storleken på församlingens avgift till centralfonden. Den avgift till centralfonden som skall betalas av den beskattningsbara inkomsten följer den procentsats som fastställts av kyrkomötet.

Enligt 2 punkten skall församlingarna och klostren dessutom betala en avgift till centralfonden av sina kapitalinkomster. Enligt förslaget skall avgiften grunda sig på den kapitalinkomst som avses i inkomstskattelagen. Också enligt den gällande lagen skall församlingarna och klostren betala en avgift till centralfonden för huvuddelen av sina kapitalinkomster. I den gällande lagen uppräknas de kapitalinkomstslag som ligger till grund för avgiften till centralfonden och avdragen från dem i den bestämmelse som gäller avgifter till centralfonden. Syftet med att anknyta avgiften till begreppet kapitalinkomst enligt inkomstskattelagen är att förenkla påförandet av den avgift till centralfonden som skall betalas på basis av kapitalinkomsterna och att förenhetliga behandlingen av olika kapitalinkomstslag när avgiften till centralfonden bestäms.

I dagens läge får församlingarna från sina kapitalinkomster som ligger till grund för avgiften till centralfonden dra av skatter, räntor på lån och vid lånevillkoren bundna amorteringar samt vid statsbeskattningen godtagbara avdrag. Det föreslås att avdragen skall slopas. Möjligheten att dra av amorteringar på lån är inte motiverad, eftersom förfarandet grundlöst gynnar placeringsverksamhet med lånekapital. Enligt förslaget av kommissionen för revidering av den ortodoxa lagstiftningen skulle avgiften

ha baserat sig på nettokapitalinkomsten enligt inkomstskattelagen, varvid inkomsten skulle ha kunnat minskas med naturliga avdrag. I kyrkomötets utlåtande ansågs det dock att eftersom det är rätt kontroversiellt att beräkna och rikta de naturliga avdragen skulle det ha kunnat bli svårt för församlingarna av göra anmälningarna och svårt att bestämma avgifterna. Kyrkomötet föreslog därför att kapitalinkomsten utan avdrag skall tas som grund för avgiften, inte nettokapitalinkomsten. Eftersom hyres- och skogsförsäljningsintäkter medför mera utgifter än i snitt, föreslog kyrkomötet dock att bara 70 procent av sådana inkomster skall beaktas när avgiften bestäms.

Bestämmelsen motsvarar kyrkomötets förslag enligt utlåtandet, bortsett från att det i kyrkoordningen skall föreskrivas om att vissa kapitalinkomstslag skall beaktas bara delvis när avgiften till centralfonden fastställs. Det här gör det möjligt att i fortsättningen på ett smidigare sätt utveckla grunderna för hur avgifterna till centralfonden bestäms.

I 2 mom. föreslås bli bestämt om grunderna för pensionsavgifter. Pensionssystemet för prästerskapet och kantorerna i de ortodoxa församlingarna reviderades vid ingången av 1994 så att de präster, diakoner och kantorer som förordnats till tjänst efter reformens ikraftträdande omfattas av APL-systemet. Till de präster, diakoner och kantorer som förordnats före den 1 januari 1994 och vilkas anställningsförhållande har fortgått utan avbrott betalas pensioner dock alltså ur kyrkans centralfond. Med den pensionsavgift som avses i bestämmelsen insamlas medel för dessa tjänsteinnehavares pensioner och för familjepensioner till deras anhöriga.

Enligt det gällande systemet har medel avsedda för pensioner inte fonderats, och också förslaget utgår från att det hos församlingarna skall tas ut pensionsavgifter som motsvarar det belopp som behövs varje år. När församlingarnas pensionsavgifter fastställs adderas för varje församling den beskattningsbara inkomst enligt 1 mom. 1 punkten för vilken föregående år påförts eller förelegat rätt att påföra kyrkoskatt, och nettokapitalinkomsten enligt 1 mom. 2 punkten och pensionsavgiften fördelas mellan församlingarna i proportion till de erhållna summorna.

Syftet med 3 mom. är att förhindra att avgifterna till centralfonden kringgås genom att vissa förhållanden eller åtgärder ges en sådan form som inte motsvarar sakens faktiska natur eller syfte. En motsvarande bestämmelse finns både i den gällande lagen om ortodoxa kyrkosamfundet och i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995). Det går inte att formulera några allmänna regler för tolkningen av de förhållanden och åtgärder som avses i momentet, utan tolkningen och bedömningen förutsätter alltid prövning från fall till fall. Bestämmelsen kan bli tillämplig t.ex. vid sådana bolagiseringsarrangemang som inte motsvarar sakens egentliga syfte och natur. Det finns rikligt med rättspraxis i fråga om tolkningen av den motsvarande bestämmelsen i lagen om beskattningsförfarande.

I 4 mom. föreslås bli bestämt att om betalningarna blir fördröjda skall församlingarna eller klostren liksom nu betala en dröjsmålsränta som är sex procentenheter större än den gällande grundräntan vid respektive tidpunkt.

I 5 mom. bestäms om befrielse från att betala avgiften till centralfonden eller dröjsmålsräntan. Kyrkostyrelsen skall ha behörighet att bevilja befrielse. För att befrielse skall beviljas förutsätts särskilda skäl, t.ex. att avgiften till centralfonden eller dröjsmålsräntan i ett enskilt fall blir oskälig med tanke på församlingens eller klostrets ekonomi. Kyrkostyrelsen kan enligt prövning antingen sänka avgiften eller helt och hållet befria församlingen från att betala den.

I 6 mom. föreslås ett bemyndigande enligt vilket det i kyrkoordningen kan utfärdas närmare bestämmelser om fastställelse och betalning av avgifterna till centralfonden. Bestämmelserna kan gälla t.ex. förfarandet för att bestämma avgifterna och betalningen av de avgifter som påförts.

5 kap. Stiftsförvaltningen

39 §. Stiftets biskop. I paragrafen föreslås bestämmelser om uppgifterna för stiftets biskop i egenskap av överherde i sitt stift. Enligt bestämmelsen är stiftet biskopens administrativa ansvarsområde. Enligt 1 mom. skall biskopen leda stiftet i enlighet med den

ortodoxa kyrkans tradition och övriga regler samt enligt den nya lagen och kyrkoordningen.

I 2 mom. bestäms om stiftsbiskopens uppgifter som ledare och övervakare av församlingarnas, klostrens samt prästerskapets och kantorernas verksamhet i stiftet. I kyrkoordningen bestäms närmare om biskopens uppgifter och befogenheterna i anslutning till dem. I kyrkoordningen kan biskopen också föreskrivas beslutanderätt i vissa ärenden som gäller prästerskapets och kantorernas anställningsförhållanden. Behörigheten kan gälla t.ex. beviljande av semester, familjeledighet, studieledighet och andra ledigheter för prästerskapet och kantorerna samt bedömning av individuell arbetsinsats enligt det nya lönesystem som bereds inom kyrkosamfundet.

40 §. Biträdande biskopen. I paragrafen föreslås bestämmelser om biträdande biskopen. I den gällande lagstiftningen finns inte några motsvarande bestämmelser. Enligt 1 mom. skall kyrkan kunna ha en biträdande biskop eller flera biträdande biskopar.

Enligt 2 mom. skall den biträdande biskopen bistå en viss stiftsbiskop. Den biträdande biskopen har således inte något eget stift, utan han skall bistå stiftsbiskopen i den administrativa och andliga verksamheten i det stift till vilket han förordnats. Biskopskonferensen kan vid behov också besluta att den biträdande biskopen skall bistå även andra biskopar eller ha hand om en viss uppgift inom flera stift.

I enlighet med 42 § skall kyrkomötet välja de biträdande biskoparna. Biskopskonferensen skall dock fastställa den biträdande biskopens uppgifter och placeringsort. Den biträdande biskopens administrativa och andliga uppgifter kan variera enligt personen, placeringsorten och det totala behovet, och beslut om uppgifterna skall fattas från fall till fall.

41 §. Stiftsrådet. I paragrafen föreslås bestämmelser om ett nytt organ inom stiftsförvaltningen, stiftsrådet. Enligt förslaget skall stiftsrådet inte ha någon bindande beslutanderätt, utan i enlighet med 1 mom. har den karaktär av ett planerande och samordnande organ. Stiftsrådet skall planera och samordna kyrkans verksamhet dels på stiftsnivå, dels i församlingarna och

klostren. Stiftsrådet kan behandla t.ex. samarbetet mellan församlingar, kapellförsamlingsverksamheten, personalutbildningen och ordnandet av gudstjänstlivet, fostran och diakonin i stiftet.

Medlemmar i stiftsrådet är enligt 2 mom. biskopen, kyrkoherdarna i församlingarna i stiftet, ombuden för församlingarnas förtroendevalda och föreståndarna för klostren. Närmare bestämmelser om ombuden för förtroendevalda och val av dem finns i kyrko ordningen.

42 §. Biskopsval. Genom det val som avses i paragrafen väljs ärkebiskopen, stiftsbiskoparna och de biträdande biskoparna. Enligt 1 mom. skall biskopen väljas av kyrkomötet. Denna nuvarande praxis har blivit tradition inom den ortodoxa kyrkan i Finland.

Enligt 2 mom. skall kyrkomötets medlemmar ha rätt att föreslå kandidater för valet av biskop. Av uppgiftens karaktär följer att det förutsätts samtycke av den berörda personen för att denne skall kunna uppställas som kandidat. Biskopskonferensen uppställer kandidaterna och fastställer kandidatförteckningen utgående från förslagen. Biskopskonferensen skall undersöka kandidaternas meriter och lämplighet för uppgiften. Inga nya kandidater kan föreslås efter det att biskopskonferensen har fastställt kandidatförteckningen.

Enligt 3 mom. skall kyrkomötet välja biskopen genom hemliga val, och varje medlem av kyrkomötet skall få rösta på en kandidat. Valet genomförs i två steg. Om ingen kandidat får majoriteten av de avgivna rösterna vid den första omgången, skall en andra omröstning verkställas mellan de två kandidater som fått flest röster. Den kandidat som då får majoriteten av de avgivna rösterna blir vald. Om båda kandidaterna får lika många röster, avgörs valet genom lottning i enlighet med 89 § 2 mom.

43 §. Närmare bestämmelser om stiftsförvaltningen. I paragrafen föreslås en samlad bestämmelse om bemyndiganden som gäller biskopen och stiftsrådet.

6 kap. Församlingens förvaltning

Allmänna bestämmelser

44 §. Församlingens uppgifter. I paragrafen föreslås en allmän bestämmelse om församlingens uppgifter. Församlingens uppgifter har inte fastställts i den gällande lagstiftningen. Definieringen av församlingens uppgifter baserar sig på bestämmelsen om kyrkans uppgifter i 2 §. I enlighet med 79 § bestämmer församlingens uppgifter också användningen av församlingens medel. Församlingens medel får användas endast för att fullgöra församlingens uppgifter. Utgångspunkten är att församlingens uppgifter inriktas på församlingens område. I praktiken kan en församling dock i viss utsträckning delta även i sådan verksamhet utanför sitt område som baserar sig på det kristna budskapet, t.ex. genom att bistå missions- och välgörenhetsarbete.

45 §. Församlingsmedlemmarna. I paragrafen föreslås bli bestämt om medlemskap i församlingen. Det är ändamålsenligt att församlingsindelningen följer kommunindelningen, eftersom kommunen utgör basenhet också vid den kyrkliga beskattningen och folkbokföringen. Enligt 1 mom. skall medlemskapet i en församling således bestämmas enligt hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994) och enligt bostad i den kommunen. Utgångspunkten är att en person som hör till kyrkan är medlem i den lokalförsamling inom vars område han eller hon är bosatt. Också med tanke på finansieringen av församlingens tjänster är det ändamålsenligt att var och en betalar kyrkoskatt till den församling inom vars område han eller hon är bosatt.

Klostren är självständiga enheter inom den ortodoxa kyrkan och kan i många avseenden jämföras med församlingarna. De som hör till brödraskapet eller systerskapet i ett kloster och noviserna vid ett kloster är därmed enligt 2 mom. medlemmar av klostret och inte medlemmar i den församling inom vars område klostret är beläget.

Enligt 3 mom. skall stiftets biskop ha befogenheter att bestämma om medlemskapet i en församling med avvikelser från huvudreglerna enligt 1 och 2 mom. För detta förutsätts dock alltid särskilda skäl, och beslutet kan bara gälla enskilda fall. Ett

särskilt skäl kan vara t.ex. att hemkommunen för församlingens kyrkoherde hör till området för en annan församling. I sådana fall kan biskopen bestämma att kyrkoherden är medlem i den församling där han är kyrkoherde.

46 §. Rättsförmåga. I paragrafen fastställs församlingens rättsförmåga. I rättsförmågan ingår att församlingen kan skaffa rättigheter och ingå förbindelser i eget namn. Församlingen kan t.ex. äga lös och fast egendom, köpslå, ingå andra avtal och ta emot donationer. Församlingen kan likaså vara part och föra talan vid en domstol och hos andra myndigheter.

47 §. Namnteckningsrätt. Enligt 59 § är församlingrådet församlingens lagfästa företrädare. Församlingrådets kollektiva representation kommer dock inte alltid i fråga, och därför föreslås en bestämmelse om namnteckningsrätt. Så som för närvarande skall kyrkoherden ha namnteckningsrätt. Med namnteckningsrätt avses rätt att teckna församlingens namn på ett för församlingen bindande sätt. Namntecknarens representationsrätt innebär dock inte rätt att fatta beslut i ärenden där det krävs beslut av t.ex. församlingrådet eller församlingsfullmäktige.

Representationen för en församling kan också basera sig på fullmakt. Fullmakten kan ges av församlingrådet som ett led i dess representationsrätt eller av kyrkoherden i egen skap av namntecknare.

48 §. Rösträtt och förteckning över röstberättigade. Rösträtt vid val av församlingsfullmäktige har för närvarande varje församlingsmedlem som är införd i förteckningen (längden) över röstberättigade och som senast den första valdagen fyller 18 år. Kyrkoherden, prästerna och kantorerna väljs av församlingsstämman, där rösträtt likaså innehas av varje församlingsmedlem som är införd i förteckningen över röstberättigade och som senast den första dagen för stämman fyller 18 år. Förteckningen över röstberättigade fastställs för följande kalenderår vid församlingsfullmäktiges andra stadgeenliga sammanträde. Förteckningen över röstberättigade uppdateras därefter så att den kompletteras med röstberättigade som flyttat in från andra församlingar och så att sådana

stryks som har utträtt ur eller flyttat bort från församlingen. När det gäller utövandet av rösträtt är utgångspunkten således att varje församlingsmedlem röstar i den församling där han eller hon är medlem vid röstningstidpunkten. Uppdateringen av förteckningen har inneburit att den inte har varit framlagd eller fastställt i fråga om uppdateringarna och att besvär över den inte har kunnat anföras förrän efter det att valet har fastställts.

Enligt förslaget skall församlingsmedlemmarna välja medlemmarna i församlingsfullmäktige och kyrkoherden, medan de övriga prästerna och kantorena skall väljas av församlingsfullmäktige. Paragrafen gäller därmed församlingsfullmäktigeval och kyrkoherdeval.

Enligt 1 mom. skall alla de medlemmar i kyrkan som har fyllt 18 år ha lika rösträtt i valen. Den som röstar i församlingsfullmäktigeval skall fylla 18 år senast den första valdagen och den som röstar i kyrkoherdeval senast den dag då ansökningstiden går ut. Principiellt motsvarar innehållet bestämmelserna om rösträtt i den gällande lagen.

I 2 mom. föreslås bli bestämt om utövande av rösträtt. Med utövande av rösträtt avses röstningen på kandidater inom ett visst valområde, dvs. inte röstningsstället. Förslaget motsvarar vad som i kyrkolagen för den evangelisk-lutherska kyrkan bestäms om utövande av rösträtt vid församlingsval och prästval. Vid val av medlemmar i församlingsfullmäktige skall rösträtten utövas i den församling i vilken den röstberättigade har antecknats som församlingsmedlem senast den 31 augusti. Vid kyrkoherdeval skall rösträtten kunna utövas om den röstberättigade har antecknats som församlingsmedlem senast den dag då ansökningstiden går ut. Förändringar i församlingsmedlemskapet efter fastställelsen beaktas således inte, och vid valet används den förteckning över röstberättigade som varit framlagd och fastställt i sin helhet. Det valområde där en person utövar sin rösträtt bestäms på motsvarande sätt enligt hemkommunen vid de tidpunkter som nämns ovan.

I 3 mom. föreslås bli bestämt om rösträtt

och utövande av rösträtt i sådana fall då kyrkostyrelsen på grund av besvär har förordnat att det skall förrättas nyval. Bestämmelsen gäller dessutom urtima församlingsfullmäktigeval som kan bli nödvändiga på grund av ändringar i församlingsindelningen eller på grund av att antalet medlemmar i församlingsfullmäktige understiger det föreskrivna lägsta antalet. Vid församlingsfullmäktigeval skall den 18 års ålder som krävs för rösträtt uppnås senast den första valdagen för nyval och vid kyrkoherdeval senast den dag då ansökningstiden gått ut. I samtliga fall som avses i momentet skall rösträtten utövas i den församling i vilken den röstberättigade har antecknats som församlingsmedlem senast 60 dagar före den första valdagen.

Med stöd av 76 § skall närmare bestämmelser om fastställelse av förteckningen över röstberättigade, förrättande av val och räkning av valresultatet finnas i kyrkoordningen.

49 §. Valbarhet. I paragrafen föreslås bli bestämt om valbarhet i fråga om förtroendeuppdrag i församlingen. Valbara är enligt 1 mom. församlingsmedlemmar som är röstberättigade enligt 48 § och som är kända för ortodox kristlig övertygelse och som inte är omyndiga. Syftet med definitionen av valbarhet är att engagera sådana personer för förtroendeuppdrag som har förutsättningar att sköta förtroendeuppdrag inom den andliga gemenskapen.

Eftersom församlingsfullmäktige och församlingrådet uttryckligen är förtroendeorgan som behandlar rikligt med t.ex. ärenden som gäller de anställda föreslås i 2 mom. bli bestämt att de som är anställda i församlingen i huvudsyssla inte skall vara valbara till förtroendeuppdragen i fråga. Ett undantag är kyrkoherden, som på grund av sin ställning är medlem i församlingsfullmäktige och i församlingrådet. Avsaknaden av valbarhet gäller alla församlingsanställda, inte bara dem som har en ledande ställning. Församlingsanställda är däremot valbara till andra förtroendeorgan, t.ex. valnämnden eller ungdomsnämnden.

50 §. Valnämnd. Enligt 1 mom. skall valnämnden bestå av församlingens kyrkoherde samt tre övriga medlemmar som

skall vara valbara till förtroendeuppdrag i församlingen i enlighet med 49 §.

Enligt 2 mom. skall församlingsfullmäktige välja valnämndens medlemmar. Enligt den föreslagna bestämmelsen skall medlemmarnas mandattid motsvara församlingsfullmäktiges mandattid och vara fyra år, tills nya medlemmar har valts. På så vis har församlingen under hela församlingsfullmäktiges mandattid en behörig valnämnd i händelse av eventuella kompletterande val eller val som föranleds av ändringar i församlingsindelningen.

Enligt 3 mom. skall valnämnden fastställa förteckningen över röstberättigade vid församlingsfullmäktigeval och kyrkoherdeval samt förrätta och fastställa båda valen. Med stöd av 76 § skall närmare bestämmelser om valförrättandet utfärdas i kyrkoordningen.

51 §. Vägran att ta emot och avgång från förtroendeuppdrag. Det kan överlag anses vara önskvärt att förtroendeuppdrag besätts på frivillig basis, men när det gäller offentliga samfund har det också ansetts vara en skyldighet att sköta förtroendeuppdrag. Den som har fyllt 60 år skall enligt 1 mom. alltid ha rätt att vägra ta emot förtroendeuppdrag i en församling. Vägran skall tillåtas också på den grunden att personen har innehaft samma förtroendeuppdrag eller förtroendeuppdrag inom samma organ under de fyra närmast föregående åren. Vägran skall för det tredje tillåtas om personen har innehaft förtroendeuppdrag i en församling i sammanlagt åtta år.

Enligt 2 mom. skall det vara tillåtet att vägra ta emot förtroendeuppdrag också av andra giltiga orsaker. Beslut om huruvida en orsak är godtagbar skall fattas av det berörda organet. En giltig orsak kan vara t.ex. sjukdom som utgör hinder för skötseln av förtroendeuppdraget.

Enligt 3 mom. skall det vara tillåtet att avgå från förtroendeuppdrag av giltiga orsaker. Som giltiga orsaker kan antagligen komma i fråga orsaker av samma typ som vid vägran enligt 1 och 2 mom. Beslut om beviljande av avgång skall fattas av det organ som valt den förtroendevalda. Eftersom församlingens röstberättigade medlemmar väljer församlingsfullmäktige föreslås av praktiska skäl att församlingsfullmäktige

skall bevilja avgång för medlemmar i församlingsfullmäktige.

52 §. Beslutförhet. I paragrafen föreslås en bestämmelse som gäller beslutförhet för alla församlingsorgan. Ett församlingsorgan skall vara beslutfört då över hälften av alla medlemmar är närvarande.

Församlingsfullmäktige

53 §. Sammansättning. Medlemmar i församlingsfullmäktige är enligt 1 mom. kyrkoherden, på grund av sin ställning, samt medlemmar som utsetts genom val för fyra kalenderår och som skall vara valbara till församlingsorgan. Bestämmelsen motsvarar i övrigt innehållet i den gällande lagen, men mandattiden för de medlemmar som utsetts genom val förlängs från tre till fyra år.

Enligt 2 mom. skall fullmäktige liksom för närvarande ha minst 9 och högst 21 medlemmar. Antalet medlemmar bestäms enligt antalet församlingsmedlemmar så som anges i kyrkoordningen.

I 3 mom. föreslås bli bestämt om ersättare. Om en plats som medlem blir permanent ledig under mandattiden, skall ordföranden i medlemmens ställe kalla den valbara person som fått näst mest röster. En plats som medlem kan bli permanent ledig under mandattiden t.ex. på grund av dödsfall eller förlorad valbarhet om medlemmen t.ex. flyttar till en annan församling. Ersättare inkallas inte i stället för medlemmar som är tillfälligt förhindrade eller jäviga.

I stället för den medlem vars plats blivit permanent ledig skall ordföranden kalla den valbara person som fått näst mest röster. Om det inte längre finns några kandidater i valområdet kan dock ingen ny medlem kallas. Om antalet medlemmar då understiger tre fjärdedelar av det föreskrivna lägsta antalet skall extra val förrättas enligt 55 §.

54 §. Församlingsfullmäktigeval. Enligt 1 mom. skall röstberättigade församlingsmedlemmar välja medlemmarna i församlingsfullmäktige genom hemliga val.

Enligt 2 mom. skall församlingsfullmäktige kunna indela församlingen i flera valområden så att församlingens olika delar blir proportionellt representerade i fullmäktige. För att en proportionell representation skall genomföras gäller det att vid indelningen i

valområden beakta hur församlingsmedlemmarna är fördelade mellan valområdena. I dagens läge är valområden inte obligatoriska vid fullmäktigeval. Det föreslås att valområden skall vara obligatoriska om församlingen har mer än 5 000 medlemmar. Församlingsfullmäktige avgör hur många valområden det behövs i församlingen.

I 3 mom. bestäms om rätt att föreslå kandidater vid fullmäktigeval. Två röstberättigade församlingsmedlemmar skall ha rätt att föreslå kandidater inom sitt valområde. Förslagen skall alltid föreläggas skriftligen och varje förslag skall få innehålla så många kandidater som det sammanlagda antal medlemmar i fullmäktige som skall väljas från valområdet. Kandidaterna och de som lägger fram förslaget skall således vara från samma valområde.

Enligt 4 mom. skall varje röstberättigad till skillnad från nuläget få rösta endast på kandidater inom sitt valområde och på högst så många kandidater som det antal medlemmar i fullmäktige som skall väljas från valområdet. På så vis gäller representationen på ett tydligare sätt uttryckligen varje område. Valda blir så många kandidater som fått flest röster som det antal medlemmar i fullmäktige som skall väljas från valområdet. Vid lika röstetal skall valet enligt 89 § 2 mom. avgöras genom lottning.

55 §. Extra val. Med extra val avses kompletterande val enligt 1 mom. och nyval enligt 2 mom. Stiftets biskop skall förordna att extra val skall förrättas.

Enligt 1 mom. skall stiftets biskop förordna att kompletterande val skall förrättas om antalet medlemmar i församlingsfullmäktige vid valet eller under valperioden understiger tre fjärdedelar av det föreskrivna antalet. Vid valet får uppställas färre kandidater än det lägsta antal som krävs eller de som fått röster kan understiga det lägsta antalet. Det kan förordnas att kompletterande val skall förrättas också om en plats som medlem blir permanent ledig under mandattiden och om det lägsta antalet inte kan fyllas enligt 53 § 3 mom. genom att den valbara person som fått näst mest röster inom valområdet kallas som medlem. Genom kompletterande val inväljs endast den medlem eller de medlemmar som

saknas.

Enligt 2 mom. skall stiftets biskop kunna förordna att nyval skall förrättas också i samband med en ändring i församlingsindelningen. I 7 § 2 mom. bestäms om eventuella ändringar som berör församlingarnas områdesindelning. Extra val skall förrättas endast i sådana fall då områdesindelningarna genomgår väsentliga förändringar, t.ex. när en ny församling grundas. Det är således inte obligatoriskt att förrätta nyval i samband med en ändring i församlingsindelningen, utan biskopen kan förordna att nyval skall förrättas, om det förutsätts med anledning av den församling som bildats eller för demokratiskt beslutsfattande i församlingarna. Om en ändring i församlingsindelningen kräver det, skall biskopen kunna förordna att val skall förrättas med iakttagande av den nya församlingsindelningen redan innan ändringen har trätt i kraft. Detta är nödvändigt t.ex. när en ny församling grundas. Nyval i samband med en ändring i församlingsindelningen skall förrättas i de församlingar som ändringen berör.

Enligt 3 mom. skall biskopen ha befogenheter att vid behov bestämma valområden enligt 54 § 2 mom. vid extra val. Eftersom församlingarna enligt 50 § 2 mom. alltid har en behörig valnämnd behöver det inte särskilt ses någon valnämnd på grund av extra val.

Enligt 4 mom. skall mandattiden för dem som valts genom extra församlingsfullmäktigeval vara till den pågående fyraåriga valperiodens slut. Den föreslagna bestämmelsen gäller medlemmar som valts både enligt 1 mom. och enligt 2 mom. Ett undantag är sådana val enligt 2 mom. som förrättas under det sista året av församlingsfullmäktiges valperiod. Mandattiden för dem som valts varar då till utgången av nästa fyraåriga valperiod. På så vis kan man undvika att val förrättas under två år efter varandra.

56 §. Uppgifter. I paragrafen föreslås en allmän bestämmelse om församlingsfullmäktiges uppgifter. Bestämmelsen motsvarar den bestämmelse om fullmäktiges uppgifter som för närvarande finns i förordning. Församlingsfullmäktige är församlingens

beslutande organ. Med stöd av 76 § skall närmare bestämmelser om församlingsfullmäktiges beslutanderätt utfärdas i kyrkoordningen. Församlingsfullmäktige kan inte utöva de befogenheter som uttryckligen föreskrivits för något annat församlingsorgan.

57 §. Beredningen av ärenden och kallelse till sammanträde. Enligt 1 mom. skall ärenden som skall föreläggas församlingsfullmäktige i regel beredas av församlingens rådet. Fullmäktige kan dock i enskilda fall förordna en särskild kommitté för beredningen. Fullmäktige kan dock inte förordna en kommitté för att bereda sådana ärenden som enligt kyrkoordningen faller inom församlingens rådes behörighet.

Enligt 2 mom. kan församlingsfullmäktige uppta ett ärende till behandling utan beredning endast om beslutet om behandling är enhälligt. Huvudregeln är att ärenden skall beredas, och det bör betraktas som ett undantagsfall att ett ärende behandlas i fullmäktige utan beredning.

Enligt 3 mom. skall alla ärenden som upptas till behandling nämnas i kallelsen till sammanträdet. Församlingsfullmäktige kan inte besluta i ett ärende som inte har nämnts i kallelsen till sammanträdet. Under de förutsättningar som nämns i 2 mom. kan beredningen förbigås, men också då skall ärendet nämnas i kallelsen.

Församlingens rådet

58 §. Sammansättning. Enligt 1 mom. skall kyrkoherden och kyrkvärden i huvudkyrkan vara medlemmar i församlingens rådet på grund av sin ställning. Avsikten är att i kyrkoordningen ta in en bestämmelse om att kyrkoherden skall vara ordförande. Via kyrkvärden i huvudkyrkan får församlingens rådet kännedom om sådant som uppdagas vid gudstjänsterna och om sådant som gäller helgedomarna. De övriga medlemmarna skall väljas av församlingsfullmäktige för dess mandattid, dvs. för fyra kalenderår. Medlemmarna skall vara valbara till församlingsorgan. I paragrafen anges bara det lägsta antalet medlemmar, och församlingsfullmäktige får besluta om det exakta antalet. För att rådet, som är verkställande organ, skall kunna

samlas snabbt när det behövs är det inte nödvändigt att utöka det lägsta antalet medlemmar jämfört med nuläget.

Om en plats som medlem blir permanent ledig under mandattiden skall församlingsfullmäktige enligt 2 mom. välja en ny medlem för den återstående mandattiden. En plats kan bli permanent ledig under mandattiden t.ex. på grund av dödsfall eller förlorad valbarhet.

I dagens läge är också församlingarnas ordinarie präster medlemmar i församlingens rådet på grund av sin ställning. Enligt förslaget skall de inte längre vara medlemmar, utan de präster, diakoner och kantorer som står i ett arbetsavtalsförhållande till församlingen i huvudsyssa skall inom sig kunna välja ett ombud som har rätt att närvara och yttra sig vid församlingens rådes sammanträden. Församlingens rådet är ett förtroendeorgan som behandlar ärenden som ofta också gäller de församlingsanställdas intressen. Med tanke på församlingens förvaltningens trovärdighet är det därför ändamålsenligt att rådet inte har församlingsanställda som medlemmar.

59 §. Uppgifter. Det föreslås inte några ändringar i församlingens rådes uppgifter. I den föreslagna bestämmelsen definieras uppgifterna dock på ett allmännare plan än i den gällande lagstiftningen. Församlingens rådet skall främja församlingens andliga liv, ansvara för församlingens förvaltning och ekonomi samt ha hand om beredningen och verkställigheten av församlingsfullmäktiges beslut. Till bestämmelsen har också fogats ett uttryckligt omnämnande av övervakningen av lagligheten hos församlingsfullmäktiges beslut.

Församlingens rådet skall också bevaka församlingens intressen, företräda församlingen och föra dess talan, om inte något annat bestäms i lagen eller i kyrkoordningen. Församlingens rådet är därmed församlingens representant och för kyrkans talan t.ex. vid domstol och hos andra myndigheter samt ingår avtal och utför andra rättshandlingar på församlingens vägnar, inbegripet arbetsavtal samt uppsägning och hävning av arbetsavtal.

Med stöd av 76 § skall närmare bestämmelser om församlingens rådes uppgifter utfärdas i kyrkoordningen.

60 §. Övervakning av lagligheten hos församlingsfullmäktiges beslut. För närvarande finns det inte några uttryckliga bestämmelser om övervakningen av lagligheten hos församlingsfullmäktiges beslut, men i praktiken har församlingrådet haft hand om laglighetsövervakningen i samband med sitt allmänna ansvar för verkställigheten.

Enligt 1 mom. skall församlingrådet innan ett beslut av församlingsfullmäktige verkställs undersöka lagligheten i förfarandet, fullmäktiges behörighet och den allmänna lagligheten hos beslutet. Om ett beslut har fattats i oriktig ordning, om fullmäktige har överskridit sina befogenheter eller om ett beslut annars strider mot lag, skall församlingrådet inte få verkställa det. Ärendet skall då hänskjutas till fullmäktige för ny behandling. Rådet får däremot inte vägra verkställa ett beslut på den grunden att det anser att församlingsfullmäktiges beslut är oändamålsenligt.

I enlighet med 2 mom. skall församlingrådet hänskjuta ärendet till kyrkostyrelsen för avgörande, om församlingsfullmäktige och församlingrådet är oense om beslutets laglighet. Kyrkostyrelsen skall vänta att besvärstiden i fråga om fullmäktigebeslutet går ut och därefter behandla eventuella besvär och laglighetsfrågan tillsammans.

Prästerskapet och kantorerna

61 §. Kyrkoherden. I paragrafen föreslås bestämmelser om kyrkoherdens ställning och uppgifter. Innehållet i bestämmelsen motsvarar den gällande lagstiftningen. Enligt 1 mom. skall varje församling ha en kyrkoherde, som är föreståndare för sin församling. Till kyrkoherdens uppgifter som föreståndare för församlingen hör förutom att leda församlingens verksamhet också att leda de församlingsanställda och värna om arbetsgemenskapen.

Enligt 2 mom. skall kyrkoherden ansvara för att gudstjänsterna och de övriga heliga förrättningar förrättas enligt kyrkans tradition, kyrkoordinationen och andra kyrkliga regler. Dessutom ansvarar kyrkoherden för församlingsmedlemmarnas religiösa fostran och själavård. Kyrkoherden skall se till att

det t.ex. ordnas kristendomsskolor och sörja för församlingens övriga kristliga undervisning för barn och unga. Kyrkoherden ansvarar för att församlingsborna har möjlighet att få personlig själavård via ånger (bot) eller på något annat sätt.

Utöver verksamheten i anslutning till församlingens andliga liv skall kyrkoherden enligt 3 mom. leda församlingens förvaltning, ekonomi och övriga verksamhet enligt lagen, kyrkoordinationen och församlingsorganens beslut. Kyrkoherden ansvarar därmed för att t.ex. bokföringen, hyresavtalen och disponentuppgifterna i fastigheterna ordnas på tillbörligt sätt.

62 §. Kyrkoherdeval. Enligt 1 mom. skall kyrkoherden väljas av röstberättigade församlingsmedlemmar. För närvarande väljs kyrkoherden av församlingssammans. Enligt förslaget skall församlingssammans slopas som ett organ, men eftersom församlingens röstberättigade medlemmar bildar församlingens möte kvarstår innehållet i fråga om rösträtten vid kyrkoherdeval oförändrat. Enligt 63 § skall valet av det övriga prästerskapet och kantorerna däremot överföras på församlingsfullmäktige.

Enligt 2 mom. skall stiftets biskop ställa upp kandidaterna vid kyrkoherdeval. Biskopen skall kunna ställa upp högst de tre mest meriterade och lämpligaste kandidaterna på förslag i prioritetsordning. När meriterna och lämpligheten bedöms bör hänsyn tas till kraven enligt uppgiften samt behoven.

Enligt 3 mom. kvarstår församlingsbornas möjlighet att föreslå en extra kandidat. Minst tio röstberättigade församlingsmedlemmar skall ha rätt att föreslå en extra kandidat. Till skillnad från nuläget skall den extra kandidaten vara en person som på tillbörligt sätt har sökt uppdraget inom ansökningstiden. Dessutom krävs att den extra kandidaten har gett sitt skriftliga samtycke till kandidatskapet. Förslaget om en extra kandidat skall skriftligen föreläggas stiftets biskop minst tio dagar före valet. Enligt kyrkoordinationen skall biskopen meddela valförrättarna och församlingrådet sitt beslut minst två dagar före valet. När förslaget läggs fram och beslutet om en extra kandidat fattas före valet vet alla väljare på

förhand vilka som är kandidater i valet. Biskopen har rätt att godkänna eller förkasta den extra kandidaten. Både kandidatuppställningen och godkännandet av en egen kandidat understryker biskopens kanoniska ställning och ansvar i ledningen för församlingarna inom sitt stift. Till kyrkoherde kan således inte väljas en person som biskopen inte anser vara meriterad eller lämplig för uppgiften. Beslutet skall motiveras enligt 45 § i förvaltningslagen (434/2003).

Enligt 4 mom. skall varje röstberättigad få rösta på en av biskopen uppställd kandidat eller på den extra kandidaten, om det finns en sådan. Den som röstar på den extra kandidaten skall också få rösta på den som biskopen uppställt på förslag. Vid valet räknas först den extra kandidatens röster. För att bli vald skall den extra kandidaten understödjas av mer än hälften av väljarna. Om inte mer än hälften av väljarna ställer sig bakom den extra kandidaten, räknas de övriga kandidaternas röster så, att också de röster som de som röstat på den extra kandidaten eventuellt har givit de andra kandidaterna beaktas. Om den extra kandidaten inte blir vald, blir den kandidat som får flest röster vald. Vid lika röstetal skall valet inte avgöras genom lottning i enlighet med 89 § 2 mom., utan den kandidat som är placerad i det högre förslagsrummet blir vald.

63 §. Val av präster, diakoner och kantorer. Det föreslagna 1 mom. innebär att det föreslås att valet av andra präster i församlingen än kyrkoherden samt av diakoner och kantorer skall överföras på församlingsfullmäktige. För närvarande väljs alla präster, diakoner och kantorer av församlingsstämman. Förslaget innebär att valförfarandet förenklas. Eftersom fullmäktigemedlemmarna känner till kraven och förväntningarna i fråga om det lediga uppdraget kan de också bättre bedöma varje sökandes meriter och lämplighet för det uttryckliga uppdraget. Inte heller den nuvarande röstningsaktiviteten talar för att valet av präster, diakoner och kantorer bör kvarstå i nuvarande form.

På samma sätt som vid kyrkoherdeval skall stiftets biskop enligt 2 mom. uppställa kandidaterna. Biskopen skall ställa upp högst

de tre mest meriterade och lämpligaste kandidaterna på förslag. När meriterna och lämpligheten bedöms bör hänsyn tas till kraven enligt uppgiften och församlingens behov. Biskopen skall ställa kandidaterna i prioritetsordning. Till skillnad från kyrkoherdeval skall församlingsmedlemmarna inte kunna ställa upp någon extra kandidat.

Enligt 3 mom. skall varje medlem i församlingsfullmäktige rösta på en kandidat, och den kandidat blir vald som får flest röster. Som ett undantag från huvudregeln enligt 89 § 2 mom. gäller att vid lika röstetal skall valet inte avgöras genom lottning, utan den kandidat som är placerad i det högre förslagsrummet skall bli vald.

Ändringar i församlingsindelningen

64 §. Initiativrätt. I den gällande lagstiftningen bestäms om initiativrätt och beslutsbehörighet i ärenden som gäller ändringar i församlingsindelningen. Bestämmelserna är dock inexakta, och i den nuvarande lagstiftningen finns inte några andra bestämmelser som gäller ändringar i församlingsindelningen. De föreslagna bestämmelserna om ändringar i församlingsindelningen är således till största delen nya. I 7 § 2 mom. föreslås en bestämmelse om beslutsbehörighet i fråga om ändringar i församlingsindelningen. I momentet uppräknas också tänkbara ändringar i församlingarnas områdesindelning.

Initiativ till ändringar i församlingsindelningen skall kunna tas av stiftets biskop eller en församling. I församlingen innehas behörigheten av församlingsfullmäktige. Enligt 7 § skall kyrkostyrelsen besluta om ändringar i församlingsindelningen på framställning av stiftets biskop. Eftersom församlingsindelningen skall följa kommunindelningen så som föreskrivs i 7 § 1 mom., kan redan små justeringar eller ändringar av kommungränserna medföra ändringar i församlingsindelningen. Eftersom det inte kan finnas två ortodoxa församlingar i en kommun, medan samma församling kan omfatta flera kommuner, gäller dylika ändringar i fråga om de ortodoxa

församlingarna bara sådana situationer där kommungränserna vid församlingsgränsen ändras. Eftersom beslut om ändringar i församlingsindelningen fattas på framställning av stiftets biskop, skall biskopen göra en framställning om ändring i församlingsindelningen, om kommunindelningen ändras så att församlingsindelningen påverkas.

65 §. Församlingsanställda. Den föreslagna paragrafen syftar till att trygga ställningen för församlingsanställda i arbetsavtalsförhållande av permanent natur i samband med ändringar i församlingsindelningen. Enligt 1 mom. är utgångspunkten att i sådana fall där en ändring i församlingsindelningen innebär att en församling dras in, skall de anställda i arbetsavtalsförhållande av permanent natur i den församling som dras in överföras till motsvarande arbetsavtalsförhållanden i den församling som utvidgas eller i den nya församlingen. Den berörda personen skall överföras till en lämplig uppgift och de berörda församlingarna skall komma överens om överföringen. Arbetsavtalsförhållanden av permanent natur är åtminstone de arbetsavtalsförhållanden som gäller tills vidare. När det gäller arbetsavtalsförhållanden för viss tid skall frågan om permanent natur avgöras särskilt i varje enskilt fall. Det finns inte heller några hinder för att församlingen i samband med en ändring i församlingsindelningen skall kunna reglera ställningen för anställda som faller utanför tillämpningsområdet för bestämmelsen.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om behörighet i sådana fall då någon överenskommelse inte kan nås. Det är i sista hand kyrkostyrelsen som skall besluta om överföringen av en anställd. Den berörda församlingen eller den anställda skall göra en framställning om saken hos kyrkostyrelsen.

Bestämmelsen om överföring av anställda i 3 mom. skall tillämpas i sådana fall då en församling inte upphör att vara självständig församling i samband med att församlingsindelningen ändras. Om en anställd inte längre behövs i församlingen när församlingsindelningen har ändrats, skall det överenskommas om överföringen av honom eller henne till anställning i den församling

som utvidgas eller i den nya församlingen så som föreskrivs i 1 mom. Om det inte nås någon överenskommelse om överföringen, skall kyrkostyrelsen besluta om överföringen så som föreskrivs i 2 mom.

66 §. Delning av egendom. I paragrafen föreslås bestämmelser om delning av egendom i samband med ändringar i församlingsindelningen. Enligt 1 mom. skall det ingås ett avtal om egendomen varje gång som församlingsindelningarna ändras. I avtalet skall det överenskommas om att egendomen delas eller att den inte delas. Dessutom skall det överenskommas om hur delningen genomförs. Avtalet skall ingås mellan alla de församlingar som berörs av ändringen eller som grundas i samband med den. De berörda församlingarna kan således alltid komma överens om delning av egendomen i enlighet med fördelningsgrunderna enligt 67 och 68 § eller genom avvikelse från dem.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om behörigheten i sista hand, om de berörda församlingarna inte kan komma överens om delningen av egendomen. Meningsskiljaktigheten kan gälla nödvändigheten av en delning eller innehållet i avtalet. Ärendet avgörs då av kyrkostyrelsen med iakttagande av grunderna enligt 67 och 68 §.

Enligt 3 mom. skall kyrkostyrelsen antingen fastställa församlingarnas avtal eller besluta om delningen av egendomen i samband med beslutet om ändring i församlingsindelningen. Beslutet kan också innehålla ett åläggande att betala en ersättning i pengar, om inte församlingarnas andelar i tillgångar och skulder på annat sätt kommer att motsvara delningsbeslutet.

Om det ännu inte har ingåtts något avtal när delningsbeslutet fattas, kan kyrkostyrelsen senarelägga fastställelsen av avtalet. Kyrkostyrelsen skall kunna besluta om delning av egendomen i ett senare skede också i sådana fall där det är klart att någon överenskommelse inte kan nås men där det behövs tilläggsutredningar eller annars är alltför tidigt att fatta ett beslut. I samband med ett beslut om församlingsindelning kan det trots allt vara nödvändigt att kyrkostyrelsen beslutar om tillfällig användning av egendomen.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om åtkomsthandlingar i samband med ändringar i församlingsindelningen. Ett avtal som fastställts av kyrkostyrelsen eller en bestämmelse i kyrkostyrelsens beslut om delning av egendomen utgör åtkomsthandling för egendomen.

67 §. Delningsgrund. I paragrafen föreslås bli bestämt om den allmänna delningsgrunden för delning av egendom och skulder och motsvarande förbindelser i samband med olika slags ändringar i församlingsindelningen.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse om det klaraste fallet med tanke på delning av egendomen, dvs. att en församling dras in och att en församling förenas med en annan församling. Om en församling i sin helhet förenas med en annan församling eller med en ny församling som grundas, skall församlingens tillgångar och skulder till följd av beslutet om indragning automatiskt överföras till den församling som bildas på detta sätt.

I samband med andra ändringar som gäller församlingarnas områdesindelningar är den huvudsakliga grunden för delning av egendomen folkmängden i församlingarna den dag då den nya församlingsindelningen träder i kraft. Om en församling delas territoriellt i två eller flera församlingar skall, i enlighet med 2 mom., var och en av de församlingar som bildas erhålla tillgångar i den proportion som församlingens folkmängd utvisar enligt läget den dag då församlingsindelningen träder i kraft.

Om en del av församlingens område däremot fogas till någon annan församling, skall den församling till vilken delen fogas erhålla en så stor andel av den förstnämnda församlingens tillgångar att den motsvarar förhållandet mellan folkmängden på det område som överförts från församlingen och folkmängden på det kvarstående området, om inte förhållandena är sådana att det förutsätts undantag enligt 68 § i delningen av egendomen. Egendomen delas på samma sätt om det av delen av en församling bildas en helt ny församling. Om en ny församling bildas av områden som avskiljts från olika församlingar, skall varje överlåtande församlings egendom delas separat.

I 4 mom. bestäms om hur skulder och

andra motsvarande förbindelser skall fördelas mellan församlingarna. Skulderna och de övriga förbindelserna skall fördelas i samma förhållande som församlingarna erhåller tillgångar. Ansvar för skulder eller förbindelser får dock inte överföras utan rättsinnehavarens samtycke. Skulderna kan som sådana delas, även om borgenären inte samtycker till att gäldenären byts ut, men den församling vars skulder det ursprungligen har handlat om befrias inte från skuldansvaret gentemot borgenären.

68 §. Undantag från fördelningsgrunderna. Delningen av egendomen har inte alltid en skälig utgång, om enbart de allmänna delningsgrunderna iakttas. I paragrafen föreslås därför bestämmelser om undantag från fördelningsgrunderna enligt 67 §.

Med avvikelse från den allmänna delningsgrunden gäller enligt 1 mom. att kyrkorna, bönehusen och de övriga byggnaderna avsedda för kyrkans bruk jämte lösöre samt den begravningsplats som eventuellt finns i anslutning till kyrkan skall lämnas till den församling inom vars område de kommer att finnas. Bestämmelsen gäller sådana fall där en del av församlingens område avskiljs och fogas till en annan församling eller bildar en ny församling. Församlingen får då behålla sin huvudkyrka med tillhörande övriga byggnader och begravningsplatsen, och dess värde beaktas inte vid delningen av egendomen.

I 2 mom. bestäms om användningsrätt i sådana fall där det handlar om egendom som avses i 1 mom. Enligt den föreslagna bestämmelsen gäller att en församling som berörs av ändringen i församlingsindelningen dock kan berättigas att för en bestämd tid använda den egendom som nämns i 1 mom., förutsatt att detta inte förorsakar betydande olägenheter för den församling som egendomen tillhör. Villkoren för användningsrätten skall då fastställas närmare i delningsbeslutet. Användningsrättens värde beaktas inte vid delningen av egendomen.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om allmän skälighetsbaserad prövningsrätt i fråga om möjligheten att avvika från fördelningsgrunderna på grund av en uppenbar försämring av ekonomin eller någon annan väsentlig olägenhet för en

församling.

Klostren

I dagens läge finns det två verksamma kloster inom den ortodoxa kyrkan i Finland, Valamo kloster och Lintula kloster. I kyrkan ingår dessutom Konevits kloster och Petsamo kloster, vid vilka den egentliga klosterverksamheten har upphört. I den gällande lagstiftningen finns inte någon samlad helhet av bestämmelser om klostren, utan bestämmelserna om klostren finns utspridda bland bestämmelserna om församlingarna. Bestämmelserna gäller bl.a. medlemskap i klostren, avgifter till centralfonden, understöd, underställning och sökande av ändring. Det finns inte några bestämmelser om klostrens interna förvaltning eller verksamhet. Klostrens förvaltning och verksamhet sköts enligt ett allmänt reglemente som fastställts för klostren. Klostren har en juridisk ställning som en självständig offentlighetsjuridisk person på motsvarande sätt som församlingarna.

Av klosterväsendets exceptionella karaktär följer att det inte behövs några omfattande eller detaljerade lagbestämmelser om förvaltningen och verksamheten. Det föreslås bestämmelser om klostrets föreståndare, direktion samt reglemente och ekonomistadga. Innehållet i bestämmelserna motsvarar det nuvarande reglementet och praxisen. Utgångspunkten är att klostrens förvaltning och verksamhet fortfarande bör vara så självständiga som möjligt.

69 §. Föreståndare. I paragrafen föreslås en bestämmelse om valet av klostrets föreståndare. Medlemmarna av klostret skall välja både föreståndaren för klostret för män, igumenen, och föreståndaren för klostret för kvinnor, igumenian. Eftersom varje kloster utgör en egen självständig gemenskap är det ändamålsenligt att de i enlighet med den ortodoxa traditionen också väljer sin föreståndare. Valet skall fastställas av biskopen i det stift inom vars område klostret är beläget. Avsikten är att förfarandet skall säkerställa att den person som väljs är kanoniskt lämplig för uppdraget. Uppgiften som klosterföreståndare är, liksom för närvarande, ett livslångt uppdrag. Enligt

förslaget av kommissionen för revidering av den ortodoxa lagstiftningen skulle uppdraget ha blivit tidsbundet. Förslaget har ändrats på denna punkt med anledning av kyrkomötets utlåtande.

70 §. Direktion. Enligt 1 mom. skall varje kloster ha en direktion som sköter klostrets angelägenheter. Medlemmarna av klostret skall också välja klostrets direktion. Det har hört till direktionens uppgifter att ha hand om och planera förvaltningen och verksamheten. Direktionen har vanligen bestått av föreståndaren för klostret samt vice föreståndaren, ekonomiföreståndaren, inventarieskötaren och sekreteraren. Också personer utanför klostret kan utses till direktionsmedlemmar, vilket kan vara nödvändigt t.ex. för att specialsakskunskap inom ett visst område skall ingå i förvaltningen. Direktionen skall väljas för högst fem år.

Enligt 2 mom. skall föreståndaren för klostret vara ordförande för direktionen.

71 §. Reglemente och ekonomistadga. Det föreslås inte några detaljerade lagbestämmelser om klostrens uppgifter, verksamhet och förvaltning, utan dessa angelägenheter skall regleras i reglementet för varje kloster. Avsikten är att klostren inom relativt vida ramar själva skall kunna besluta om detaljerna för hur de ordnar sin verksamhet och förvaltning. För att trygga stiftsbiskopens tillsynsmöjligheter föreslås dock att reglementet skall fastställas av stiftets biskop på framställning av klostrets direktion. Enligt den ortodoxa kyrkans tradition skall klosterverksamheten basera sig på Basileios den stores klosterprinciper.

I klostrets ekonomistadga skall finnas bestämmelser om skötseln av klostrets ekonomi, bokföringen och revisionen. Klostren har inte haft några separata ekonomistadgor, utan bestämmelserna om ekonomin har ingått i reglementet. Klostren har haft formellt lösare ekonomiska band till kyrkosamfundet än församlingarna. Enligt den föreslagna bestämmelsen skall klostren upprätta en ekonomistadga för planeringen och uppföljningen av ekonomin. Klostrets direktion skall ha befogenheter att fastställa innehållet. Enligt 98 § skall godkännande eller ändring av ekonomistadgan underställas kyrkostyrelsen för fastställelse.

Kyrkböckerna

72 §. Kyrkböckerna. I paragrafen definieras innehållet i begreppet ”kyrkböcker”. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i huvudsak den gällande lagstiftningen. När begreppet kyrkböcker har definierats har utgångspunkten dock varit att det handlar om register som uttryckligen gäller medlemskåren. Som kyrkböcker definieras därmed inte längre förteckningarna över församlingarnas och klostrens fasta och lösa egendom. Definitionen av kyrkböcker omfattar inte heller det register som förs över avlidna som begravts på församlingarnas eller klostrens begravningsplatser och som motsvarar gravregistret enligt 12 § i begravningslagen (457/2003).

Till kyrkböckerna skall enligt 1 punkten hänföras medlemsregistret enligt lagen om trossamfundens medlemsregister (614/1998). Registerinnehållet fastställs i den nämnda lagen. Medlemsregistret för alla trossamfund skall innehålla åtminstone medlemmarnas identifikationsuppgifter, adressuppgifter och uppgifter om inträde i och utträde ur trossamfundet. I registret kan dessutom införas vissa andra uppgifter, om de behövs för trossamfundets verksamhet och förvaltning. Medlemsregistret för den ortodoxa kyrkan bildas av församlingarnas medlemsregister och förteckningarna över dem som hör till systerskapet och brödraskapet vid ett kloster och över dem som är noviser vid klostret.

Kyrkböcker utgör enligt 2 punkten också de kyrkliga befolkningsregister jämte handlingar som fördes innan lagen om trossamfundens medlemsregister trädde i kraft.

Kyrkböcker utgör enligt 3 punkten dessutom förteckningarna över döpta, över personer beträffande vilka hindersprövning enligt äktenskapslagen (234/1929) verkställts för ingående av äktenskap, över vigda, döda och begravda, över ut- och inflyttade samt över dem som utträtt ur eller upptagits i kyrkans gemenskap.

73 §. Förandet av kyrkböckerna. I paragrafen föreslås bestämmelser om ansvarsfördelningen inom kyrkans organisation när det gäller förandet av

kyrkböcker och om utlämnandet av uppgifter ur kyrkböckerna. För närvarande förs kyrkböckerna av församlingarna och klostren och delvis av kyrkostyrelsen. Enligt förslaget skall förandet av kyrkböckerna också kunna centraliseras i fortsättningen.

Enligt 1 mom. skall församlingarna och klostren föra kyrkböcker över sina medlemmar och ansvara för de uppgifter som skall införas i kyrkböckerna enligt den nya lagen och t.ex. lagen om trossamfundens medlemsregister samt begravningslagen. Kyrkostyrelsen skall dock svara för uppgifterna i och underhållet av uppgifterna i kyrkosamfundets centralarkivs kyrkböcker. Centralarkivets kyrkböcker förs över sådana finska medborgare vilkas hemkommun efter andra världskriget var belägen inom det område som avträdde till Sovjetunionen.

I 2 mom. föreslås bli bestämt om möjligheten att centralisera förandet av kyrkböckerna. Efter att ha hört den berörda församlingen skall kyrkostyrelsen kunna besluta om att förandet av kyrkböckerna skall centraliseras. Det föreslås att kyrkböckerna skall kunna föras vid kyrkostyrelsen eller att flera församlingar skall kunna föra kyrkböcker tillsammans. I samband med beslutet skall kyrkostyrelsen förordna en registeransvarig för uppgiften.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om ansvarsfördelningen vid förandet av kyrkböcker. I församlingarna skall kyrkoherden besluta i frågor som gäller förandet av kyrkböcker. Den registeransvariga som förordnats för uppdraget skall besluta i frågor som gäller klostrens och kyrkostyrelsens kyrkböcker samt i frågor som gäller centraliserade kyrkböcker enligt 2 mom. Dessutom föreslås att kyrkostyrelsen skall bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om hur kyrkböckerna skall föras. Kyrkostyrelsens behörighet begränsas till att meddela föreskrifter om sådant som inte har reglerats i detalj i lag eller förordning. Därmed kan t.ex. kraven i fråga om uppgifter som skall antecknas i medlemsregistret inte utvidgas så att de avviker från kraven enligt lagen om trossamfundens medlemsregister.

74 §. Utlämnande av uppgifter. I 1 mom. föreslås en hänvisningsbestämmelse till befolkningsdatalagen (507/1993) när det

gäller utlämnande av uppgifter ur kyrkböckerna och sökande av ändring i anslutning till det.

Enligt 2 mom. skall kyrkostyrelsen bestämma om de avgifter som skall tas ut för uppgifter som lämnas ut ur kyrkböckerna.

75 §. Anmälningsskyldighet. Enligt 1 mom. skall en präst omedelbart underrätta den berörda församlingen, det berörda klostret eller det berörda religionssamfundet om dop, myrrasmörjelse och jordfästning som gäller en person som inte hör till prästens församling eller kloster. Anmälan skall göras till den församling, det kloster eller det religionssamfund där personen blir eller var medlem. Avsikten är att prästens anmälningsskyldighet skall trygga informationsgången mellan församlingarna, klostren och religionssamfunden. Skyldighet att anmäla kyrklig vigsel föreskrivs i äktenskapsförordningen (820/1987).

I 2 mom. bestäms om innehållet i anmälan. Anmälan skall innehålla åtminstone namn och personbeteckning eller födelsetid, uppgifter om vårdnadshavarna för ett minderårigt barn samt uppgifter om förrättningen och tidpunkten för den.

76 §. Närmare bestämmelser om församlingens förvaltning. I paragrafen har samlats bestämmelser om bemyndiganden som gäller församlingens förvaltning.

7 kap. Församlingens ekonomi

77 §. Kyrkoskatt. I paragrafen föreslås bestämmelser om kyrkans medlemmars skyldighet att betala kyrkoskatt. Enligt den gällande lagen har församlingarna utöver beskattningsrätt i fråga om medlemmarna i kyrkan också sådan beskattningsrätt som föreskrivs i någon annan lag. Förutom när det gäller kyrkoskatt är församlingarna skattetagare när det gäller samfundsskatt. År 2006 är församlingarnas utdelning av samfundsskatten 1,94 procent. De ortodoxa församlingarnas samfundsskatt är 0,08 procent av församlingarnas samfundsskatt. De ortodoxa församlingarnas andel betalas i praktiken till kyrkosamfundets centralfond.

Enligt 1 mom. skall församlingsmedlemmarna bidra till förvärvandet av de inkomster för

församlingen som behövs för att täcka de utgifter som avses i 79 §.

Intäkter som fås genom den egna verksamheten, placeringar och donationer är den primära inkomstkällan för församlingarna. I kyrkoskatt skall enligt 2 mom. uppbäras det belopp som utöver övriga inkomster behövs för att betala församlingens skatter. Kyrkoskatten bestäms således enligt den årliga budgeten och kyrkoskatt skall samlas in under finansåret. Församlingens skattesats bestäms i princip utifrån det behov som framgår av budgeten, och skatteinkomsterna har därmed ett slags balanseringsuppgift. Enligt den gällande lagen skall församlingarna ha skatteutjämningsfonder, som vid behov har använts för att balansera församlingens ekonomi. Det föreslås att skatteutjämningsfonderna avskaffas.

Församlingsfullmäktige skall fastställa församlingens inkomstskattesats för det följande finansåret. Skattesatsen fastställs till närmaste 0,05 procentenhet. På det sätt som anges i kyrkoordningen skall församlingsfullmäktige fastställa inkomstskattesatsen vid sitt andra stadageenliga sammanträde i samband med att budgeten fastställs.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om grunden för kyrkoskatten. Alla medlemmar i kyrkan som är bosatta i kommunerna inom församlingens område under skatteåret skall delta i betalningen av kyrkoskatt. Församlingen skall bara bestämma skattesatsen, och den kyrkoskatt som betalas på förvärvsinkomsterna bestäms enligt den beskattningsbara inkomsten vid kommunalbeskattningen.

78 §. Befrielse från kyrkoskatt. I 1 mom. föreslås bli bestämt om den automatiska befrielse från skattskyldighet som följer av ett beslut som gäller kommunalskatten. I lagen om beskattningsförfarande finns skälighetsgrunder med hänsyn till vilka kommunala myndigheter som kan bevilja partiell eller fullständig befrielse från kommunalskatt. På de grunder som anges i lagen om beskattningsförfarande medför befrielse från kommunalskatt automatiskt befrielse från kyrkoskatt, och därför är det inte nödvändigt att särskilt anhålla om befrielse från kyrkoskatt. Beslut om befrielse

från kyrkoskatt eller en del av kyrkoskatten eller påföljderna med anledning av fördröjd betalning fattas utan att församlingen hörs.

Enligt den gällande lagen har skattskyldiga också kunnat beviljas uppskov med betalning av skatt. Uppskov ingår inte i förslaget, eftersom det för närvarande förhåller sig så att enligt 90 § i lagen om beskattningsförfarande beviljar skatteverket eller skattestyrelsen samtliga uppskov med betalning av skatt.

Enligt 2 mom. skall församlingsrådet ha befogenheter att också annars självständigt bevilja partiell eller fullständig befrielse från kyrkoskatt på samma grunder som statliga eller kommunala myndigheter kan bevilja befrielse i fråga om stats- och kommunalskatten. Den lättnad som föreskrivs i 2 mom. skall kunna sökas först efter det att den kommunala myndigheten har förvägrat en lättnad. Församlingsrådets prövningsrätt begränsas av de särskilda skäl som förutsätts i bestämmelsen. I dagens läge beviljar församlingsfullmäktige befrielse eller uppskov. Av skäl som hänför sig till ändamålsenligheten föreslås att behörigheten skall överföras på församlingsrådet.

79 §. Användning av församlingens inkomster. I paragrafen föreslås en allmän bestämmelse om användningen av församlingens inkomster. Det finns inte någon motsvarande bestämmelse i den gällande lagen. Enligt förslaget skall församlingens inkomster få användas bara för att fullgöra församlingens uppgifter. Församlingens uppgifter fastställs i 44 §. Bestämmelsen om församlingens uppgifter bör alltid tolkas från fall till fall, och i sista hand avgör besvärmyndigheten om användningen av medlen är tillbörlig. I kyrkolagen för den evangelisk-lutherska kyrkan finns en motsvarande bestämmelse om användningen av församlingens inkomster, och det finns en omfattande rättspraxis i fråga om tolkningen av bestämmelsen. De största investeringarna vid användningen av inkomsterna och tillgångarna för församlingarna inom den ortodoxa kyrkan skall dessutom övervakas av kyrkostyrelsen via det underställningsförfarande som avses i 98 §.

Förutom att församlingen använder sina inkomster för att fullgöra församlingens

uppgifter skall den delta i utgifterna för kyrkans gemensamma förvaltning i form av avgifter till kyrkans centralfond. I 38 § föreslås bestämmelser om detta.

80 §. Närmare bestämmelser om församlingens ekonomi. I paragrafen föreslås en bestämmelse om bemyndigande, enligt vilken närmare bestämmelser om skötseln av församlingens ekonomi samt om bokföringen och revisionen skall kunna utfärdas i kyrkoordningen.

8 kap. Begravningsverksamheten

Den nya begravningslagen trädde i kraft vid ingången av 2004. I lagen har i dess egenskap av en allmän lag samlats bestämmelser om begravning och begravningsverksamhet.

Enligt bestämmelserna om tillämpningen av begravningslagen skall lagen tillämpas i fråga om gravsättning och kremation av stoftet efter en avliden människa, hanteringen av askan samt i fråga om anläggande, hållande, skötsel och nedläggning av begravningsplatser och enskilda gravar samt i fråga om anläggande av krematorier. I begravningslagen sägs att i fråga om begravningsverksamhet på en begravningsplats som hålls av ortodoxa kyrkosamfundet gäller dessutom lagen om ortodoxa kyrkosamfundet.

Bestämmelserna om begravningsverksamhet i lagen om ortodoxa kyrkosamfundet är spridda och bristfälliga. Det föreslås att bestämmelserna om begravningsverksamheten skall ändras och kompletteras till den del de är inkonsekventa och bristfälliga med hänsyn till begravningslagen.

81 §. Anläggning av begravningsplatser. I dagens läge skall ett beslut av församlingsfullmäktige om anläggning av en begravningsplats hänskjutas till kyrkostyrelsen för prövning. Om kyrkostyrelsen godkänner beslutet, skall ärendet underställas undervisningsministeriet för fastställelse. Det föreslås att underställningsförfarandet ändras så att beslutet inte längre skall underställas undervisningsministeriet. I enlighet med 98 § skall kyrkostyrelsen vara

underställningsmyndighet. I samband med ikraftträdandet av begravningslagen genomfördes en motsvarande ändring av underställningsförfarandet i fråga om de evangelisk-lutherska församlingarnas begravningsplatser.

Vid underställningsförfarandet bedöms projektets laglighet och ändamålsenlighet. Underställningsmyndigheten skall bl.a. kontrollera att projektet har sådana tillstånd som eventuellt krävs enligt markanvändnings- och bygglagstiftningen och att det vid behov har gjorts en anmälan enligt hälsoskyddslagen (763/1994).

Dessutom föreslås att bestämmelsen utvidgas så att den utöver anläggning av begravningsplatser också gäller utvidgning och nedläggning av begravningsplatser. Samtidigt intas ett uttryckligt omnämnande av att vid klostren skall klostrets direktions fattas beslut i ärendet.

82 §. Gravrätt och innehavare av en gravrätt. I 11 § i begravningslagen sägs att i fråga om gravrätten på en begravningsplats som hålls av en församling inom ortodoxa kyrkosamfundet gäller vad som bestäms i lagen om ortodoxa kyrkosamfundet och vad som bestäms med stöd av den samt vad som avtalas mellan huvudmannen för begravningsplatsen och den som innehar gravrätten. Med gravrätt avses besittningsrätt till en grav, vilken vanligen också är förenad med skyldighet att sköta graven.

I den gällande lagen om ortodoxa kyrkosamfundet bestäms bara om följderna av att rätten till gravplats upphör. Det finns inte några andra bestämmelser om gravrätt. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om gravrätt, enligt vilken rätten till en grav överläts för en bestämd tid och den som innehar en gravrätt kan överlåta denna rätt endast till församlingen eller klostret.

När graven överläts skall enligt 2 mom. avtalas om både vem som innehar gravrätten och vem som får gravsättas i graven. I sådana fall där det inte har ingåtts något avtal inom ett år från den dag då graven överläts eller det avtal som ingåtts inte kan följas skall innehavaren av gravrätten bestämmas enligt momentet. I sådana fall blir i första hand den avlidnes efterlevande make eller maka innehavare av gravrätten. Om den avlidne inte har haft någon make eller maka eller om

denne också är död, blir de närmaste arvingarna till den avlidne som först gravsatts i graven innehavare av gravrätten. Om det finns flera närmaste arvingar skall de inom sig välja en innehavare av gravrätten som företräder dem i frågor som gäller graven. Den församlingsmyndighet som svarar för begravningsverksamheten skall alltid underrättas om den nya innehavaren av gravrätten.

I sådana fall där de närmaste arvingarna till den avlidne som först gravsatts i graven inte har kunnat komma överens om en ny innehavare av gravrätten, skall församlingrådet enligt 3 mom. kunna utse en innehavare av gravrätten och ge företräde åt den som bor på orten eller den som har haft hand om skötseln av graven. Innehavaren av gravrätten bestäms alltid i första hand genom avtal, vilket innebär att församlingrådets behörighet alltid gäller i sista hand. När innehavaren av gravrätten bestäms i dylika fall kan hänsyn tas till praktiska aspekter, och till innehavare kan väljas den som på grund av sin bostad har lättats att sköta graven eller den som i praktiken redan har fullgjort de uppgifter som ankommer på innehavaren av gravrätten.

Innehavaren av gravrätten skall företräda den avlidnes rättsinnehavare och dem som kan gravsättas i graven. Innehavaren av gravrätten ansvarar också för skötseln av graven. Enligt begravningslagen kan uppgifter om den som innehar gravrätten antecknas i gravregistret. Enligt 12 § i begravningslagen skall huvudmannen för en begravningsplats föra ett gravregister. Enligt begravningslagen kan i gravregistret utöver nödvändiga basuppgifter antecknas även uppgifter om den som innehar gravrätten, giltighetstiden för gravrätten samt uppgifter om vem som kan gravsättas i graven.

83 §. Gravsättningsordning. Det skall avtalas i enlighet med 82 § 2 mom. om både vem som innehar gravrätten och vem som får gravsättas i graven. I sådana fall där det inte har ingåtts något avtal inom ett år från den dag då graven överläts eller det avtal som ingåtts inte kan följas skall beslut om gravsättningsordningen fattas i enlighet med den föreslagna paragrafen.

I första hand skall den avlidne för vilken graven har överlåtits gravsättas i graven.

Nästa plats tillkommer maken eller maken till denna person. När det gäller efterlevande make eller maka saknar dödsfallens ordningsföljd betydelse, och därför skall det i graven alltid reserveras en gravplats för maken eller maken.

I den tredje gruppen ingår den avlidnes släktingar i ned- eller uppstigande led eller makar till dessa i den ordning som dödsfallen inträffar. I den uppstigande leden ingår som den avlidnes bröstarvingar barnen, barnbarnen och deras avkomlingar. I den uppstigande leden ingår föräldrarna, mor- och farföräldrarna och deras föregångare. Om det inte finns några sådana släktingar eller makar till dem eller om den som innehar gravrätten samtycker till det, skall i graven som fjärde grupp få gravsättas den avlidnes syster och bror samt deras barn, adoptiv- och fosterbarn till de nämnda personerna samt makarna till samtliga dessa. Arvsordningen bestämmer dock inte ordningsföljden, utan den avgörs av i vilken ordning dödsfallen inträffar. Om den tredje gruppen omfattar minst lika många personer som det återstående antalet gravplatser, skall den fjärde gruppen inte beaktas. För att personer inom den fjärde gruppen skall kunna gravsättas förutsätts dessutom alltid samtycke av den som innehar gravrätten.

I graven skall också kunna gravsättas någon annan person än de ovan nämnda, om vilket kan överenskommas antingen när graven överläts eller senare. För senare undantag från gravrätten förutsätts samtycke av den som innehar gravrätten och tillstånd till detta beviljas av den församlingsmyndighet eller klostermyndighet som svarar för begravningsverksamheten. För att gravrätten skall beviljas någon annan person förutsätts särskilda skäl samt att undantagstillståndet inte kränker ställningen för dem som ursprungligen omfattats av ett avtal om gravsättning eller ställningen för andra som är berättigade till en gravplats.

84 §. Skötsel av gravarna. I den gällande lagen finns bestämmelser om skötseln av gravar, gravvårdar på graven och behörighet om graven inte hålls i ett tillfredsställande skick eller skötseln av graven väsentligen försummas. Bestämmelserna är dock inexacta och bristfälliga.

I 1 mom. föreslås bli bestämt att graven

skall hållas i ett för begravningsplatsen värdigt skick och att den som innehar gravrätten i regel ansvarar för skötseln av graven. Församlingsrådet eller klostrets direktions skall i undantagsfall kunna besluta något annat. Exempelvis en grav av kulturhistoriskt eller annat intresse skall kunna skötas med församlingens eller klostrets medel.

I 2 mom. föreslås bli bestämt om avtalsbaserad skötsel av gravarna. En församling eller ett kloster kan avtala med den som innehar gravrätten om att församlingen eller klostret för en bestämd tid mot ersättning ansvarar för skyldigheten att sköta graven.

Åtskillnaden av väsentlig försummelse av skötseln av graven och hållande av graven i tillfredsställande skick enligt den gällande lagen kan inte anses vara ändamålsenlig. När det gäller försummelse av skötseln av gravar utgår förslaget från att en bestämmelse om behörighet på en enda nivå är tillräcklig. I 3 mom. föreslås en bestämmelse om påföljderna i sådana fall då skötseln av en grav väsentligt försummas. Församlingsrådet eller klostrets direktions skall kunna ålägga den som innehar gravrätten att försätta graven i skick vid äventyr att rätten till gravplatsen annars förklaras förverkad. Graven skall försättas i skick inom ett år från det att beslutet har delgivits innehavaren av gravrätten.

Det behövs inte längre någon bestämmelse som motsvarar bestämmelsen om gravvårdar i den gällande lagen, eftersom bestämmelser om gravvårdar för närvarande finns i 14 § i begravningslagen.

85 §. Avgörande av meningsskiljaktigheter. I den gällande lagen finns inte någon allmän bestämmelse om avgörande av meningsskiljaktigheter inom begravningsverksamheten.

I 27 § i begravningslagen sägs att i ett sådant beslut av en församling eller en kyrklig samfällighet inom evangelisk-lutherska kyrkan som gäller tillhandahållande av gravplats eller de avgifter som tas ut inom begravningsverksamheten får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. I begravningslagen finns inte någon bestämmelse om sökande av ändring i beslut av en församling inom den ortodoxa kyrkan.

I 23 § 4 mom. finns däremot en bestämmelse om begravningsarrangemang, enligt vilken meningsskiljaktigheter bland den avlidnes anhöriga om begravningssättet eller platsen för gravsättning eller begravningsförrättningen skall behandlas av tingsrätten.

Begravningen och gravsättningen är förenade med sådana angelägenheter mellan församlingen och den avlidnes anhöriga som inte ingår i den ovan nämnda gruppen av ärenden. Sådana ärenden kan gälla t.ex. skötsel av graven, gravrätt och gravvårdar. För att lagstiftningen skall vara heltäckande i fråga om meningsskiljaktigheter inom begravningsverksamheten föreslås i paragrafen en bestämmelse om avgörande av meningsskiljaktigheter. Bestämmelsen är tillämplig på sådana ärenden om vilka det inte har bestämts något annat. Meningsskiljaktigheter i ärenden som gäller gravrätt, innehavare av gravrätt och skyldigheter för den som innehar gravrätten eller andra ärenden som gäller gravar skall i fråga om en församlings begravningsplatser avgöras av församlingrådet och i fråga om ett klosters begravningsplatser av klostrets direktion.

86 §. Tillämpning av begravningslagen och närmare bestämmelser. I begravningslagen har i dess egenskap av en allmän lag samlats allmänna bestämmelser om begravning och begravningsverksamhet. I 1 mom. föreslås bli bestämt att utöver den föreslagna lagen skall begravningslagen tillämpas i fråga om begravningsverksamhet.

Enligt bestämmelserna om tillämpningen av begravningslagen skall lagen tillämpas i fråga om gravsättning och kremering av stoftet efter en avliden människa, hantering av askan samt i fråga om anläggande, hållande, skötsel och nedläggning av begravningsplatser och enskilda gravar samt i fråga om anläggande av krematorier. I begravningslagen sägs att i fråga om begravningsverksamhet på en begravningsplats som hålls av ortodoxa kyrkosamfundet gäller dessutom lagen om ortodoxa kyrkosamfundet samt vad som bestäms eller föreskrivs med stöd av den. Den föreslagna paragrafen är därmed av informativ karaktär.

Enligt 2 mom. skall närmare bestämmelser

om begravningsplatserna, gravrätten och skötseln av gravarna kunna utfärdas i kyrkoordningen.

9 kap. Förvaltningsförfarande

I 21 § i grundlagen finns en grundläggande bestämmelse om förfarandet vid behandling av förvaltningsärenden. I grundlagen tryggas vars och ens rätt att få sitt ärende tillbörligt behandlat hos en myndighet och utan onödig fördröjning. Enligt grundlagen tryggas principerna om god förvaltning i sin tur genom lag. I egenskap av en allmän lag innehåller förvaltningslagen bestämmelser om behandling av förvaltningsärenden hos myndigheterna. Syftet med förvaltningslagen är att genomföra och främja god förvaltning samt rättsskydd i förvaltningsärenden. Lagens syfte är också att främja kvalitet och gott resultat i fråga om den service förvaltningen tillhandahåller.

I detta kapitel har samlats de viktigaste bestämmelserna om förvaltningsförfarande vilka utöver grundlagen och förvaltningslagen skall tillämpas i fråga om förvaltningsförfarandet vid ortodoxa kyrkans myndigheter, församlingsmyndigheter och klostermyndigheter. Utgångspunkten är att i lagen skall tas in bestämmelser bara om sådant som på vissa punkter bör regleras annorlunda än enligt förvaltningslagen eller som kompletterar regleringen enligt förvaltningslagen. Innehållet i de föreslagna bestämmelserna följer de huvudprinciper som tillägnats inom förvaltningsförfarandet i fråga om den evangelisk-lutherska kyrkan och dess församlingar samt i fråga om kommunerna. I den nuvarande lagen och förordningen om ortodoxa kyrkosamfundet finns inte några samlade bestämmelser om förfarandet vid behandlingen av förvaltningsärenden inom kyrkan och församlingarna. När det gäller behandling av förvaltningsärenden hänvisas i den nuvarande lagen till lagen om förvaltningsförfarande (586/1992), som föregick förvaltningslagen, och i förordningen finns några spridda och bristfälliga bestämmelser för olika organ, vilka gäller t.ex. omröstning.

87 §. Jäv. Med jäv avses en sådan bundenhet vid ärendet eller parterna som kan äventyra en persons opartiskhet. Frågan om jäv bedöms alltid i varje situation från fall till fall, dvs. en jävsituation kan inte uppkomma enbart på grundval allmän bundenhet. De föreslagna bestämmelserna om jäv är delvis kopplade till bestämmelserna om jäv i förvaltningslagen. Förvaltningsförfarandet för kyrkan och församlingarna inrymmer trots allt vissa särdrag som har beaktats i de föreslagna bestämmelserna.

I 1 mom. bestäms om jäv för medlemmar av kyrkomötet. En medlem är jävig bara när det gäller behandling av ärenden som gäller medlemmen personligen. Det är inte nödvändigt att utvidga jävet, eftersom de sakkomplex som faller inom kyrkomötets beslutsbehörighet är av mycket allmän karaktär. Den föreslagna bestämmelsen om jäv för medlemmar av kyrkomötet följer dessutom den allmänna linje om jäv för ledamöter som tillägnats i kyrkolagen och kommunallagen. Grunderna för jäv för ledamöter har traditionellt varit mera begränsade än de grunder för jäv som tillämpats på andra förtroendevalda.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om jäv för medlemmar i församlingsfullmäktige. Arten av jäv för medlemmarna i församlingsfullmäktige kongruerar med jäv för medlemmarna av kyrkomötet. En medlem i fullmäktige är jävig att delta i behandlingen av ett sådant ärende som gäller medlemmen personligen. Till skillnad från medlemmarna av kyrkomötet är medlemmarna i församlingsfullmäktige dessutom jäviga när ärendet gäller deras närstående som avses i 28 § 2 och 3 mom. i förvaltningslagen. Församlingsfullmäktiges uppgifter är av konkretare karaktär än kyrkomötets uppgifter, och därför är det ändamålsenligt att också uppta medlemmarnas närmaste krets som grund för jäv. Bestämmelsen gäller endast behandlingen av ärendet i församlingsfullmäktige. När medlemmen i församlingsfullmäktige deltar i behandlingen av ärendet i ett annat organ, skall bestämmelserna om jäv för medlemmarna i det organet tillämpas. Därmed gäller att t.ex. när fullmäktigeordföranden eller vice ordföranden i denna egenskap deltar som självskrivna medlem i församlingsrådets

sammanträden skall bestämmelserna om jäv för medlemmar i församlingsrådet tillämpas på ordföranden och vice ordföranden.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om jäv för övriga förtroendevalda och anställda i kyrkan och församlingarna. I fråga om jäv för övriga förtroendevalda och anställda i kyrkan och församlingarna skall i regel gälla vad som bestäms om jäv i 28 § i förvaltningslagen. Bland bestämmelserna om jäv i förvaltningslagen ingår sex jävsgrunder och en kompletterande allmän jävsklausul, enligt vilken en tjänsteman är jävig om tilltron till hans eller hennes opartiskhet av något annat särskilt skäl äventyras. Den allmänna klausulen syftar till att understryka den allmänna tilliten till att förvaltningsförfarandet är opartiskt.

Det föreslås dock att bestämmelserna om jäv i förvaltningslagen skall frångås så att ett anställningsförhållande till församlingen dock inte skall medföra jäv för en person i ett förvaltningsärende i vilket församlingen är part, om personen inte på basis av sitt anställningsförhållande har varit föredragande i ärendet eller annars på motsvarande sätt handlagt det.

Enligt förvaltningslagen får en jävig person inte delta i behandlingen av ett ärende eller vara närvarande vid behandlingen. Begreppet behandling bör uppfattas i vid bemärkelse, eftersom behandling också avser den beredning och föredragning som direkt hänför sig till avgörandet. Enligt förvaltningslagen skall var och en själv avgöra om han eller hon är jävig, men om jäv för ledamöter och föredragande i ett kollegialt organ beslutar dock organet i fråga. Också i sådana fall skall personen själv föra fram sitt eventuella jäv.

88 §. Förlust av valbarhet. Om ett ombud vid kyrkomötet, en medlem i kyrkostyrelsen eller en medlem i något annat av kyrkans förtroendeorgan eller i församlingens förtroendeorgan förlorar sin valbarhet under mandattiden, skall det berörda organet befria honom eller henne från uppdraget.

När det gäller ombuden vid kyrkomötet skall valbarheten för ombuden för prästerskapet och kantorerna samt lekmannaombuden bestämmas enligt 12 §. Valbarheten för ombuden för prästerskapet är bunden vid den prästerliga värdigheten. En

medlem av prästerskapet som förlorar sin prästerliga värdighet förlorar också sin valbarhet. Om biskopskonferensen meddelar förrättningsförbud för en präst, är prästen inte valbar under den tid förbudet gäller. En medlem av prästerskapet som förordnas till kantor i arbetsavtalsförhållande som förutsätts i 12 § 2 mom. förlorar sin valbarhet. Valbarheten för kantorer upphör när arbetsavtalet upphör eller när kantorerna går i pension. Valbarheten upphävs också om ett arbetsavtalsförhållande ändras så att det inte längre uppfyller villkoren enligt 12 § 2 mom. Valbarheten påverkas inte av att en kantor vigs till präst eller diakon, om kanton kvarstår i sin kantorsbefattning.

Lekmannaombuden skall vara för ortodox kristlig övertygelse kända röstberättigade personer som är medlemmar i kyrkan och som inte är omyndiga. Bortsett från myndighet och medlemskap i kyrkan avviker kriterierna för valbarhet för lekmannaombuden från de valbarhetskriterier i anslutning till formella faktorer som gäller prästerskapet och kantorerna. När valbarheten för lekmannaombuden bedöms förutsätts det prövning i varje enskilt fall och beslutet skall fattas av kyrkomötet. Utträde ur kyrkan eller omyndigförklaring innebär att valbarheten upphävs. När ett lekmannaombud vigs till präst eller diakon upphävs valbarheten, likaså när ett lekmannaombud förordnas till kantor i ett arbetsavtalsförhållande som förutsätts i 12 § 2 mom.

Valbarheten har inte begränsats så att en person skulle vara valbar endast inom det valområde till vilket denne hör. Byte av valområde t.ex. på grund av att boningsorten ändras eller på grund av att en präst eller kantor byter arbetsplats påverkar således inte valbarheten.

I 31 § föreslås en bestämmelse om valbarhet för sakkunnigmedlemmarna i kyrkostyrelsen. Medlemmarna skall vara sådana medlemmar i kyrkan som är kända för ortodox kristlig övertygelse och som inte är omyndiga. Dessutom skall en av medlemmarna vara präst med behörighet för prästbefattning och en skall ha avlagt en sådan examen som krävs för domartjänst. Utträde ur kyrkan leder till att valbarheten förloras. För prövning av ortodox kristlig

övertygelse som valbarhetsvillkor förutsätts prövning i varje enskilt fall. Beslutet fattas i sista hand av det berörda organet, i det här fallet kyrkostyrelsen. En person som omyndigförklaras under mandattiden förlorar sin valbarhet. En medlem av prästerskapet som är medlem i kyrkostyrelsen och som förlorar sin prästerliga värdighet förlorar sin valbarhet som sakkunnigmedlem i kyrkostyrelsen.

Den valbarhet som krävs för förtroendeuppdrag i församlingen bestäms enligt 49 §. Här följs samma princip som i fråga om den valbarhet som förutsätts när det gäller lekmannaombuden vid kyrkomötet och sakkunnigmedlemmarna i kyrkostyrelsen. Förtroendevalda i församlingsorganen skall dock vara medlemmar uttryckligen i den aktuella församlingen, vilket innebär att valbarheten upphävs när personen blir medlem i en annan ortodox församling.

Medlemmarna i förtroendeorgan skall själva meddela omständigheter som innebär att valbarheten upphävs, men det är också möjligt att ingripa i saken när kandidatförteckningarna och valresultaten fastställs, när fullmakt utfärdas eller när det fås information om sådana omständigheter.

89 §. Beslutsfattande i kollegiala organ. Beslut i ett förvaltningsärende fattas av en enskild tjänsteman eller arbetstagar eller av ett kollegialt organ. I paragrafen föreslås bestämmelser om beslutsfattandet i kollegiala organ. Om ett organ är enigt om en sak eller ett motförslag inte har vunnit understöd, behövs det inte någon omröstning utan ordföranden skall konstatera att beslut har fattats. I händelse av att detta inte äger rum föreslås i 1 mom. bli bestämt om ett s.k. parlamentariskt omröstningsförfarande, där två förslag alltid tas upp till omröstning per gång så att det vinnande förslaget ställs mot det följande förslaget. Ordföranden skall konstatera vilka förslag som har vunnit understöd och vilka som inte har vunnit understöd. Omröstning förrättas bara mellan de förslag som vunnit understöd. Ordföranden skall dessutom besluta om omröstningssättet, omröstningsordningen och omröstningspropositionen. Om det finns flera olika förslag, skall vart och ett tas upp till omröstning separat. Med omröstningssätt avses i vilken form och på vilket sätt

omröstningen förrättas. Med omröstningsordning avses den ordning i vilken förslagen tas upp till omröstning. Med omröstningsförslag avses ett förslag till att uttrycka bifall eller avslag.

Enligt 2 mom. skall omröstningarna i regel förrättas öppet. Vid val skall omröstningen dock kunna förrättas med slutna sedlar, om någon av medlemmar yrkar på det. Med val avses det slutliga avgörandet av om en person utses eller inte utses för en befattning eller ett förtroendeuppdrag. Procedurbestämmelserna för val kan således inte tillämpas i andra sammanhang. Om rösterna faller lika avgör ordförandens röst. Om rösterna faller lika vid slutna omröstning skall beslutet avgöras genom lottning.

I 3 mom. bestäms om ett s.k. kollegialt omröstningssätt. Det föreslås att samma förfarande som vid kollegiala domstolar skall iaktas i fråga om beslutsfattandet vid biskopskonferensen och kyrkostyrelsen. Enligt det kollegiala omröstningssättet lägger varje medlem fram sin motiverade åsikt i tjänstemannaåldersordning från den yngsta medlemmen, och medlemmarna i organet kan inte vägra att framföra sin åsikt. Kollegialt beslutsfattande är alltid öppet, vilket innebär att omröstningen inte heller vid val kan förrättas med slutna sedlar. Om rösterna faller lika är ordförandens röst avgörande för beslutet.

Enligt 4 mom. skall varje medlem som deltar i mötet ha en röst vid omröstningen. Med undantag av vad som anges i 5 mom. skall besluten vara majoritetsbeslut.

Eftersom ändringar av lagstiftningen om kyrkan och godkännanden som gäller kyrkoordningen innebär beslut som är synnerligen viktiga för kyrkan, föreslås i 5 mom. en bestämmelse om krav på kvalificerad majoritet. För överlämnande av förslag till lag om ändring av lagen om ortodoxa kyrkan och för avgivande av ett bifallande utlåtande om ett sådant förslag samt för godkännande och ändring av kyrkoordningen skall det krävas två tredjedels majoritet av de avgivna rösterna vid kyrkomötet.

90 §. Avvikande mening. Ett beslut kan vara förenat med avvikande meningar. Enligt 1 mom. skall både de medlemmar som deltagit i beslutsfattandet och föredraganden

ha rätt att reservera sig mot beslutet. En medlem har rätt till avvikande mening i sådana fall då medlemmen har lagt fram ett motförslag eller röstat mot beslutet. Föredraganden har denna rätt, om beslutet avviker från föredragandens beslutsförslag. Reservationen skall göras direkt efter beslutsfattandet, men den som reserverat sig skall senare framställa även en skriftlig motivering till stöd för sin åsikt. Den skriftliga motiveringen fogas till protokollet innan det justeras.

Föredraganden ansvarar för att både det förslag som denne lagt fram och det beslut som fattats utifrån det är lagenliga. Ansvaret gäller också när beslutet avviker från den ståndpunkt som föredraganden föreslagit. Också de medlemmar som deltagit i beslutsfattandet ansvarar för att beslutet är lagenligt. I 2 mom. föreslås bli bestämt om befrielse från juridiskt ansvar. De medlemmar som har röstat mot beslutet eller reserverat sig är inte ansvariga för beslutet. Anmälan om avvikande mening befriar föredraganden från ansvaret för beslutet.

91 §. Delgivning. Enligt förvaltningslagen skall beslut som fattats inom den offentliga förvaltningen delges parterna. Ett beslut som inte delges som sig bör saknar avsedda rättsverkningar. Exempelvis besvärstiden börjar löpa från delfäendet av beslutet. Enligt förvaltningslagen kan delgivningen ske genom s.k. vanlig delgivning, bevislig delgivning, mellanhandsdelgivning och offentlig delgivning. Enligt 1 mom. skall i regel förvaltningslagen tillämpas i fråga om delgivning av beslut och övriga handlingar av kyrkliga myndigheter, församlingsmyndigheter och klostermyndigheter.

I 2 mom. föreslås dock en bestämmelse som avviker från förvaltningslagen och som gäller delgivning till församlingsmedlemmar. Bestämmelsen är nödvändig, eftersom församlingsmedlemmarna har på medlemskapet grundad rätt att yrka rättelse i beslut av församlingsmyndigheter och besvärsmätt i fråga om kyrkostyrelsens beslut med anledning av rättelseyrkande. Beslut i vilka församlingsmedlemmarna har rätt att yrka rättelse eller besvärsmätt skall således delges alla församlingsmedlemmar. Delgivningen sker då genom att handlingarna

hålls offentligt framlagda på församlingens anslagstavla så som meddelats på förhand. De tidsfrister som räknas från delfäendet, såsom tiden för rättelseyrkande och besvärstiden, börjar löpa den dag då handlingarna har lagts fram. En part skall dock delges beslutet särskilt i den ordning som anges i förvaltningslagen också i sådana fall då parten är en församlingsmedlem.

92 §. Delgivning i ärenden som gäller gravar. Också när det handlar om ärenden som berör gravar skall delgivningen följa bestämmelser som delvis avviker från förvaltningslagen. Delgivningssättet beror dels av om den som innehar gravrätten är känd eller inte, dels av om det finns uppgifter om innehavarens vistelseort. Enligt huvudregeln i 1 mom. skall beslut som gäller en grav delges den som innehar gravrätten, om innehavaren är känd och om det finns uppgifter om hans eller hennes adress. Delgivningen sker i enlighet med förvaltningslagen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om delgivning i sådana fall då det inte finns några uppgifter om den som innehar gravrätten eller om hans eller hennes vistelseort. I sådana fall skall delgivningen som gäller graven utsättas på graven. Beslutet skall dessutom kungöras i en tidning med allmän spridning på orten. Delgivningen skall anses ha ägt rum den dag då kungörelsen har publicerats i tidningen.

93 §. Tillämpning av förvaltningslagen. Enligt bestämmelserna om tillämpningsområdet för förvaltningslagen skall lagen tillämpas hos myndigheter. Med myndigheter avses då statliga inrättningar och självständiga offentliga inrättningar. I bestämmelserna om tillämpningsområdet nämns inte särskilt huruvida lagen skall eller inte skall tillämpas i fråga om den ortodoxa kyrkan. I förvaltningslagen sägs däremot att bestämmelser om det förfarande som skall iaktas i förvaltningsärenden inom den evangelisk-lutherska kyrkan finns i kyrkolagen.

Det föreslås att en hänvisningsbestämmelse som gäller tillämpningen av förvaltningslagen tas in i paragrafen. Enligt bestämmelserna om tillämpningsområdet för förvaltningslagen skall avvikande bestämmelser i andra lagar tillämpas i stället

för förvaltningslagen. Förvaltningslagen är således en allmän lag, och därmed skall de bestämmelser som föreslås i detta kapitel tillämpas i stället för förvaltningslagen.

94 §. Tillämpning av offentlighetslagen. I lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan offentlighetslagen) har i dess egenskap av en allmän lag samlats bestämmelser om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Den nya lagen om ortodoxa kyrkan är däremot en speciallag, och det föreslås att bestämmelser om offentlighet och sekretess inom den ortodoxa kyrkans myndighetsverksamhet fogas till lagen.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse om tillämpning av offentlighetslagen inom kyrkans, församlingarnas och klostrens förvaltning. I offentlighetslagen finns bestämmelser om offentlighet och sekretess inom kyrkans myndighetsverksamhet. I 1 kap. 4 § definieras vad som avses med myndigheter i offentlighetslagen. I bestämmelsen nämns inte uttryckligen ortodoxa kyrkosamfundet eller dess församlingar eller kloster. Med myndigheter avses enligt 1 kap. 4 § 1 mom. 1 punkten statliga förvaltningsmyndigheter samt övriga statliga ämbetsverk och inrättningar. Enligt 2 mom. gäller dessutom att vad som sägs om en myndighet gäller även sammanslutningar, inrättningar, stiftelser och enskilda personer som utövar offentlig makt och som enligt en lag, en bestämmelse eller en föreskrift som meddelats med stöd av en lag eller en förordning utför ett offentligt uppdrag.

I lagen och förordningen om ortodoxa kyrkosamfundet finns inte några hänvisningar till offentlighetslagen eller bestämmelser om handlingars offentlighet eller tjänstemännens tystnadsplikt. I den nuvarande lagen bestäms om tystnadsplikt för präster, vilken också i tillämpliga delar gäller diakoner.

I dagens läge kan kyrkostyrelsen och stiftskansliet betraktas som statliga ämbetsverk enligt 4 § 1 mom. 1 punkten i offentlighetslagen, vilka därmed omfattas av lagen. Verksamheten inom kyrkosamfundets församlingar har reglerats i denna lag, och församlingarna är därmed i vissa situationer sådana sammanslutningar som utför offentliga uppdrag och som omfattas av

offentlighetslagens tillämpningsområde. Församlingarna har således på lag baserad verksamhet, men de utövar offentlig makt i obetydlig utsträckning. Begreppet offentlig makt har inte definierats i offentlighetslagen. Det centrala innehållet i begreppet har ansetts omfatta ingripande i en enskilds rättsställning genom förvaltningsbeslut eller faktiska åtgärder.

I 1 mom. föreslås för tydlighetens skull en bestämmelse om efterlevnad av offentlighetslagen, vilket innebär att den uttryckligen skall tillämpas inom all förvaltningsverksamhet i kyrkosamfundet, församlingarna och klostren. Denna specialbestämmelse om offentlighetslagens tillämpningsområde skall i stället för 4 § i offentlighetslagen tillämpas inom kyrkans, församlingarnas och klostrens verksamhet. Prästerskapets tystnadsplikt enligt 110 § utgör det tydligaste undantaget från huvudprinciperna enligt offentlighetslagen.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om ett undantag från tillämpningen av sekretessbestämmelserna enligt offentlighetslagen. En revisor skall utan hinder av sekretessbestämmelserna ha rätt att av myndigheterna få de upplysningar och ta del av de handlingar som revisorn anser vara nödvändiga för skötseln av revisionsuppdraget. Revisorn skall ha omfattande rätt att ta del av handlingar på den grunden att det förutsätts för skötseln av revisionsuppdraget.

Enligt 3 mom. skall kyrkostyrelsen besluta om hur de avgifter för utlämnande av en handling som avses i 34 § i offentlighetslagen skall fastställas och tas ut vid kyrkliga myndigheter, församlingsmyndigheter och klostermyndigheter. Det s.k. självkostnadsvärdet utgör i regel grund för avgifter som tas ut för kopior och utskrifter. Avgifterna skall fastställas på förhand och publiceras i ett allmänt datanät, om inte publiceringen skall anses uppenbart onödig.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse som gör det möjligt att överföra en myndighets beslutanderätt i fråga om utlämnande av handlingar på en tjänsteinnehavare som lyder under den. Beslutanderätten kan överföras genom en församlingsmyndighets reglemente

eller instruktion eller genom kyrkostyrelsens arbetsordning.

95 §. Arkiv. I paragrafen föreslås en informativ hänvisningsbestämmelse som gäller tillämpning av arkivlagen (831/1994).

96 §. Offentliga sammanträden. Största möjliga offentlighet har inte stått som mål vid behandlingen av förvaltningsärenden inom den offentliga förvaltningen. Utgångspunkten är att myndigheternas verksamhet inte är allmänt offentlig när enskilda förvaltningsärenden behandlas. Vid myndigheterna baserar behandlingen av förvaltningsärenden sig vanligen på dokumentmaterial, och parterna är inte närvarande när ärendena behandlas. När det gäller behandlingen av förvaltningsärenden baserar offentligheten sig alltid på specialbestämmelser på lagnivå.

I enlighet med offentlighetsprincipen föreslås i 1 mom. en bestämmelse om att sammanträdena för kyrkans och församlingarnas huvudförtroendeorgan, dvs. kyrkomötet och församlingsfullmäktige, i regel skall vara offentliga. Om sådana handlingar som enligt lag är sekretessbelagda behandlas vid sammanträdet skall kyrkomötets och församlingsfullmäktiges sammanträden vara slutna till den del det aktuella ärendet behandlas. Organen kan dessutom med enkel majoritet besluta att behandlingen av ett visst ärende kräver ett slutet sammanträde. Ett sådant beslut kan fattas endast av vägande skäl. Det vägande skälet bör vara jämförbart med grunden för sekretessbelagda handlingar. Ett tillräckligt vägande skäl är därmed inte t.ex. enbart snabbare behandling eller eventuell önskad publicitet. Handlingar som lagts fram vid ett slutet sammanträde och handlingar som upprättats om diskussionerna vid ett slutet sammanträde är inte automatiskt sekretessbelagda, utan behovet av sekretess bör prövas från fall till fall utifrån sekretessbestämmelserna i offentlighetslagen.

Enligt 2 mom. är de övriga organens möten offentliga bara om organet beslutar det. Också i sådana fall är ett offentligt möte alltid hemligt till den del där behandlas sådana ärenden eller handlingar som är sekretessbelagda enligt offentlighetslagen. Med övriga organ avses andra organ än det

kyrkliga organ och det församlingsorgan som nämns i 1 mom., t.ex. biskopskonferensen, kyrkostyrelsen och församlingsrådet. Ett offentligt möte kan behövas t.ex. vid behandling av ärenden som har mera omfattande konsekvenser för kyrkans eller en församlings förvaltning eller verksamhet.

97 §. Tillämpning av bestämmelserna om språkliga rättigheter och församlingars språk. Enligt grundlagen är finska och svenska Finlands nationalspråk. I grundlagen föreskrivs dessutom att vars och ens rätt att hos myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få expeditioner på detta språk skall tryggas genom lag.

Syftet med språklagen (423/2003) är att trygga den i grundlagen tillförsäkrade rätten att hos myndigheter använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska. Enligt tillämpningsbestämmelserna skall språklagen inte tillämpas på ortodoxa kyrkosamfundet, om inte något annat sägs i respektive lag.

Eftersom den ortodoxa kyrkan är ett offentligt samfund inom vars förvaltning det gäller att tillgodose de rättigheter som garanteras i grundlagen, föreslås i den nya lagen en bestämmelse om tillämpning av språklagen inom den ortodoxa kyrkan. Enligt 1 mom. skall språklagen iakttas i tillämpliga delar inom kyrkoförvaltningen. Med kyrkoförvaltningen avses all förvaltningsverksamhet inom kyrkan och församlingarna. I språklagen har myndigheterna indelats i statliga och kommunala myndigheter. Vad som i språklagen bestäms om statliga myndigheter skall enligt den föreslagna bestämmelsen i tillämpliga delar gälla kyrkliga myndigheter, och vad som bestäms om kommunala myndigheter skall på motsvarande sätt i tillämpliga delar gälla församlingsmyndigheter.

Huruvida en församling är finskspråkig, svenskspråkig eller tvåspråkig skall enligt 2 mom. bestämmas enligt samma grunder som gäller när språket för en kommun bestäms enligt språklagen. Bestämmelsen är i första hand av principiell betydelse, eftersom antalet svenskspråkiga medlemmar inte i en enda församling är så stor att församlingen skulle vara tvåspråkig enligt bestämmelsen. Kyrkostyrelsen skall fastställa den språkliga

indelningen vart femte år utgående från den språkliga fördelningen för församlingsmedlemmarna.

I 3 mom. föreslås för tydlighetens skull en hänvisning till samiska språklagen (1086/2003). Enligt 30 § i den nämnda lagen skall lagen tillämpas i Uleåborgs stifts kansli och Lapplands församling inom ortodoxa kyrkosamfundet.

I 4 mom. föreslås en informativ bestämmelse om anordnande av verksamhet på ett annat språk än församlingens språk. Församlingens uppgift avseende andlig tjänst förutsätter att församlingen i mån av möjlighet försöker betjäna även de språkliga minoriteterna inom sitt område.

10 kap. Underställning och ändringssökande

98 §. Underställning av beslut. Enligt 1 mom. skall vissa beslut av församlingsfullmäktige eller klostrets direktion vilka gäller speciellt betydande frågor underställas kyrkostyrelsen för fastställelse. Underställningsförfarandet ger kyrkostyrelsen möjlighet att övervaka och styra församlingarnas och klostrens verksamhet, men låter dock församlingarna och klostren själva behålla den egentliga beslutanderätten. Behandlingen av underställda ärenden innebär förvaltningsförfarande.

I förslaget har alla bestämmelser om underställningsskyldighet samlats i en enda paragraf. Samtidigt har bestämmelserna förenhetligats så att kyrkostyrelsen alltid är underställningsmyndighet och så att procedurbestämmelserna är enhetliga för olika ärenden. Beslut av de kyrkliga myndigheterna och församlingsmyndigheterna skall inte längre underställas undervisningsministeriet.

Det föreslås vissa ändringar i fråga om vilka ärenden som omfattas av underställningsskyldigheten. Skyldigheten att underställa beslut som gäller fast egendom skall i fortsättningen gälla förutom försäljning, byte, annan överlåtelse och pantsättning även uthyrning för mer än tio år. Det har ansetts att förbindelse vid ett långvarigt hyresavtal till sin innebörd närmar

sig överlåtelse av en fastighet. Det föreslås också att beslut som gäller försäljning eller annan överlåtelse av lösöre som direkt ansluter sig till kyrkliga förrättningar skall underställas. Tillsynsförfarandet vid överlåtelse av lösöre ändras från tillståndsförfarande till ett underställningsförfarande, som tydligare än för närvarande begränsas till att gälla uttryckligen föremål som används för kyrkliga förrättningar.

Som en helt ny punkt föreslås ekonomiska förbindelser eller projekt vilkas värde eller för vilka utgifterna under fem år överstiger församlingens årsinkomst. Årsinkomsten framgår av det senaste fastställda bokslutet för församlingen. Avsikten är att säkerställa att beslut som är speciellt betydande för församlingens totala ekonomi är ekonomiskt ändamålsenliga och inte inrymmer oskäligt stora ekonomiska risker för församlingen. Sådana ekonomiska förbindelser som avses i bestämmelsen kan i princip vara vilka förbindelser som helst eller andra rättshandlingar vilkas värde överskrider den angivna gränsen, t.ex. upplåning.

Beslut om upplåning för mer än tio år skall inte längre underställas. Det kan dock bli aktuellt att underställa upplåningen med stöd av 3 punkten, om lånebeloppet överstiger församlingens årsinkomst. Av beslut som gäller begravningsplatser föreslås att utöver beslut om anläggning skall också beslut om utvidgning och nedläggning underställas.

Till skillnad från den nuvarande lagen föreslås i 5 punkten att också planer som innebär att en kyrka eller ett bönehus inte skall användas eller att en kyrka eller ett bönehus skall rivas skall underställas kyrkostyrelsen för fastställelse. Om det görs väsentliga ändringar i en plan som fastställts av kyrkostyrelsen, skall församlingens plan underställas kyrkostyrelsen på nytt.

Enligt 2 mom. skall ett beslut underställas inom ett år efter att det fattats. I annat fall förfaller beslutet. Församlingen skall på eget initiativ inom den utsatta tiden tillstålla kyrkostyrelsen beslutet för prövning. Beslutet får inte verkställas förrän det har fastställts.

Enligt 3 mom. skall kyrkostyrelsen i egen skap av underställningsmyndighet pröva både beslutets laglighet och dess

ändamålsenlighet. Kyrkostyrelsen kan låta bli att fastställa ett beslut på en gund som hänför sig till ändamålsenligheten bara om det konstateras att beslutet uttryckligen är oändamålsenligt. Ett beslut kan således inte bli utan fastställelse bara på den grunden att kyrkostyrelsen anser att en annan lösning skulle vara ännu ändamålsenligare. Kyrkostyrelsen kan inte ändra det underställda beslutet, bortsett från sådana ändringar med karaktär av rättelse som inte påverkar innehållet i sak.

Om det framställs ett rättelseyrkande i ett ärende som skall underställas, skall rättelseyrkandet enligt 4 mom. behandlas i samband med det underställda ärendet. För att eventuella rättelseyrkanden skall kunna behandlas i samband med de underställda ärendena, skall beslut som underställts inte få fastställas förrän tiden för framställande av rättelseyrkande gått ut.

99 §. Rättelseyrkande. I dagens läge söks ändring i beslut av församlingsstämman och församlingsfullmäktige genom besvär hos kyrkostyrelsen. Administrativa beslut av kyrkostyrelsen och biskopen får överklagas direkt hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvärssystemet är därmed i hög grad uppbyggt kring internt överklagande inom förvaltningen, där ett beslut av en lägre förvaltningsmyndighet överklagas hos en högre förvaltningsmyndighet, och ett beslut av den högre förvaltningsmyndigheten överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. På annat håll inom förvaltningen har system som bygger på internt överklagande inom systemet i huvudsak slopats, och ändring söks vanligen genom besvär hos förvaltningsdomstolarna. Syftet har dessutom varit att sökande av ändring i beslut av förvaltningsmyndigheter i regel inte skall riktas direkt till högsta förvaltningsdomstolen. Också inom den evangelisk-lutherska kyrkan har behandlingen av besvär sedan ingången av 2004 i regel överförts från domkapitlen till förvaltningsdomstolarna, och förvaltningsdomstolarna har blivit första besvärinstans också för domkapitlens och kyrkostyrelsens beslut.

Å andra sidan har det inom förvaltningen blivit vanligare med ett förfarande med rättelseyrkande där rättelseyrkande som skall

behandlas inom ett förvaltningsförfarande har blivit ett obligatoriskt förstadium till det egentliga överklagandet. Förfarandet med rättelseyrkande används på bred front bl.a. inom kommunalförvaltningen, och enligt den reform av besvärssystemet inom den evangelisk-lutherska kyrkan som trädde i kraft vid ingången av 2004 har användningen av förfarandet med rättelseyrkande utvidgats också inom kyrkoförvaltningen.

I 1 mom. föreslås därför bli bestämt att förfarandet med rättelseyrkande skall bli ett obligatoriskt förstadium till besvär i fråga om alla förvaltningsbeslut av de kyrkliga myndigheterna, församlingsmyndigheterna och klostermyndigheterna. Syftet med införandet av förfarandet med rättelseyrkande är att göra det möjligt att rätta fel inom beslutsfattandet genom ett internt förfarande inom kyrkoförvaltningen, vilket är lindrigare än besvär förfarandet. När beslut som tydligt är lagstridiga kan rättas genom ett internt förfarande inom kyrkoförvaltningen minskar behovet av ett tyngre besvär förfarande. Behandlingen av rättelseyrkanden innebär ett förvaltningsförfarande, och vid behandlingen skall därför förvaltningslagen och andra bestämmelser om förvaltningsförfarande iakttas.

I alla beslut av kyrkliga myndigheter, församlingsmyndigheter och klostermyndigheter skall rättelseyrkande få framställas hos kyrkostyrelsen. Inom den ortodoxa kyrkan avviker rättelseyrkandets karaktär därmed till denna del från förfarandena för rättelseyrkande inom kommunalförvaltningen och den evangelisk-lutherska kyrkan, där rättelseyrkande framställs hos kommunens eller församlingens eget organ. Eftersom många av den ortodoxa kyrkans församlingar är små och eftersom de ofta inte har några anställda som är specialiserade på administrativa frågor har det ansetts vara nödvändigt att kyrkostyrelsen behandlar rättelseyrkanden. En skillnad är också att rättelseyrkande, med undantag av beslut som skall underställas, inte skall kunna framställas på den grunden att ett beslut inte är ändamålsenligt.

Om ett beslut skall underställas kyrkostyrelsen, kan kyrkostyrelsen låta bli att fastställa beslutet också på den grunden att

beslutet är oändamålsenligt. Också rättelseyrkande som gäller ett beslut som skall underställas skall på motsvarande sätt kunna framställas på en grund som hänför sig till ändamålsenligheten. Besvär över beslut med anledning av rättelseyrkande skall däremot också i ärenden som skall underställas kunna anföras bara på en grund som hänför sig till lagligheten.

Rätten att framställa rättelseyrkande skall bara gälla beslut som fattats i förvaltningsärenden. Förfarandet för rättelseyrkande och besvär förfarandet omfattar inte t.ex. privaträttsliga ärenden som inte handlar om utövande av offentlig makt. Exempel på sådana är tvister som gäller anställningsförhållanden och kollektivavtal. I 106 § föreslås en bestämmelse enligt vilken beslut av kyrkomötet och biskopskonferensen faller utanför rätten att yrka rättelse och anföras besvär.

Enligt den gällande lagen har besvär rätten begränsats till att gälla beslut av församlingsstämman och församlingsfullmäktige samt administrativa beslut av kyrkostyrelsen och biskoparna. Denna begränsning slopas på så vis att rätten att yrka rättelse skall gälla alla beslut av kyrkliga myndigheter, församlingsmyndigheter och klostermyndigheter med undantag för kyrkomötet och biskopskonferensen, vilkas beslut enligt den föreslagna bestämmelsen i 106 § skall falla utanför rätten att yrka rättelse och anföras besvär. Utöver beslut av de ovan nämnda myndigheterna skall rätten att yrka rättelse således omfatta bl.a. beslut av församlingsrådet.

Enligt 2 mom. skall ändring i ett beslut som avses i 1 mom. inte få sökas genom besvär, utan besvär skall få anföras först över ett beslut som fattats med anledning av rättelseyrkande.

100 §. Besvär. Enligt 1 mom. skall ändring i kyrkostyrelsens beslut med anledning av rättelseyrkande eller beslut i ett underställt ärende få sökas genom besvär. I fråga om övriga beslut av en kyrklig myndighet, en församlingsmyndighet och en klostermyndighet skall det till först yrkas rättelse enligt 99 §, och besvär skall få anföras först över ett beslut med anledning av rättelseyrkande. Besvären skall anföras

hos förvaltningsdomstolen. Den behöriga förvaltningsdomstolen bestäms enligt 12 § i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Enligt 2 mom. skall besvär få anföras endast på en grund som hänför sig till lagligheten. Grunden kan bestå av ett formfel i samband med behandlingen, överskridning av myndighetens befogenheter eller någon annan lagstridighet. Till överskridning av myndighetens befogenheter hänförs också överskridning av församlingens ansvarsområde, t.ex. beslut om användning av församlingens tillgångar för ett ändamål som inte hör till församlingens uppgifter enligt 44 §. Regleringen av besvärsgrunderna motsvarar 90 § i kommunallagen (365/1995). Vid tolkningen av bestämmelsen kan därför rättspraxis och litteratur som gäller kommunallagen användas i tillämpliga delar.

101 §. Rättelse- och överklagbarhet. I paragrafen bestäms om i hurdana beslut det skall vara möjligt att yrka rättelse och över hurdana beslut det skall vara möjligt att anföra besvär. Rättelse skall inte få yrkas i och besvär skall inte få anföras över beslut som gäller beredning eller verkställighet av ett ärende. Endast det slutliga avgörandet i ett ärende skall kunna bli föremål för rättelseyrkande och besvär, dvs. beslut som innebär bifall eller avslag eller att ärendet inte skall prövas.

102 §. Rätt att yrka rättelse och anföra besvär. I paragrafen bestäms om vem som har rätt att yrka rättelse och anföra besvär. Rättelseyrkande skall enligt 1 mom. få framställas för det första av en part, dvs. av den som ett beslut avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet. Begreppet part har definierats på samma sätt som i t.ex. förvaltningsprocesslagen och kommunallagen. Vid tillämpningen av bestämmelsen går det således att förlita sig på den rikliga rättspraxis som gäller de två lagarna.

För det andra skall en församlingsmedlem ha rätt att yrka rättelse i ett beslut av en församlingsmyndighet även om församlingsmedlemmen inte är part i ärendet. Ett motsvarande system används också inom kommunalförvaltningen och i de evangelisk-lutherska församlingarna. Församlingsmedlemmarnas rätt att yrka

rättelse och anföra besvär är ett sätt att övervaka lagenligheten inom församlingsförvaltningen.

Enligt 2 mom. skall Museiverket ha rätt att framställa rättelseyrkande i vissa beslut som gäller skydd av kyrkliga byggnader. Rätten skall gälla godkännande av planer om rivning eller väsentlig reparation av en kyrka eller ett bönehus som skyddats med stöd av 116 §, beslut enligt 116 § 1 mom. genom vilka det bestäms att en kyrka eller ett bönehus skall skyddas, samt beslut enligt 116 § 4 mom. om att en byggnad inte längre skall vara skyddad.

Den grundläggande utgångspunkten för det föreslagna systemet för överklagande är att sökande av ändring genom besvär alltid skall föregås av ett förfarande med rättelseyrkande. Enligt 3 mom. skall ändring i ett beslut med anledning av ett rättelseyrkande således få sökas genom besvär endast av den som yrkat rättelse, om inte beslutet har ändrats med anledning av rättelseyrkandet. Däremot gäller att om kyrkostyrelsen har ändrat beslutet med anledning av rättelseyrkande skall också en part och församlingsmedlem enligt 1 mom. samt Museiverket i ärenden som avses i 2 mom. ha rätt att anföra besvär. I fråga om motsvarande bestämmelse i kommunallagen har det inom rättspraxisen dessutom ansetts att den myndighet vars beslut besvärerna gäller vanligen har rätt att söka ändring i besvärsmyndighetens beslut, om besvärsmyndigheten har ändrat eller upphävt beslutet.

103 §. Rättelseyrkande- och besvärstid. I paragrafen bestäms om tidsfrister för rättelseyrkanden och besvär. Tiden för rättelseyrkanden och besvär skall räknas från delfäendet av beslutet. Den tidpunkt då delfäendet anses ha ägt rum skall bestämmas enligt förvaltningslagen och 9 kap. i den nya lagen. Rättelseyrkande skall framställas inom 14 dagar och besvär anföras inom 30 dagar från delfäendet. I enlighet med 2 § i lagen om beräkning av laga tid (150/1930) skall dagen för delfäendet inte medräknas i den bestämda tiden.

104 §. Fullföljd. I paragrafen nämns för tydlighetens skull möjligheten att i enlighet med 9 § i förvaltningsprocesslagen anföra fortsatta besvär över förvaltningsdomstolens

beslut hos högsta förvaltningsdomstolen.

105 §. Verkställbarhet för beslut. I paragrafen bestäms om hur rättelseyrkanden och besvär påverkar verkställbarheten för beslut. Enligt 31 § i förvaltningsprocesslagen är utgångspunkten att ett beslut skall få verkställas först när det har vunnit laga kraft, dvs. när ändring i beslutet inte längre får sökas genom besvär. I speciallagstiftningen finns det dock flera undantag från huvudregeln, och t.ex. inom kommunalförvaltningen och i de evangelisk-lutherska församlingarna står direkt verkställbarhet som utgångspunkt. För närvarande finns det inte några specialbestämmelser om verkställbarheten för beslut av den ortodoxa kyrkans myndigheter och dess församlingsmyndigheter, vilket innebär att verkställbarheten bestäms i enlighet med förvaltningsprocesslagen.

Det föreslås att regleringen av verkställbarheten för beslut skall ändras så att den motsvarar bl.a. bestämmelserna om kommunalförvaltningen och de evangelisk-lutherska församlingarna. Huvudregeln är därmed att ett beslut skall kunna verkställas omedelbart redan innan det har vunnit laga kraft. I paragrafen föreslås två undantag från den grundläggande utgångspunkten. För det första skall ett beslut inte få verkställas, om rättelseyrkanden eller besvär blir onödiga till följd av verkställigheten. Undantaget gäller framför allt beslut där konsekvenserna av verkställigheten inte kan undanröjas i efterhand, om beslutet upphävs med anledning av rättelseyrkande eller besvär. För det andra skall den myndighet som behandlar rättelseyrkanden eller besvär, vid behov kunna meddela ett temporärt förbud mot att verkställa beslutet.

Ett undantag från utgångspunkten, direkt verkställbarhet, utgör också beslut som skall underställas kyrkostyrelsen för fastställelse och som enligt 98 § inte skall få verkställas förrän de har underställts.

106 §. Begränsning av rätten att yrka rättelse och att anföra besvär. I paragrafen föreslås samlade bestämmelser om förbud att överklaga beslut av kyrkliga myndigheter och församlingsmyndigheter. Enligt 1 mom. skall ändring inte få sökas i kyrkomötets eller biskopskonferensens beslut. Rättelse skall

inte heller få yrkas eller besvär anföras över sådana beslut av en biskop som gäller kandidatuppställning vid val av kyrkoherde, präst, diakon eller kantor eller godkännande eller förkastande av en extra kandidat vid kyrkoherdeval. Dessa beslut omfattas också för närvarande av besvärsförbud. Förbudet att yrka rättelse och anföra besvär skall också gälla sådana beslut av en biskop som gäller att meddela en präst förrättningsförbud för högst sex månader.

Den ortodoxa kyrkan och dess församlingar är upphandlingsenheter som avses i lagen om offentlig upphandling (1505/1992). När lagen stiftades var avsikten att koncentrera rättsskyddsmedlen till förvaltningsdomstolen, och därför har besvärsrätten enligt kommunallagen och förvaltningsprocesslagen begränsats i 9 a § 3 mom. i den nämnda lagen. I 2 mom. föreslås därför en bestämmelse som innebär att ärenden som baserar sig på lagen om offentlig upphandling och som hör till marknadsdomstolens behörighet faller utanför rätten att yrka rättelse och anföra besvär enligt den nya lagen.

107 §. Tillämpning av förvaltningsprocesslagen. I paragrafen föreslås för tydlighetens skull en hänvisningsbestämmelse till förvaltningsprocesslagen, som innehåller centrala bestämmelser om besvär och vissa andra förvaltningsrättsliga rättsskyddsmedel samt om det förfarande som skall iakttas när dessa behandlas. Förvaltningsprocesslagen skall inte tillämpas vid behandling av rättelseyrkanden eller underställda ärenden med karaktär av förvaltningsförfarande.

11 kap. Särskilda bestämmelser

108 §. Behörighetsvillkor för de anställda. Enligt 1 mom. skall det alltid förutsättas att anställda som utför vissa arbetsuppgifter inom den ortodoxa kyrkan och i dess församlingar är medlemmar i den ortodoxa kyrkan. Kravet på medlemskap gäller uppgifter i anslutning till förrättandet av gudstjänster och kyrkliga förrättningar samt diakoni och undervisning. Dessutom skall det lagfarna ecklesiastikrådet vid kyrkostyrelsen vara medlem i kyrkan. Med hänsyn till

arbetsuppgifternas karaktär är det motiverat att förutsätta att de som utför uppgifterna har förbundit sig vid kyrkans bekännelse. Kyrkan eller församlingarna får inte för en uppgift som avses i bestämmelsen anställa en person som inte tillhör den ortodoxa kyrkan, och när en anställd utträder ur kyrkan skall arbetsgivaren säga upp eller häva arbetsavtalet.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om bemyndigande, enligt vilken bestämmelser om de övriga behörighetsvillkoren för anställda inom kyrkan och i församlingarna skall kunna utfärdas i kyrkoordningen.

109 §. Allmänna skyldigheter för prästerna, diakonerna och kantorerna. Det kan förutsättas att den som innehar en andlig befattning förbinder sig vid kyrkans bekännelse och kanoniska tradition i sitt uppdrag. Till prästerskapet hör biskoparna, prästerna och diakonerna. Medlemmarna av prästerskapet och kantorerna skall inte få undervisa, i predikan ta in eller sprida åsikter som inte svarar mot kyrkans bekännelse eller kanoniska struktur. Dessutom krävs det att medlemmarna av prästerskapet och kantorerna skall uppträda på det sätt som deras ställning förutsätter, både i sina arbetsuppgifter och utanför dem. Med hänsyn till uppgifternas andliga karaktär är det motiverat att prästerskapet och kantorerna också i sitt privatliv skall uppträda på ett sådant sätt som kyrkans kanoniska tradition förutsätter.

I kyrkoordningen skall finnas närmare bestämmelser om prästerskapets och kantorernas uppgifter. I 3 kap. i arbetsavtalslagen (55/2001) finns dessutom allmänna bestämmelser om skyldigheterna för anställda i arbetsavtalsförhållande.

När det gäller kantorer skall försummelse enligt denna paragraf och följderna av dem bedömas direkt med stöd av arbetsavtalslagen. I fråga om prästerskapet måste i samband med eventuella försummelse också förutsättningarna för prästerlig värdighet bedömas utifrån bestämmelserna i anslutning till den kanoniska traditionen. I 111 § föreslås bestämmelser om förrättningsförbud och förlust av prästerlig värdighet.

110 §. Tystnadsplikt. Det föreslås att i paragrafen tas in de bestämmelser om

prästens tystnadsplikt som för närvarande finns i 16 b § i lagen om ortodoxa kyrkosamfundet. Bestämmelserna har preciserats så att det konstateras att de i tillämpliga delar gäller även biskoparna.

Enligt 1 mom. skall en präst till följd av tystnadsplikten inte som vittne eller annars få yppa vad som anförtrots honom i enskild syndabekännelse eller annars vid själavård. Prästen får inte heller avslöja den person som anförtrott sig åt honom.

Med enskild syndabekännelse avses botens sakrament. Det är fråga om övrig själavård när det utifrån saksammanhanget eller annars utifrån umgänget mellan prästen och den berörda personen och utifrån samtalen kan dras slutsatsen att avsikten är att samtalet skall vara uttryckligen ett förtroligt själavårdssamtal.

Prästens tystnadsplikt är allmän och ovillkorlig. När innehållet i och omfattningen av tystnadsplikten granskas är de omständigheter av betydelse som prästen fått kännedom om på basis av sin prästerliga värdighet. Tystnadsplikten kvarstår också efter det att en person inte längre innehar den ställning i vilken han fått kännedom om en omständighet som omfattas av tystnadsplikt. Prästens tystnadsplikt upphävs inte heller genom ett samtycke av den som deltagit i enskild syndabekännelse eller ett själavårdssamtal. Eftersom prästen anses fungera som vittne mellan Gud och människorna, anförtros han omständigheter uttryckligen på basis av den ställning som den prästerliga värdigheten medför. Tystnadsplikten är därmed inte bara en inbördes överenskommelse mellan prästen och den som anförtrott sig åt honom om att samtalet är förtroligt.

Enligt 1 mom. gäller prästens tystnadsplikt också vittnesmål i en rättegång. Prästens skyldighet att vittna i en rättegång avviker från vittnenas allmänna skyldigheter. Enligt rättegångsbalken kan var och en kallas till vittne i en rättegång. I rättegångsbalken finns dock bestämmelser om undantag i fråga om vem som kan vägra att vittna, vem som inte får vittna och hurdana frågor som inte behöver besvaras. I rättegångsbalken finns inte några bestämmelser om prästens ställning som vittne eller om prästens tystnadsplikt, men i 17 kap. 23 § 2 mom.

sågs att om tystnadsplikt för präst är särskilt stadgat. I den nya lagen föreslås därför en bestämmelse om förbud att vittna. I jämförelse med de förbud som räknas upp i rättegångsbalken är prästernas vittnesförbud det ovillkorligaste. Förbudet kan inte brytas ens i samband med grova brott.

I enlighet med 17 kap. 25 § i rättegångsbalken skall prästen nämna grunden för sin vägran och styrka sin vägran med sannolika skäl. Det innebär att prästen skall bevisa sig vara präst och att han hört om saken i samband med bot eller något annat själavårdssamtal. Det är vanligen lätt för ett vittne att på ett tillförlitligt sätt bevisa sig vara präst. Däremot är det svårare för prästen att utan att bryta tystnadsplikten visa att han fått kännedom om saken uttryckligen i ställningen som präst och i samband med enskild syndabekännelse eller själavårdssamtal. I praktiken räcker det antagligen med att prästen meddelar att det är fråga om omständigheter som omfattas av tystnadsplikten. Eftersom prästen i dessa sammanhang inte ens indirekt får avslöja den person som han har fört själavårdssamtal med, får prästen inte heller besvara frågan om en viss person har uppsökt honom.

Om en präst kallas som vittne i ett ärende där prästen har tystnadsplikt, skall han trots allt infinna sig vid rättegången och också svära vittneseden eller avge motsvarande försäkran. Prästen får berätta om sådant som han annars känner till beträffande ärendet, men det är ovillkorligen förbjudet att uttrycka någonting av det som har anförtrotts honom och vem som har anförtrott sig åt honom i samband med enskild syndabekännelse eller något annat själavårdssamtal. Tystnadsplikten gäller alla slags processer, civil-, straff- och förvaltningsprocesser samt förvaltningsförfarande. Tystnadsplikten gäller också alla faser för hörande, således även t.ex. förundersökning.

Enligt 22 § 1 mom. i offentlighetslagen skall en handlig sekretessbeläggas, om den innehåller uppgifter för vilka tystnadsplikt föreskrivs genom lag. Med stöd av offentlighetslagen är därmed prästerskapets samtliga intyg och övriga handlingar som gäller själavård sekretessbelagda. I offentlighetslagen finns bestämmelser om

arten och omfattningen av sekretess för intyg eller handlingar. Enligt 17 kap. 12 § i rättegångsbalken hindrar tystnadsplikten också att sådana handlingar som innehåller uppgifter som omfattas av tystnadsplikten används som bevis.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om tystnadsplikt i samband med planerade brott. Om det vid enskild syndabekännelse eller själavårdssamtal framgår att ett sådant brott planeras som enligt allmän lag skall anmälas, skall prästen i första hand uppmana personen att underrätta myndigheterna eller de personer som är utsatta för fara på grund av det planerade brottet. Med allmän lag avses i momentet 15 kap. 10 § i strafflagen. Enligt den nämnda paragrafen skall den som vet om vissa brottsprojekt underrätta myndigheterna om dem. Underlåtenhet att anmäla i lagrummet avsedda grova brott som planeras uppfyller därmed i sig brottsrekvisitet. Det ovan nämnda lagrummet gäller således också präster, men enligt det föreslagna 2 mom. inskränks det så att prästen i första hand skall uppmana personen att själv underrätta myndigheterna eller dem som är utsatta för fara. Först om personen inte är villig att göra detta skall prästen underrätta myndigheterna och dem som är utsatta för fara. Prästen får dock lämna bara så mycket information att den berörda personen inte ens indirekt avslöjas på grund av anmälan. Om ett brott redan har begåtts, gäller angivelseplikten inte heller de brott som nämns i 15 kap. 10 § i strafflagen.

Enligt det föreslagna 3 mom. skall tystnadsplikten enligt 1 och 2 mom. gälla även biskopar och i tillämpliga delar diakoner, vilka hör till prästerskapet. Biskopens tystnadsplikt är identisk med prästens tystnadsplikt. Eftersom diakonerna inte tar emot enskilda syndabekännelser, gäller tystnadsplikten i fråga om dem övriga själavårdssamtal.

111 §. Förrättningsförbud och förlust av prästerlig värdighet. Enligt den nuvarande lagen är prästerna, diakonerna och kantorerna tjänstemän, vilkas försummelser av tjänsteplikterna behandlas genom ett tillrättavisningsförfarande. En präst, en diakon eller en kantor som handlar mot sin tjänsteplikt eller försummar denna kan påföras tillrättavisningsstraff av

tillrättavisingnsnämnden.

Tillrättavisingnsstraff enligt den gällande lagen är skriftlig varning, skiljande från tjänsteutövning för en till sex månader samt avsättning. Enligt den nuvarande lagen har stiftsbiskopen befogenheter att tillrättavisa dem som står under hans tillsyn. I samband med övergången från tjänsteförhållande till arbetsavtalsförhållande slopas det separata tillrättavisingnsförfarandet, och i den nya lagen tas i stället in bestämmelser om förrättningsförbud för präster och diakoner och om förlust av den prästerliga värdigheten. I lindrigare fall kan stiftets biskop med stöd av sin tillsynsuppgift i fråga om prästerskapet i sitt stift tillrättavisa en präst eller en diakon som handlat i strid med sina plikter.

Enligt 1 mom. skall stiftets biskop kunna meddela en präst eller en diakon förrättningsförbud för högst sex månader. Biskopskonferensen skall alltid besluta om längre förrättningsförbud. Förrättningsförbud kan meddelas en präst eller en diakon som handlar i strid med eller försummar de skyldigheter som anges i 109 §. En präst som meddelats förrättningsförbud får inte utföra prästerliga förrättningar eller bära prästräkt.

Om handlandet enligt 1 mom. eller beteendet i strid med skyldigheterna är graverande och visar att prästen eller diakonen kanoniskt sett inte är lämplig för den prästerliga värdigheten, skall biskopskonferensen kunna meddela förlust av den prästerliga värdigheten. Förlust av den prästerliga värdigheten innebär inte automatiskt att arbetsavtalsförhållandet upphör, men i dylika situationer finns det i praktiken antagligen i regel också en sådan grund för uppsägning av arbetsavtalet som avses i 7 kap. 2 § i arbetsavtalslagen eller en hävningsgrund som avses i 8 kap. 1 § i den nämnda lagen.

Enligt den gällande lagstiftningen skall biskopskonferensen behandla tillrättavisingnsärenden som gäller biskopar. Biskopskonferensen kan påföra biskoparna tillrättavisingnsstraff. Det går inte att anföra besvär över biskopskonferensens beslut. I propositionen ingår inte några bestämmelser om förlust av den biskopliga värdigheten. Frågan skall i stället avgöras på basis av kyrkans kanoniska regler.

112 §. *Stift och valområde för medlemmarna av prästerskapet och för kantorerna.* I paragrafen föreslås en bestämmelse om bemyndigande när det gäller att bestämma stiftet och valområdet för prästerna, diakonerna och kantorerna.

113 §. *Representationen för kvinnor och män i olika organ.* I grundlagen förutsätts att jämställdhet mellan könen främjas i samhällelig verksamhet och i arbetslivet enligt vad som närmare bestäms genom lag. Syftet med lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986, nedan jämställdhetslagen) är att hindra diskriminering på grund av kön och främja jämställdheten mellan kvinnor och män. Enligt bestämmelserna om tillämpningen av jämställdhetslagen skall lagen inte tillämpas på verksamhet som ansluter sig till evangelisk-lutherska kyrkans, ortodoxa kyrkosamfundets eller andra religiösa samfunds religionsutövning. Lagen skall således i övrigt tillämpas på den ortodoxa kyrkans och dess församlingars förvaltning och verksamhet.

Enligt 4 § i jämställdhetslagen skall myndigheterna främja jämställdheten mellan kvinnor och män på ett målinriktat och planmässigt sätt framför allt genom att ändra de förhållanden som hindrar att jämställdhet uppnås. För att målet skall nås bestäms i 4 a § 1 mom. att i statliga kommittéer, delegationer och andra motsvarande organ samt i kommunala organ, med undantag för kommunfullmäktige, skall kvinnor och män vara representerade till minst 40 procent vardera, om inte särskilda skäl talar för något annat. I paragrafen regleras inte sammansättningen hos organ inom kyrkoförvaltningen.

Innehållet i den föreslagna bestämmelsen om en kvotprincip för kyrkliga organ inom den ortodoxa kyrkan motsvarar 4 a § 1 mom. i jämställdhetslagen. Begreppet organ definieras inte närmare i det nämnda momentet eller i den föreslagna bestämmelsen. Inom rättspraxis som gäller kommunala ärenden har bl.a. delegationen för samarbete inom regionen, arbetsgruppen för stadsplanering, utvecklingskommittén och byggnadskommittén betraktats som sådana organ som omfattas av den kvotprincip som anges i jämställdhetslagen.

Med hänsyn till målen med jämställdhetslagen bör den föreslagna kvotförpliktelsen således anses avse täcka sådana kollegiala organ inom kyrkoförvaltningen som består av förtroendevalda och/eller tjänste- eller befattningsinnehavare och som inte enligt den föreslagna bestämmelsen faller utanför tillämpningsområdet. Med kyrkoförvaltning avses både kyrkans och församlingarnas förvaltning.

Det lägsta kravet 40 procent enligt bestämmelsen skall inte kunna frångås genom en avrundning nedåt, om inte särskilda skäl talar för något annat. När jämställdhetslagen bereddets betraktades som ett särskilt skäl bl.a. att det finns uteslutande män eller kvinnor i de tjänste- och arbetsuppgifter från vilka medlemmarna i organen väljs. Som ett särskilt skäl att avvika från kvotprincipen har inom rättspraxisen likaså godkänts att medlemskap i organet baserar sig på tjänsteställning. Som särskilt skäl har dock inte betraktats medlemmarnas ställning som förtroendevalda, politiska grupper eller olika organisationers representation, medlemskap i ett organ som tidigare haft hand om samma uppgifter eller organets prestige.

Enligt den föreslagna bestämmelsen skall kyrkomötet, kyrkostyrelsen, stiftsrådet, biskopskonferensen och församlingsfullmäktige falla utanför tillämpningsområdet. Kyrkomötet och församlingsfullmäktige är kyrkliga organ vilkas medlemmar utses genom val och där alla medlemmar i kyrkan och alla församlingsmedlemmar är röstberättigade. Det går därmed inte att följa kvotprincipen vid valet. I biskopskonferensen, kyrkostyrelsen och stiftsrådet kan kvotprincipen inte följas eftersom medlemmarna enligt bestämmelserna helt och hållet eller till stor del utgörs av biskopar eller präster.

114 §. Kollektivavtal och föreskrifter om arbetsvillkoren. Enligt propositionen skall alla anställda inom den ortodoxa kyrkan och i dess församlingar i fortsättningen vara anställda i arbetsavtalsförhållande, och om anställningsförhållandena för de anställda skall avtalas i enlighet med lagen om kollektiva avtal (436/1946). Det är därför

nödvändigt att ta in en bestämmelse om hur arbetsgivarens representation skall ordnas när kollektivavtal ingås. Det har inte ansetts vara nödvändigt att ha en avtalsdelegation eller något annat motsvarande separat organ för uppgiften, utan kyrkostyrelsen skall ingå kollektivavtal på kyrkans och församlingarnas vägnar. Kyrkostyrelsen kan ordna behövliga kontakter med församlingarna under informella former. På kyrkostyrelsen skall tillämpas vad som i lagen om kollektivavtal bestäms om arbetsgivare eller registrerade föreningar av arbetsgivare.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om kyrkostyrelsens befogenheter att styra kyrkans samt församlingarnas och klostrens arbetsgivar- och personalpolitik genom bindande föreskrifter. Kyrkostyrelsen skall kunna meddela sådana föreskrifter om tillämpningen av kollektivavtalet som är bindande för de kyrkliga myndigheterna samt församlingarna och klostren. Föreskrifterna kan behövas t.ex. för att säkerställa att det nya lönesystem som bereds inom kyrkan tillämpas på lika grunder. Dessutom skall kyrkostyrelsen kunna meddela föreskrifter om sådana villkor som skall iakttas i anställningsförhållanden vilka inte har reglerats genom kollektivavtal eller om vilka det inte har överenskommit i kollektivavtalet. Genom föreskrifterna kan kyrkostyrelsen styra de villkor på vilka de kyrkliga myndigheterna samt församlingarna och klostren får ingå arbetsavtal. Föreskrifterna får naturligtvis inte stå i strid med bestämmelserna i kollektivavtalet eller med tvingande lagbestämmelser. Syftet med rätten att meddela föreskrifter är att säkerställa att enhetliga villkor iakttas i anställningsförhållandena, också när det gäller sådana villkor om vilka det inte har överenskommit i kollektivavtalet, liksom i anställningsförhållandena för sådana anställda som eventuellt står helt utanför tillämpningsområdet för kollektivavtalen.

115 §. Kyrkliga titlar. För närvarande kan stiftsbiskopen enligt förordningen om ortodoxa kyrkosamfundet förläna prästerskapets medlemmar, kantorerna och kyrkans funktionärer offentligt erkännande. Personer som inte är medlemmar i kyrkan förlänas offentligt erkännande av

ärkebiskopen, och utlåtande i saken skall begäras av kyrkostyrelsen. Offentliga erkännanden som avses i förordningen är prostitlar, titlarna director cantus och director musices samt välsignelser. Dessutom förläna kyrkan olika slags interna utmärkelser och titlar, t.ex. titlarna ärkemandrit och överdiakon.

Den ortodoxa kyrkan i Finland har också stiftat Heliga Lammets orden, vars utmärkelsetecken i enlighet med ordensstadgorna tilldelas både medlemmar i kyrkan och personer utanför kyrkan som utmärkt sig till kyrkans fromma.

I Finland baserade sig de allmänna offentliga belöningarna och titelpraxisen tidigare på en lång tradition. I samband med grundlagsreformen blev det nödvändigt att stifta lagen om offentlig belöning (1215/1999). I republikens presidents förordning om titlar (381/2000), som utfärdades med stöd av lagen och som innehåller närmare bestämmelser om förfarandena, nämns också kyrkliga titlar bland de titlar som föredras från statsrådets kansli. Avsikten var dock inte att lagen och förordningen skulle ändra den kyrkliga titelpraxisen, utan meningen vara i första hand att se till att den reglering som gäller titlar är på en sådan författningsnivå som förutsätts enligt grundlagen. Titlar som förlänas av kyrkliga myndigheter skall regleras genom lag, och därför föreslås en bestämmelse som innebär att biskoparna har parallell behörighet vid sidan om republikens president att förläna kyrkliga titlar. Biskopen kan förläna meriterade präster i sitt stift prosttitel. Dessutom skall biskopen kunna förläna förtjänstfulla kantorer i sitt stift titeln director cantus eller director musices.

I kyrkoordningen skall finnas bestämmelser om övriga kyrkliga titlar, utmärkelsetecken och utmärkelser.

För förlänade titlar skulle tidigare betalas stämpelskatt till staten. Lagen angående stämpelskatt (662/1943) upphävdes genom lagen om skatt på titlar (1388/2001), som trädde i kraft vid ingången av 2002. Lagen gäller inte titlar som förlänas av biskoparna och domkapitlen.

116 §. Skydd av kyrkor och bönehus. Det föreslås att bestämmelser om skydd av kyrkor och bönehus tas in i lagen.

Byggnadsskydd som gäller ortodoxa kyrkosamfundet har hittills reglerats genom byggnadsskyddslagen (60/1985). Skyddsbehoven för kyrko byggnader avviker från skyddet av övriga byggnader. En kyrklig byggnad bildar alltid en helhet där skyddet bör omfatta inte bara själva byggnaden utan också t.ex. den fasta inredningen. Även den evangelisk-lutherska kyrkan har egna bestämmelser om skydd av byggnader i kyrkolagen.

Enligt 1 mom. är kyrkor och bönehus byggda före 1917 skyddade i lag. När det gäller nyare byggnader skall kyrkostyrelsen besluta om skyddet efter att ha hört Museiverket. Grunden för skyddsbesluten utgörs av bestämmelserna i byggnadsskyddslagen. Utöver kyrkostyrelsen kan den berörda församlingen och Museiverket väcka ett skyddsärende. Byggnadsskyddet omfattar även en byggnads fasta inredning, därtill anslutna målningar och konstverk samt gårdsplanen.

Enligt 2 mom. får skyddade kyrkor eller bönehus inte rivras eller bli föremål för sådana ändringar som äventyrar byggnadens kulturhistoriska värde.

I 3 mom. bestäms om Museiverkets rätt att yttra sig om en renovering som väsentligt förändrar skyddade kyrkor eller bönehus.

Enligt 4 mom. kan kyrkostyrelsen med anledning av att en skyddad byggnad har skadats besluta att byggnaden inte längre skall vara skyddad. Kyrkostyrelsen kan också annars av särskilda skäl besluta att skyddet skall upphöra. Kyrkostyrelsen skall ge Museiverket tillfälle att yttra sig.

117 §. Övervakning av byggnadsskyddet. I paragrafen bestäms om övervakning av byggnadsskyddet. Enligt 1 mom. har en av kyrkostyrelsen eller Museiverket utsedd inspektör tillträde till kyrkor och bönehus i ärenden som hänför sig till skyddet.

Enligt 2 mom. kan kyrkostyrelsen förbjuda ett arbete eller bestämma att arbetet skall avbrytas, om det är uppenbart att underställning av byggandet, rivningen eller renoveringen av en kyrka eller ett bönehus har försumrats.

12 kap. **Ikraftträdande och övergångsbestämmelser**

118 §. Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2007. I 1 mom. föreslås en sedvanlig bestämmelse om ikraftträdandet.

Genom lagen upphävs enligt 2 mom. lagen om ortodoxa kyrkosamfundet samt lagen om tjänste- och arbetsvillkorsutskottet inom ortodoxa kyrkosamfundet i Finland. Samtidigt upphävs också de förordningar som utfärdats med stöd av den förstnämnda lagen, dvs. förordningen om ortodoxa kyrkosamfundet och förordningen om ortodoxa seminariet. Dessutom upphävs 68 § i statstjänstemannalagen, 1 § 2 mom. i lagen om statens tjänstekollektivavtal och 10 § 4 mom. 31 punkten i förordningen om statens tjänstekollektivavtal, vilka blir obehövligen när tjänstemännen inom den ortodoxa kyrkans central- och stiftsförvaltning övergår från tjänsteförhållanden till arbetsavtalsförhållanden.

Enligt 3 mom. skall åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter få vidtas innan lagen träder i kraft. Sådana åtgärder är t.ex. att godkänna kyrkoordningen och att ingå ett kollektivavtal för anställda inom kyrkan och i församlingarna.

119 §. Överföring av ansvaret för kyrkostyrelsen, stiftsförvaltningen och ortodoxa seminariet till kyrkan. Det föreslås att ansvaret för kyrkostyrelsen, stiftsförvaltningen och ortodoxa seminariet skall överföras från staten till den ortodoxa kyrkan. Kyrkan skall få ersättning för kostnaderna för överföringen genom ett årligt statsbidrag. I det här sammanhanget uppfattas kyrkostyrelsen i vid bemärkelse så att den anses omfatta hela kyrkans centralförvaltning. Lönerna och reseersättningarna för tjänstemännen inom kyrkans central- och stiftsförvaltning och vid seminariet och de övriga omkostnaderna för kyrkoförvaltningen skall inte längre betalas av statens medel, utan kyrkan skall själv svara för utgifterna. Kyrkostyrelsen blir därmed också budgettekniskt helt tydligt ett eget ämbetsverk inom kyrkan. Syftet med ändringen är att skapa klarhet i ställningen för kyrkans central- och stiftsförvaltning samt stärka kyrkans självstyre.

För det statsunderstöd som beviljas för ortodoxa kyrkans verksamhet skall i statsbudgeten årligen intas ett anslag, vars

dimensioneringsgrunder skall bestämmas enligt beloppet av de utgifter som ansvaret för kyrkostyrelsen, stiftsförvaltningen och ortodoxa seminariet åsamkat staten före lagens ikraftträdande. Utgifterna har betalats ut under moment 29.05.21 i statsbudgeten. I budgeten för 2006 uppgår anslaget till 1,809 miljoner euro.

Dessutom har staten på ett etablerat sätt beviljat understöd för den ortodoxa kyrkans församlingar och inrättningar. I budgeten för 2006 har 152 000 euro beviljats för ändamålet. Det är ändamålsenligt att understöden kombineras med det statsbidrag som skall betalas ut med anledning av överföringen av kyrkans central- och stiftsförvaltning. Understöden under kalenderåret före överföringen skall således beaktas som tillägg när anslaget dimensioneras.

Dessutom skall anslaget dimensioneras med beaktande av förändringen i kostnadsnivån. Uppskattningen av förändringarna i kostnadsnivån utgår från förändringen i den allmänna prisnivån, som i praktiken skall kunna räknas ut på basis av Statistikcentralens konsumentprisindex. Av särskilda skäl skall förändringen i kostnadsnivån dock kunna beräknas också på ett sätt som avviker från detta så att förändringen i kostnadsnivån beaktas till ett högre eller lägre belopp än förändringen i den allmänna prisnivån.

Även om dimensioneringen av det anslag som tas in i statsbudgeten för statsunderstödet skall bestämmas enligt lagstadgade grunder, är det dock fråga om ett statsunderstöd enligt prövning på vilket statsunderstödslagen (688/2001) skall tillämpas.

120 §. Ändring av tjänsteförhållanden till arbetsavtalsförhållanden. I paragrafen bestäms om att tjänsteförhållandena inom den ortodoxa kyrkan och i dess församlingar skall ändras till arbetsavtalsförhållanden. Tjänsteförhållandena ändras till arbetsavtalsförhållanden och tjänsterna upphör direkt med stöd av lagen utan några särskilda åtgärder. På arbetsavtalsförhållandena tillämpas i fortsättningen i huvudsak den allmänna arbetslagstiftningen, bl.a. arbetsavtalslagen och lagen om kollektivavtal.

Avsikten är att överenskommelse om de villkor som skall iakttas i arbetsavtalsförhållandena skall nås genom kollektivavtal och arbetsavtal.

Kyrkostyrelsen, som företräder arbetsgivaren, har inlett förhandlingar om ett kollektivavtal med arbetstagarparten

121 §. Prövotid. I den gällande lagstiftningen sägs att han den som blivit vald till innehavare av en präst-, diakon- eller kantorstjänst inte tidigare innehaft motsvarande ordinarie tjänst, skall han, i stället för att utnåmnas, anställas för en provotid om två år. Enligt arbetsavtalslagen gäller däremot att arbetsgivaren och arbetstagarparten i regel kan komma överens om en provotid på högst fyra månader. För att trygga ställningen för de tjänsteinnehavare som innehar en tjänst på provotid när den nya lagen träder i kraft föreslås i lagen en bestämmelse enligt vilken provotiden för dessa tjänstemän skall upphöra senast fyra månader efter lagens ikraftträdande, om inte provotiden enligt den gällande lagstiftningen skall upphöra tidigare. Efter ikraftträdandet gäller i fråga om provotiden i övrigt 1 kap. 4 § i arbetsavtalslagen.

122 §. Pensionsrätt. För närvarande omfattas de anställda inom den ortodoxa kyrkan och i dess församlingar av tre olika pensionssystem. Anställda i arbetsavtalsförhållande och de tjänstemän i församlingarna vilkas anställningsförhållande har börjat vid ingången av 1994 eller senare omfattas av lagen om pension för arbetstagare (395/1961, nedan APL). Tjänsteinnehavare vilkas anställningsförhållande hade börjat före 1994 kvarstod inom den ortodoxa kyrkans eget pensionssystem. Deras pensioner och familjepensionerna till deras anhöriga betalas ur kyrkans centralfond, med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om statstjänstemän. Tjänstemän inom kyrkans central- och stiftsförvaltning omfattas av lagen om statens pensioner (280/1966), och deras pensioner betalas av statens medel.

I paragrafen föreslås övergångsbestämmelser enligt vilka anställda inom den ortodoxa kyrkan och i församlingarna garanteras pensionsförmåner på samma nivå som för närvarande. Pensionsskyddet för de anställda som för

närvarande omfattas av APL-systemet kvarstår oförändrat. Av de tjänstemän inom kyrkans central- och stiftsförvaltning som omfattas av statens pensionssystem skall de vilkas anställningsförhållande har börjat den 1 januari 1993 eller senare överföras till APL-systemet. För den gruppen sammanfaller nivån på pensionsförmånerna och pensionsåldern enligt APL-systemet med statens pensionssystem.

För de tjänstemän inom kyrkans central- och stiftsförvaltning vilkas anställningsförhållande har börjat före 1993 skulle en överföring till APL-systemet däremot innebära att pensionsbeloppet sjunker och att pensionsåldern stiger till 65 år. För att pensionsskyddet skall kvarstå på nuvarande nivå föreslås i 1 mom. en bestämmelse enligt vilken dessa tjänstemän fortfarande skall omfattas av statens pensionssystem när de övergår till ett arbetsavtalsförhållande.

I 2 mom. föreslås på motsvarande sätt en bestämmelse enligt vilken de tjänsteinnehavare i församlingarna som enligt 21 § i den upphävda lagen om ortodoxa kyrkosamfundet omfattas av kyrkans eget pensionssystem skall fortsätta att omfattas av systemet. Bestämmelsen gäller präster, diakoner och kantorer som förordnats till en fast tjänst och extra präster, diakoner och kantorer i tjänsteförhållande i huvudsyssla eller förordnade för en provotid och vilkas anställningsförhållande har börjat före den 1 januari 1994 och fortgått utan avbrott. Ett anställningsförhållande anses fortgå utan avbrott, om det har förflutit högst en månad sedan det föregående anställningsförhållandet avslutades, såvida det nya anställningsförhållandet inleds före den 1 januari 1999. Pensioner och familjepensioner betalas ur kyrkans centralfond i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller dem som står i tjänsteförhållande till staten.

Enligt 3 mom. skall de anställda som avses i paragrafen delta i bekostandet av pensionsskyddet genom att betala pensionsavgifter på samma grunder som de som står i tjänsteförhållande till staten.

123 §. Anhängiga förvaltningsärenden. I paragrafen föreslås en sedvanlig övergångsbestämmelse om de bestämmelser

som skall iaktas vid behandlingen av förvaltningsärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft.

124 §. Organ och förtroendevalda. Enligt propositionen skall följande organ inom den ortodoxa kyrkan läggas ned: tjänste- och arbetsvillkorsutskottet, tillrättaviseringsnämnden, kyrkliga överdomstolen och beredningsutskottet vid kyrkomötet. Eftersom tillrättaviseringsförfarandet slopas, kan eventuella anhängiga ärenden vid tillrättaviseringsnämnden och kyrkliga överdomstolen anses ha förfallit. Eftersom kyrkostyrelsen i fortsättningen skall bereda de ärenden som behandlas vid kyrkomötet, överförs de ärenden som är under beredning i beredningsutskottet till kyrkostyrelsen för beredning. Till kyrkostyrelsen överförs likaså de ärenden som är anhängiga i tjänste- och arbetsvillkorsutskottet.

Enligt propositionen skall klostrens direktioner kunna väljas för högst fem år. Eftersom direktionerna hittills har valts tills vidare, föreslås i paragrafen en övergångsbestämmelse om mandattiden för de nuvarande direktionerna.

De övriga organen inom den ortodoxa kyrkan och i dess församlingar skall fortsätta i sammansättningen enligt den gällande lagstiftningen till utgången av sin mandattid. I fråga om valbarheten för förtroendevalda som valts före ikraftträdandet gäller bestämmelserna i den tidigare lagen.

125 §. Reglementen, instruktioner och arbetsordningar. I paragrafen föreslås en övergångsbestämmelse enligt vilken de reglementen, instruktioner och arbetsordningar som gäller vid ikraftträdandet skall fortsätta att gälla. I eventuella konfliktsituationer skall bestämmelserna i lagen och kyrkoordningen dock åsidosätta reglementena, instruktionerna och arbetsordningarna.

2. Närmare bestämmelser och föreskrifter

Enligt 5 § skall närmare bestämmelser om kyrkans verksamhet och förvaltning finnas i kyrkoordningen, som utfärdas av kyrkomötet. I lagen föreslås dessutom ett flertal mera detaljerade bestämmelser om

bemyndigande som gäller kyrkoordningen.

3. Ikraftträdande

Innan lagen träder i kraft bör det reserveras tillräckligt med tid bl.a. för att utfärda kyrkoordningen och ingå kollektivavtal samt för information och utbildning inom den ortodoxa kyrkan. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2007.

4. Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

Ett av målen med propositionen är att ändra lagstiftningen om den ortodoxa kyrkan så att den bättre motsvarar kraven enligt den nya grundlagen.

Författningsnivån för bestämmelserna enligt den nuvarande lagstiftningen motsvarar inte till alla delar kraven enligt 80 § i grundlagen. Bland annat när det gäller anställningsvillkoren för församlingsanställda har det genom förordning bestämts om sådant som kan anses höra till grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. Dessutom uppfyller bestämmelserna om bemyndigande att utfärda förordningar i den nuvarande lagen dåligt de nuvarande kraven på exakthet och noggrann avgränsning. Enligt propositionen skall det inte längre ensidigt bestämmas eller föreskrivas om anställningsvillkoren, utan de anställda inom kyrkan och i församlingarna skall stå i arbetsavtalsförhållande, och om anställningsvillkoren skall överenskommas i enlighet med lagen om kollektivavtal och arbetsavtalslagen.

Det föreslås att alla anställda inom kyrkan och i församlingarna i fortsättningen skall vara anställda i arbetsavtalsförhållande. Reformen bör bedömas med tanke på principen om konstitutionell tjänstemannaförvaltning. När det gäller uppgifterna för anställda inom kyrkan och i församlingarna kan utövande av offentlig makt anses ingå närmast i vigsel till äktenskap och prövning av äktenskapshinder. Eftersom uppgifterna inrymmer bara ett litet mått av utövande av offentlig makt, finns det med tanke på principen om tjänstemannaförvaltning antagligen inte

några hinder för övergången till arbetsavtalsförhållanden.

I propositionen slopas sådana begränsningar enligt den nuvarande lagstiftningen som kan anses vara problematiska med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna, bl.a. prästerskapets och kantorernas skyldighet enligt 16 a § i lagen om ortodoxa kyrkosamfundet att bo inom församlingens område.

I 106 § föreslås att beslut av kyrkomötet och biskopskonferensen samt vissa beslut av biskopen skall falla utanför rätten att yrka rättelse och anföra besvär. Dessa förbud att överklaga bör granskas med tanke på 21 § 1 mom. i grundlagen. Kyrkomötet är kyrkans högsta beslutande organ, som i huvudsak behandlar allmänna ärenden som gäller lagstiftningen om kyrkan samt kyrkans ekonomi och förvaltning. Biskopskonferensens uppgifter hänför sig i sin tur till kyrkans andliga frågor. De ärenden som kyrkomötet och biskopskonferensen behandlar är i regel av sådan karaktär att de inte direkt berör någons rättigheter eller skyldigheter. I biskopskonferensens uppgifter ingår dock också att besluta om förlust och återställande av den prästerliga värdigheten samt om förrättningsförbud för en längre tid än sex månader. Här handlar det om beslut som baserar sig på den ortodoxa kyrkans kanoner och som hänför sig till biskopens övervakning av prästerskapet. Detsamma gäller på motsvarande sätt biskopens beslut om förrättningsförbud för högst sex månader samt beslut om kandidatuppställningen vid val av präster, kantorer eller diakoner och beslut om godkännande eller förkastande av en extra kandidat vid kyrkoherdeval. En möjlighet att överklaga hos en profan domstol i dessa fall skulle stå i strid med den ortodoxa kyrkans kanoner.

Det kan dessutom konstateras att ett beslut

om förlust av den prästerliga värdigheten och ett beslut om förrättningsförbud direkt gäller bara prästens kanoniska ställning. Det skall beslutas särskilt om eventuella följder i anslutning till upphävande av anställningsförhållandet. Om prästen anser att anställningsförhållandet har upphävts utan grund, skall han kunna väcka skadeståndstalan med stöd av 12 kap. 2 § i arbetsavtalslagen.

Beslut som gäller kandidatuppställning omfattas redan för närvarande av besvärsförbud. En annan grund för att det inte behövs någon möjlighet att överklaga dessa beslut är att ingen har subjektiv rätt att bli vald till ett visst uppdrag.

Det föreslås att närmare bestämmelser om kyrkans verksamhet och förvaltning skall finnas i kyrkoordningen, som skall utfärdas av kyrkomötet. Eftersom kyrkoordningen kan innehålla rättsregler och eftersom den skall utfärdas av en annan myndighet än republikens president, statsrådet eller ett ministerium, bör bestämmelserna om kyrkoordningen granskas med tanke på 80 § 2 mom. i grundlagen.

I kyrkoordningen skall kunna utfärdas bestämmelser om i första hand detaljer i kyrkans interna verksamhet och förvaltning. Regleringens betydelse i sak förutsätter således inte reglering på lag- eller förordningsnivå. När särskilda skäl i anslutning till regleringsobjektet bedöms bör hänsyn dessutom tas till den ortodoxa kyrkans särpräglade självstyrelseställning. Avsikten har varit att i propositionen ta in bestämmelser om bemyndigande med noggrant avgränsade tillämpningsområden till den del rättsregler avses bli utfärdade i kyrkoordningen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ortodoxa kyrkan

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Kyrkans tradition och förbindelse med det ekumeniska patriarkatet

Den ortodoxa kyrkan i Finland grundar sig på Bibeln, traditionen, den ortodoxa kyrkans dogmer samt kanoniska och andra kyrkliga regler.

Den ortodoxa kyrkan i Finland bildar ett ärkebiskopsdöme som verkar som en lokalkyrka i Finland.

Kyrkan står i kanonisk förbindelse med apostoliska och patriarkaliska ekumeniska stolen i Konstantinopel på det sätt som uttrycks i ekumeniska patriarkens beslut av den 6 juli 1923.

2 §

Kyrkans uppgift

Kyrkan tjänar människorna genom heliga förrättningar, ortodox fostran och undervisning, diakoni- och välgörenhetsarbete samt annan verksamhet som grundar sig på den ortodoxa kyrkans tradition.

3 §

Kyrkans medlemmar

Medlemmar i kyrkan är de som har upptagits i kyrkans gemenskap genom dopets och myrrasmörjelsens sakrament.

En medlem i kyrkan kan inte samtidigt höra till något annat religionssamfund. En medlem i kyrkan som inträder som medlem i ett annat religionssamfund anses ha utträtt ur medlemskapet i kyrkan.

I fråga om inträde i och utträde ur kyrkan gäller dessutom religionsfrihetslagen (453/2003).

4 §

Lagstiftning om kyrkan, utlåtanden och framställningar

Kyrkan har rätt att lämna förslag till ändring av denna lag och av annan lagstiftning som gäller kyrkan.

Kyrkan skall ges tillfälle att yttra sig när denna lag skall ändras och när det utfärdas bestämmelser i frågor som gäller kyrkans förhållande till staten eller andra religionssamfund.

Kyrkan har rätt att göra framställningar till statliga myndigheter och att avge utlåtanden till dessa i samhällseliga frågor som är av vikt med tanke på kyrkans lära och uppgift.

5 §

Kyrkoordningen

Närmare bestämmelser om kyrkans verksamhet och förvaltning finns i

kyrkoordningen, som utfärdas av kyrkomötet.

Kyrkoordningen publiceras i Finlands författningssamling.

2 kap.

Kyrkans administrativa indelning

6 §

Stiftet

Stiftet utgör grundenheten för kyrkan.

Kyrkan består av tre eller flera stift som vart och ett leds av stiftets biskop. En av biskoparna är ärkebiskop.

I kyrkoordningen finns närmare bestämmelser om stiftsindelningen.

7 §

Församlingarna och klostren

Stiften är indelade i församlingar. Församlingsindelningen skall motsvara kommunindelningen så att varje kommun i sin helhet befinner sig på området för samma församling.

På framställning av stiftets biskop beslutar kyrkostyrelsen om ändring av en församlings område, delning av en församling på territoriell grund, indragning av en församling samt om grundande av en ny församling.

Stiften kan förutom församlingar också omfatta kloster. På framställning av stiftets biskop beslutar kyrkostyrelsen om inrättande eller nedläggning av ett kloster.

8 §

Samarbetet mellan församlingar

Församlingar kan ingå avtal om att de uppgifter som hör till dem skall skötas gemensamt.

En församling kan med stöd av avtal sköta uppgifter även för någon annan församlings räkning. I avtalet kan det bestämmas att den sistnämnda församlingen är berättigad att

invälja personer, som är valbara till förtroendeuppdrag i den egna församlingen, till medlemmar i respektive organ i den församling som sköter uppgiften.

I kyrkoordningen finns närmare bestämmelser om samarbetet mellan församlingar.

9 §

Kapellförsamlingarna

Från en församling kan ett område avskiljas som en kapellförsamling. På framställning av stiftets biskop beslutar kyrkostyrelsen om grundande och indragning av en kapellförsamling samt om ändring av kapellförsamlingens område.

I kyrkoordningen finns närmare bestämmelser om grundandet av en kapellförsamling och om dess verksamhet och förvaltning.

3 kap.

Kyrkans gemensamma förvaltning

Kyrkomötet

10 §

Sammansättning

Medlemmar av kyrkomötet är

- 1) stiftsbiskoparna och de biträdande biskoparna,
- 2) elva ombud för prästerskapet,
- 3) tre ombud för kantorerna samt
- 4) aderton lekmannaombud.

11 §

Val av medlemmar och mandattid

Val av medlemmar av kyrkomötet förrättas vart tredje år senast den 31 mars. Ombuden för prästerskapet och kantorerna samt lekmannaombuden väljs genom separata hemliga val i varje valområde.

Medlemmarnas mandattid börjar den 1 juni efter valet och varar tre år.

12 §

Valbarhet och rösträtt

Valbara och röstberättigade vid val av ombud för prästerskapet är kyrkans präster och diakoner, vilka inte är valbara eller röstberättigade vid val av ombud för kantorerna. En medlem av prästerskapet som genom biskopskonferensens beslut har avhållits från utförandet av prästerliga förrättningar är dock inte valbar eller röstberättigad.

Valbara och röstberättigade vid val av ombud för kantorerna är kantorer som är anställda i kyrkan eller en församling och som sköter kantorsuppgiften som huvudsyssla.

Valbara som lekmannaombud och som elektor för lekmannaombud är för ortodox kristlig övertygelse kända personer som är medlemmar i kyrkan och som inte är omyndiga och som inte är valbara vid val av ombud för prästerskapet eller kantorerna.

Rösträtt vid val av lekmannaombud har de elektor som valts av församlingarna. Den som är kandidat vid valet kan inte väljas till elektor.

13 §

Val av ombud för prästerskapet

Vid val av ombud för prästerskapet är varje stift indelat i ett valområde eller flera enligt vad som bestäms i kyrkoordningen.

Från varje stift väljs ombuden för prästerskapet i samma förhållande som det finns valbara präster och diakoner i stiftet vid utgången av året före valåret. Från varje stift väljs dock minst ett ombud. Om det finns fler valområden än ett i stiftet, fördelas antalet ombud mellan dessa i förhållande till prästerskapets antal.

Vid valet blir de kandidater valda som fått flest röster, dock så att minst hälften av de valda från varje valområde är anställda i kyrkan eller en församling som präster eller diakoner i huvudsyssla.

14 §

Val av ombud för kantorerna

Vid val av kantorer utgör stiftet ett

valområde. Från varje stift väljs ett ombud för kantorerna.

Vid valet blir de kandidater valda som fått flest röster.

15 §

Röstning vid val av ombud för prästerskapet och kantorerna

Röstningen vid val av ombud för prästerskapet och kantorerna äger rum vid valmötet eller genom att en röstsedel inlagd i ett slutet kuvert lämnas in före valförrättningen till kyrkoherdeämbetet i den församling där valmötet hålls. Varje röstberättigad röstar inom det valområde till vilket den röstberättigade hör.

Varje röstberättigad får rösta på högst så många valbara personer inom valområdet som det antal ombud som skall väljas från valområdet.

16 §

Uppställande av kandidater och val av lekmannaombud

Församlingarna har rätt att uppställa kandidater vid val av lekmannaombud.

Församlingsfullmäktige beslutar om uppställandet av kandidater. Församlingsfullmäktige skall lämna in sin kandidatförteckning till kyrkostyrelsen, som fastställer kandidatförteckningen för valområdet.

Församlingsfullmäktige väljer elektor för lekmannaombuden och ersättare för elektorerna. Antalet elektor från en församling bestäms så som anges närmare i kyrkoordningen enligt antalet medlemmar i församlingen vid ingången av året före valåret.

En person kan väljas till kandidat eller elektor inom det valområde som omfattar den församling eller det kloster där personen är medlem.

17 §

Val av lekmannaombud

Vid val av lekmannaombud är varje stift indelat i ett valområde eller flera enligt vad som bestäms närmare i kyrkoordningen. En församling som har fler än 10 000 medlemmar bildar ett eget valområde.

Fördelningen av lekmannaombudsplatserna mellan valområdena bestäms i förhållande till antalet medlemmar i församlingarna inom valområdet vid ingången av året före valåret.

Varje elektor får rösta på det antal kandidater som det skall väljas ombud från valområdet.

Vid valet blir de kandidater valda som fått flest röster.

18 §

Fastställelse av valresultatet

Kyrkostyrelsen fastställer resultatet av val av medlemmar av kyrkomötet.

19 §

Förordnande av ersättare

Om en plats som medlem av kyrkomötet blir permanent ledig under mandattiden, skall ordföranden i ombudets ställe för den återstående mandattiden kalla den kandidat som fått flest röster efter dem som blivit valda från valområdet (ersättare). När en ersättare för ombuden för prästerskapet kallas skall hänsyn dock tas till 13 § 3 mom. Om en medlem annars är förhindrad att infinna sig till ett kyrkomöte, skall ordföranden i medlemmens ställe kalla en ersättare för mötet.

20 §

Uppgifter

Kyrkomötet handlägger ärenden som gäller lagstiftning, förvaltning och ekonomi samt kyrkans andliga frågor inom de gränser som anges i 1 §.

Kyrkomötet skall

- 1) behandla ärenden som gäller de kanoniska förhållandena,
- 2) besluta om förslag till ändring av denna lag och om förslag till ändring av annan lagstiftning om kyrkan,

3) godkänna och ändra kyrkoordningen,

4) besluta om tillsättande av arbetsgrupper och kommissioner för att bereda ärenden som avses i 2 och 3 punkten,

5) avge kyrkans utlåtande i frågor av principiell vikt för kyrkan,

6) besluta om grundande och indragning av ett stift samt om ändring av stiftsgränserna,

7) välja biskopar,

8) godkänna bokslutet och besluta om ansvarsfrihet

9) bestämma avgifterna till kyrkans centralfond,

10) fastställa kyrkans verksamhetsplan och budget,

11) besluta om hjälp till församlingarna och klostren samt till sammanslutningar som främjar kyrkans uppgift,

12) välja medlemmar och ersättare i kyrkostyrelsen,

13) utöva allmän tillsyn över kyrkans verksamhet, förvaltning och ekonomi,

14) välja kyrkans revisorer samt

15) besluta i andra ärenden som kyrkomötet enligt bestämmelser eller föreskrifter skall besluta om.

21 §

Sammanträde

Kyrkomötet sammanträder årligen.

Extraordinarie kyrkomöte kan sammankallas om kyrkostyrelsen anser det vara nödvändigt eller om biskopskonferensen eller två tredjedelar av ombuden vid kyrkomötet anhåller därom hos kyrkostyrelsen för behandling av ett visst uppgivet ämne. Vid extraordinarie kyrkomöte behandlas endast de ärenden för vilka kyrkomötet har sammankallats.

22 §

Hur ett ärende tas upp till behandling

Ett ärende tas upp till behandling vid kyrkomötet på framställning av kyrkostyrelsen eller på initiativ av en biskop, en medlem av kyrkomötet, av en församling eller av ett kloster. I kyrkoordningen finns bestämmelser om inlämnande och behandling av initiativ.

23 §

Utskott

Kyrkomötet tillsätter utskott för sin mandattid. Kyrkomötet kan dessutom tillsätta ett temporärt utskott för att bereda eller utreda ett särskilt ärende.

Efter remissdebatt vid kyrkomötet överförs ärendena till utskotten för beredning, om inte kyrkomötet vid remissdebatten på framställning av kyrkostyrelsen beslutar att ärendet inte skall behandlas. Kyrkomötet kan inte börja behandla ett ärende förrän utskottet har berett det.

24 §

Närmare bestämmelser om kyrkomötet

I kyrkoordningen finns närmare bestämmelser om förrättandet av val av ombud vid kyrkomötet och om kyrkomötets arbete.

Kyrkomötet fastställer för sig en arbetsordning.

Biskopskonferensen

25 §

Sammansättning

Stiftsbiskoparna är medlemmar i biskopskonferensen.

26 §

Uppgifter

Biskopskonferensen handlägger kyrkans andliga frågor inom de gränser som anges i 1 §.

Biskopskonferensen skall

- 1) fastställa valet av biskop och biträdande biskop i stiftet,
- 2) kanoniskt installera biskoparna och viga dem,
- 3) godkänna de böcker som används vid kyrkliga förrättningar,

4) ansvara för kyrkans utrikesrelationer,
5) avge utlåtanden till kyrkomötet och kyrkostyrelsen,

6) på framställning av stiftets biskop besluta om meddelande av förrättningsförbud för mer än sex månader samt om förlust och återställande av den prästerliga värdigheten,

7) besluta i de övriga angelägenheter som enligt kyrkans kanon samt denna lag och kyrkoordningen hör till biskopskonferensen.

Biskopskonferensen övervakar att kyrkomötets och kyrkostyrelsens beslut är förenliga med kyrkans dogmer och kanon. Om biskopskonferensen anser att ett beslut strider mot kyrkans dogmer eller kanon, skall ärendet utan dröjsmål för ny behandling hänskjutas till det organ som fattat beslutet.

27 §

Beslutförhet

Biskopskonferensen är beslutför när ordförande och två andra medlemmar är närvarande.

Om det är nödvändigt för att biskopskonferensen skall bli beslutför, kallar ordföranden en biträdande biskop och vid behov en pensionerad biskop som extra medlem.

Om beslutförhet inte uppnås med det förfarande som avses i 2 mom., ber ordföranden den ekumeniska patriarken att förordna en biskop eller flera biskopar från en annan ortodox kyrka som extra medlemmar.

28 §

Närmare bestämmelser om biskopskonferensen

I kyrkoordningen och i den arbetsordning som biskopskonferensen fastställt för sig finns närmare bestämmelser om biskopskonferensens arbete.

Ärkebiskopen

29 §

Ärkebiskopen

Ärkebiskopen är kyrkans överherde som i samråd med kyrkomötet, biskopskonferensen och kyrkostyrelsen skall leda ärkebiskopsdömet i enlighet med kyrkans tradition och den ortodoxa kyrkans övriga regler samt enligt denna lag och kyrkoordningen.

Om ärkebiskopen är förhindrad eller om uppdraget är vakant, vikarierar den stiftsbiskop som till tjänsteåren är äldst.

Kyrkostyrelsen

30 §

Sammansättning

Medlemmar i kyrkostyrelsen är

- 1) ärkebiskopen,
- 2) de övriga stiftsbiskoparna samt
- 3) fyra av kyrkomötet för tre kalenderår valda sakkunnigmedlemmar som är verksamma inom kyrkoförvaltningen.

31 §

Sakkunnigmedlemmarnas valbarhet

Som sakkunnigmedlemmar i kyrkostyrelsen kan väljas för ortodox kristlig övertygelse kända personer som är medlemmar i kyrkan och som inte är omyndiga.

En av sakkunnigmedlemmarna skall vara präst med behörighet för prästbefattning och en skall ha avlagt en sådan examen som krävs för domartjänst.

32 §

Val av sakkunnigmedlemmar i kyrkostyrelsen

Kyrkomötet väljer sakkunnigmedlemmarna i kyrkostyrelsen för sin mandatid. Varje medlem väljs särskilt genom hemliga val, om inte kyrkomötet är enigt om den medlem som skall väljas. Varje medlem får rösta på en kandidat. Om någon av kandidaterna får mer

än hälften av de avgivna rösterna vid den första omröstningen, blir denne vald. I annat fall verkställs en andra omröstning mellan de två kandidater som fått flest röster. Den kandidat som fått fler röster vid den andra omröstningen blir då vald.

För varje medlem väljs särskilt en personlig ersättare med iakttagande av samma förfarande.

33 §

Uppgifter

Om inte något annat bestäms i denna lag eller i kyrkoordningen skall kyrkostyrelsen

- 1) sköta kyrkans gemensamma förvaltning, ekonomi och verksamhet,
 - 2) avge de utlåtanden som begärts av kyrkan, om det inte har föreskrivits att kyrkomötet skall avge utlåtande,
 - 3) bereda ärenden för kyrkomötet,
 - 4) verkställa kyrkomötets beslut,
 - 5) handleda och övervaka arbetet inom de organ som kyrkomötet tillsatt att arbeta i anslutning till kyrkostyrelsen,
 - 6) bevaka kyrkans och församlingarnas intresse i arbetsmarknadsfrågor, leda kyrkans och församlingarnas arbetsgivar- och personalpolitik och på kyrkans och församlingarnas vägnar förhandla och avtala om anställningsvillkoren för de anställda i den ordning som föreskrivs i lagen om kollektivavtal (436/1946),
 - 7) sköta de uppgifter i anslutning till förandet av kyrkböckerna som enligt 73 och 74 § hör till kyrkostyrelsens uppgifter,
 - 8) bestämma om kyrkans gemensamma kollektier,
 - 9) sköta de uppgifter som inte hör till någon annan myndighet inom kyrkan.
- Kyrkostyrelsen skall bevaka kyrkans intresse, företräda kyrkan och föra dess talan, om inte något annat bestäms i denna lag eller i kyrkoordningen.

34 §

Beslutförhet

Kyrkostyrelsen är beslutför då över hälften av medlemmarna är närvarande.

35 §

Utövande av befogenheter

Ärenden som hör till kyrkostyrelsens uppgifter avgörs enligt vad som bestäms i dess arbetsordning av

- 1) kyrkostyrelsen vid dess sammanträde,
- 2) en sektion inom kyrkostyrelsen,
- 3) en biskop eller
- 4) en anställd vid kyrkostyrelsen som förordnats att avgöra ärenden.

I arbetsordningen finns bestämmelser om sammansättningen och beslutförhållanden för kyrkostyrelsens sektioner.

36 §

Närmare bestämmelser om kyrkostyrelsen

I kyrkoordningen och i den arbetsordning som kyrkostyrelsen fastställt för sig finns närmare bestämmelser om kyrkostyrelsens arbete.

4 kap.

Kyrkans ekonomi

37 §

Kyrkans centralfond

Kyrkans centralfond är kyrkans gemensamma fond, vars intäkter används inom ramen för den budget som fastställts av kyrkomötet

- 1) för utgifter för kyrkans gemensamma förvaltning,
- 2) för stiftens utgifter,
- 3) för fullgörande av kyrkans övriga gemensamma uppgifter,
- 4) för pensioner och familjepensioner,
- 5) för stöd till församlingarna och klostren samt till och sammanslutningar som främjar kyrkans uppgift samt
- 6) för betalning av kyrkans övriga utgifter enligt lag eller särskilda förbindelser.

I kyrkoordningen finns bestämmelser om skötseln av kyrkans ekonomi samt om kyrkans bokföring och revision.

38 §

Församlingarnas och klostrens avgifter till kyrkans centralfond

Till kyrkans centralfond betalas årligen avgifter som följer:

1) varje församling en av kyrkomötet fastställd andel av den beskattningsbara inkomst för vilken föregående år påförts eller förelegat rätt att påföra kyrkoskatt, samt

2) varje församling och kloster en av kyrkomötet fastställd andel av dess kapitalinkomst enligt inkomstskattelagen (1535/1992). I kyrkoordningen kan föreskrivas att vissa kapitalinkomstslag skall beaktas bara delvis när avgifterna till centralfonden fastställs.

Varje församling skall dessutom betala en avgift till centralfonden för betalning av prästerskapets och kantoreernas pensioner och familjepensioner. Pensions- och familjepensionsavgifterna fördelas årligen mellan församlingarna i förhållande till inkomsterna enligt 1 mom. 1 och 2 punkten.

Om ett förhållande eller en åtgärd har getts en sådan rättslig form som inte svarar mot sakens egentliga natur och syfte, skall då avgiften fastställas förfaras som om en riktig form hade använts i saken.

Om betalningarna blir fördröjda, skall församlingarna och klostren betala en dröjsmålsränta som är sex procentenheter större än den gällande grundräntan vid respektive tidpunkt.

Kyrkostyrelsen kan av särskilda skäl på ansökan befria en församling eller ett kloster helt eller delvis från att betala avgiften till centralfonden eller dröjsmålsräntan.

I kyrkoordningen finns närmare bestämmelser om fastställelse och betalning av avgifterna till centralfonden.

5 kap.

Stiftsförvaltningen

39 §

Stiftets biskop

Stiftets biskop är öveherde i sitt stift och leder stiftet i enlighet med kyrkans tradition och den ortodoxa kyrkans övriga regler samt enligt denna lag och kyrkoordningen.

Biskopen skall leda och övervaka församlingarnas, klostrens samt prästerskapets och kantorernas verksamhet i stiftet så som bestäms närmare i kyrkoordningen. Biskopen beslutar om i kyrkoordningen angivna ärenden som gäller anställningsförhållandena för prästerskapet och kantorerna i församlingarna.

40 §

Biträdande biskopen

Kyrkan kan ha en biträdande biskop eller flera.

Den biträdande biskopen skall bistå den stiftsbiskop till vars medhjälp han förordnas. Biskopskonferensen beslutar om den biträdande biskopens uppgifter och placeringsort.

41 §

Stiftsrådet

Stiftsrådet skall bistå stiftets biskop med att planera och samordna förvaltningen och verksamheten i stiftet samt i dess församlingar och kloster.

Medlemmar i stiftsrådet är biskopen, kyrkoherdarna i församlingarna i stiftet, ombuden för församlingarnas förtroendevalda och föreståndarna för klostren.

42 §

Biskopsval

Biskopen väljs av kyrkomötet.

Kyrkomötets medlemmar har rätt att föreslå kandidater för valet av biskop. För förslag till kandidat förutsätts samtycke av den berörda personen.

Av de föreslagna personerna uppställer biskopskonferensen de mest meriterade och lämpligaste som kandidater.

Biskopen väljs genom hemliga val. Varje medlem får rösta på en kandidat. Om någon av kandidaterna får mer än hälften av de avgivna rösterna vid den första omröstningen, blir denne vald. I annat fall verkställs en andra omröstning mellan de två

kandidater som fått flest röster. Den kandidat som fått fler röster vid den andra omröstningen blir då vald.

43 §

Närmare bestämmelser om stiftsförvaltningen

I kyrkoordningen finns närmare bestämmelser om biskopens uppgifter, om vikarien, om valförfarandet, om installationen samt om stiftsrådets uppgifter och valet av medlemmar.

6 kap.

Församlingens förvaltning*Allmänna bestämmelser*

44 §

Församlingens uppgifter

För att fullgöra kyrkans uppgifter inom området för en församling sköter församlingen de heliga förrättningarna, den ortodoxa fostran och undervisningen, diakoni- och välgörenhetsarbetet samt övriga uppgifter som grundande sig på det kristliga budskapet avser förkunnelse och tjänst.

45 §

Församlingsmedlemmarna

Varje medlem i kyrkan är medlem i den församling inom vars område han eller hon har hemkommun och bostad enligt lagen om hemkommun (201/1994).

De som hör till brödraskapet eller systerskapet i ett kloster eller är noviser vid ett kloster är dock medlemmar av klostret.

Stiftets biskop kan av särskilda skäl bestämma att en medlem i kyrkan hör till någon annan församling eller något annat kloster än den församling eller det kloster som avses i 1 eller 2 mom.

46 §

Rättsförmåga

En församling får förvärva rättigheter och ingå förbindelser samt föra talan vid en domstol och hos andra myndigheter.

47 §

Namnteckningsrätt

Kyrkoherden har rätt att teckna församlingens namn.

48 §

Rösträtt och förteckning över röstberättigade

Alla de medlemmar i kyrkan som har fyllt 18 år har lika rösträtt i församlingsfullmäktigeval och kyrkoherdeval. Den som röstar i församlingsfullmäktigeval skall ha fyllt 18 år senast den första valdagen och den som röstar i kyrkoherdeval senast den dag då ansökningstiden går ut.

Vid församlingsfullmäktigeval utövas rösträtten i den församling i vilken den röstberättigade har antecknats som församlingsmedlem senast den 31 augusti och vid kyrkoherdeval i den församling i vilken motsvarande anteckning har gjorts senast den dag då ansökningstiden går ut. Om församlingen är indelad i flera valområden, skall rösträtten utövas inom det valområde där den röstberättigade har hemkommun den dag som avses ovan.

Om nyval har förordnats på grund av besvär eller med stöd av 55 §, skall den som röstar vid församlingsfullmäktigeval ha fyllt 18 år senast den första valdagen för nyval och den som röstar vid kyrkoherdeval senast den dag då ansökningstiden går ut. Vid nyval utövas rösträtten i den församling i vilken den röstberättigade har antecknats som församlingsmedlem senast 60 dagar före den första valdagen.

49 §

Valbarhet

Valbara till förtroendeuppdrag i en församling är för ortodox kristlig övertygelse kända församlingsmedlemmar som är röstberättigade och som inte är omyndiga.

Valbara till förtroendeuppdrag i församlingsfullmäktige och församlingrådet är dock inte de som är anställda i huvudsyssla i församlingen i fråga.

50 §

Valnämnd

Valnämnden består av församlingens kyrkoherde samt tre övriga medlemmar som skall vara valbara till förtroendeuppdrag i församlingen.

Valnämndens medlemmar väljs av församlingsfullmäktige för fyra år och deras mandattid varar tills nya medlemmar har valts.

Valnämnden fastställer förteckningen över röstberättigade för val av medlemmar i församlingsfullmäktige och val av kyrkoherde samt förrättar och fastställer valet av medlemmar i församlingsfullmäktige och valet av kyrkoherde.

51 §

Vägran att ta emot och avgång från förtroendeuppdrag

Rätt att vägra ta emot förtroendeuppdrag i en församling har den som har fyllt 60 år eller som under de fyra närmast föregående åren har innehaft samma förtroendeuppdrag eller förtroendeuppdrag inom samma organ eller innehaft förtroendeuppdrag i en församling i sammanlagt åtta års tid.

Det är också tillåtet att av andra giltiga orsaker vägra ta emot förtroendeuppdrag. Beslut om godkännande av vägran fattas av det berörda organet.

Det är tillåtet att avgå från förtroendeuppdrag av giltiga orsaker. Beslut om beviljande av avgång fattas av det organ som valt den förtroendevalda. Församlingsfullmäktige beviljar avgång för medlemmar i församlingsfullmäktige.

52 §

Beslutförhet

Ett församlingsorgan är beslutfört då över hälften av medlemmarna är närvarande.

Församlingsfullmäktige

53 §

Sammansättning

Medlemmar i församlingsfullmäktige är

- 1) kyrkoherden och
- 2) medlemmar som valts för fyra kalenderår.

Församlingsfullmäktige skall ha minst 9 och högst 21 medlemmar. Antalet medlemmar bestäms enligt antalet församlingsmedlemmar så som anges närmare i kyrkoordningen.

Om en plats som medlem blir permanent ledig under mandattiden, skall ordföranden i medlemmens ställe för den återstående mandattiden kalla den valbara person som fått näst mest röster inom valområdet.

54 §

Församlingsfullmäktigeval

Medlemmarna i församlingsfullmäktige väljs genom hemliga val.

Församlingsfullmäktige kan indela församlingen i flera valområden så att församlingens olika delar blir proportionellt representerade. En församling som har fler än 5 000 medlemmar skall indelas i valområden.

Två röstberättigade församlingsmedlemmar har rätt att inom sitt valområde uppställa kandidater till församlingsfullmäktige. Förslaget skall föreläggas skriftligen och varje förslag får innehålla högst så många kandidater som det antal medlemmar i fullmäktige som skall väljas från valområdet.

Varje röstberättigad får rösta på högst så många kandidater i sitt valområde som det antal medlemmar i fullmäktige som skall väljas från valområdet. Valda blir så många kandidater som fått flest röster till ett antal som motsvarar det antal medlemmar i fullmäktige som skall väljas från valområdet.

55 §

Extra val

Stiftets biskop skall förordna att kompletterande val förrättas, om antalet medlemmar i församlingsfullmäktige vid valet eller under valperioden understiger tre fjärdedelar av det föreskrivna antalet.

Stiftets biskop kan förordna att nyval skall förrättas också med anledning av en väsentlig ändring i församlingsindelningen. Om en ändring i församlingsindelningen kräver det, kan biskopen förordna att valet skall förrättas med iakttagande av den nya församlingsindelningen innan ändringen har trätt i kraft.

För extra val bestämmer biskopen vid behov valområden enligt 54 § 2 mom.

Mandattiden för de medlemmar som valts genom extra val varar till den pågående valperiodens slut. Om val enligt 2 mom. förrättas under det sista året av valperioden, varar mandattiden dock till utgången av nästa valperiod.

56 §

Uppgifter

Församlingens beslutanderätt utövas av församlingsfullmäktige.

57 §

Beredningen av ärenden och kallelse till sammanträde

Ärenden som skall föreläggas församlingsfullmäktige bereds av församlingsrådet eller i enskilda fall av en kommitté som fullmäktige förordnat för uppdraget.

Församlingsfullmäktige kan besluta i ett ärende utan beredning endast om beslutet är enhälligt.

Församlingsfullmäktige kan inte besluta i ett ärende som inte har nämnts i kallelsen till sammanträdet.

Församlingsrådet

58 §

Sammansättning

Medlemmar i församlingsrådet är

- 1) kyrkoherden,
- 2) kyrkvärden i huvudkyrkan samt
- 3) minst fyra medlemmar som församlingsfullmäktige valt för sin mandattid.

Om en plats som medlem blir permanent ledig under mandattiden, skall församlingsfullmäktige välja en ny medlem för den återstående mandattiden.

De präster, diakoner och kantorer som är anställda i församlingen i arbetsavtalsförhållande i huvudsyssla kan inom sig välja ett ombud som har yttranderätt vid församlingsrådets sammanträden.

59 §

Uppgifter

Församlingsrådet skall främja församlingens andliga liv, ansvara för församlingens förvaltning och ekonomi samt beredningen av församlingsfullmäktiges beslut samt övervakningen av lagligheten hos och verkställigheten av besluten. Församlingsrådet skall bevaka församlingens intresse, företräda församlingen och föra dess talan, om inte något annat bestäms i denna lag eller i kyrkoordningen.

60 §

Övervakning av lagligheten hos församlingsfullmäktiges beslut

Om församlingsrådet anser att ett beslut av församlingsfullmäktige har fattats i oriktig ordning eller att fullmäktige har överskridit sina befogenheter eller om ett beslut annars strider mot lag, skall församlingsrådet vägra verkställa beslutet. Ärendet skall utan dröjsmål hänskjutas till fullmäktige för ny behandling.

Om församlingsfullmäktige vidhåller sitt beslut, skall församlingsrådet hänskjuta ärendet till kyrkostyrelsen för avgörande av om det finns lagliga hinder för att verkställa

beslutet. Kyrkostyrelsen får inte avgöra ett ärende förrän tiden för framställande av rättelseyrkande i ett beslut av fullmäktige har gått ut.

Prästerskapet och kantorerna

61 §

Kyrkoherden

Föreståndare för varje församling är kyrkoherden.

Kyrkoherden ansvarar för att de heliga förrättningarna förrättas enligt kyrkans tradition, kyrkoordningen och andra kyrkliga regler. Kyrkoherden skall sörja för församlingens religiösa fostran och församlingsmedlemmarnas själavård.

Kyrkoherden leder församlingens förvaltning, ekonomi och övriga verksamhet enligt denna lag, kyrkoordningen och församlingsorganens beslut.

62 §

Kyrkoherdeval

Kyrkoherden väljs av röstberättigade församlingsmedlemmar genom hemliga val.

Stiftets biskop ställer upp kandidaterna efter det att ansökningstiden har gått ut. Biskopen skall ställa upp högst de tre mest meriterade och lämpligaste kandidaterna på förslag.

Minst tio röstberättigade församlingsmedlemmar har rätt att som extra kandidat föreslå en person som har sökt uppdraget och som skriftligen gett sitt samtycke till att bli uppställd som extra kandidat. Förslaget skall skriftligen föreläggas stiftets biskop minst tio dagar före valet. Biskopen har rätt att godkänna eller avslå den extra kandidaten.

Varje röstberättigad får rösta på en person som uppställts på förslag eller på den extra kandidaten. Den som röstat på den extra kandidaten får dessutom rösta på en person som uppställts på förslag. Om mer än hälften av väljarna understöder den extra kandidaten blir denne vald för uppdraget. I annat fall blir

den kandidat som får flertalet röster vald. Vid lika röstetal blir den kandidat som är placerad i det högre förslagsrummet vald.

63 §

Val av präster, diakoner och kantorer

Andra präster i församlingen än kyrkoherden, diakoner och kantorer väljs av församlingsfullmäktige.

Stiftets biskop ställer upp kandidaterna efter det att ansökningstiden har gått ut. Biskopen skall ställa upp högst de tre mest meriterade och lämpligaste kandidaterna på förslag.

Varje medlem i församlingsfullmäktige får rösta på en kandidat. Den kandidat som får flest röster blir vald. Vid lika röstetal blir den kandidat som är placerad i det högre förslagsrummet vald.

Ändringar i församlingsindelningen

64 §

Initiativrätt

Initiativ till ändringar i församlingsindelningen kan tas av en församling eller av stiftets biskop.

65 §

Församlingsanställda

Om en ändring av församlingsindelningen innebär att en församling dras in, överförs de anställda i arbetsavtalsförhållande av permanent natur i den församling som dras in till motsvarande lämpliga uppgifter i arbetsavtalsförhållande i den församling som utvidgas eller i den nya församlingen enligt vad församlingarna kommer överens om.

Om en överenskommelse inte nås, skall kyrkostyrelsen på framställning av församlingen eller de anställda fatta beslut om överföringen.

Om en ändring av församlingsindelningen innebär att församlingens område minskas så att en anställd som avses i 1 mom. inte behövs i församlingen och om det inte går att

komma överens om hans eller hennes överföring till en anställning i den församling som utvidgas eller i den nya församlingen, skall kyrkostyrelsen besluta om överföringen så som bestäms i 2 mom.

66 §

Delning av egendom

Om församlingsindelningen ändras skall församlingarna komma överens om hur egendomen skall delas. Överenskommelsen skall ingås mellan de församlingar som berörs av ändringen eller som grundas i samband med den.

Om församlingarna är av olika åsikt om hur egendomen skall delas, avgörs ärendet av kyrkostyrelsen.

Kyrkostyrelsen fastställer församlingarnas överenskommelse eller beslutar om delningen av egendomen i samband med beslutet om ändring i församlingsindelningen. När kyrkostyrelsen fastställer delningen av egendomen kan den ålägga en församling att erlægga ersättning i pengar till en annan församling samt bestämma om betalningstiden och eventuell ränta, om församlingarnas andelar i tillgångar och skulder inte på annat sätt kommer att motsvara delningsbeslutet. Kyrkostyrelsen kan senarelägga fastställelsen av överenskommelsen eller beslutet om delning av egendomen och vid behov besluta bara om tillfällig användning av egendomen.

När överenskommelsen eller delningen av egendomen har fastställts, utgör en i beslutet intagen bestämmelse om att en församling har tilldelats egendom åtkomsthandling för egendomen.

67 §

Delningsgrund

Om en församling i sin helhet förenas med en annan församling eller med en ny församling som grundas, övergår församlingens egendom till den sistnämnda församlingen.

Om en församling delas territoriellt i två eller flera församlingar, skall egendomen fördelas mellan församlingarna i den

proportion som folkmängden utvisar enligt läget den dag då församlingsindelningen träder i kraft.

Om en del av församlingens område fogas till någon annan församling eller om det av delen bildas en ny församling, skall den församling till vilken delen fogas eller som bildas därav erhålla en så stor andel av den förstnämnda församlingens tillgångar att den motsvarar förhållandet mellan folkmängden på det område som överförts från församlingen och folkmängden på det kvarstående området, om inte något annat följer av 68 §.

Skulder och andra motsvarande förbindelser skall fördelas mellan församlingarna i samma förhållande som de erhåller tillgångar. Ansvar för skulder eller förbindelser får dock inte överföras utan rättsinnehavarens samtycke.

68 §

Undantag från fördelningsgrunderna

Vid delning av egendom skall med avvikelse från fördelningsgrunderna kyrkorna, bönehusen och de övriga byggnaderna avsedda för kyrkans bruk jämte lösöre samt den begravningsplats som eventuellt finns i anslutning till kyrkan lämnas till den församling inom vars område de kommer att finnas.

En församling som berörs av ändringarna i församlingsindelningen kan dock berättigas att för en bestämd tid använda den egendom som nämns i 1 mom. på de villkor som närmare fastställs i delningsbeslutet, förutsatt att detta inte försakar betydande olägenheter för den församling som egendomen tillhör.

Fördelningsgrunderna kan frångås, om ändringen i församlingsindelningen, delningen av egendomen eller det förfaringsätt som avses i 1 mom. medför en uppenbar försämring av verksamheten och ekonomin eller andra väsentliga olägenheter för en församling.

Klostren

69 §

Föreståndare

Medlemmarna av klostret väljer en föreståndare genom val. Valet fastställs av stiftets biskop. Uppgiften är ett livslångt uppdrag.

70 §

Direktion

Varje kloster skall ha en direktion som sköter klostrets angelägenheter. Direktionsmedlemmarna väljs av medlemmarna av klostret för högst fem år åt gången.

Föreståndaren för klostret är ordförande för direktionen.

71 §

Reglemente och ekonomistadga

I reglementet för klostret finns bestämmelser om klostrets uppgifter, förvaltning och verksamhet. Reglementet fastställs av stiftets biskop på framställning av klostrets direktion.

I klostrets ekonomistadga finns bestämmelser om skötseln av klostrets ekonomi samt om bokföringen och revisionen. Klostrets direktion beslutar om ekonomistadgan.

Kyrkböckerna

72 §

Kyrkböckerna

Kyrkböcker utgör

1) medlemsregistren enligt lagen om trossamfundens medlemsregister (614/1998),
2) de kyrkliga befolkningsregister som fördes innan den lag som nämns i 1 punkten trädde i kraft och de handlingar som hör till dem,

3) förteckningarna över döpta, över personer beträffande vilka hindersprövning verkställdes för ingående av äktenskap, över vigda, döda och begravda, över ut- och inflyttade samt över dem som utträtt ur eller intagits i kyrkans gemenskap.

73 §

Förändret av kyrkböckerna

Församlingarna och klostren skall föra kyrkböcker med iakttagande av vad som bestäms om dessa i eller med stöd av denna eller någon annan lag. Kyrkostyrelsen svarar dock för uppgifterna i och underhållet av centralarkivets kyrkböcker.

Efter att ha hört församlingen kan kyrkostyrelsen besluta att församlingens kyrkböcker skall föras vid kyrkostyrelsen eller att flera församlingar skall föra kyrkböcker tillsammans. Kyrkostyrelsen skall samtidigt förordna en registeransvarig för uppdraget.

Beslutsfattandet i ärenden som gäller förändret av kyrkböckerna ankommer på kyrkoherden eller den registeransvarige som förordnats för uppdraget. Kyrkostyrelsen meddelar närmare föreskrifter om hur kyrkböckerna skall föras.

74 §

Utlämnande av uppgifter

I fråga om utlämnande av uppgifter ur kyrkböckerna och i fråga om sökande av ändring i en församlingsmyndighets beslut om utlämnande av uppgifter ur kyrkböckerna gäller befolkningsdatalagen (507/1993).

Kyrkostyrelsen bestämmer om de avgifter som skall tas ut för uppgifter som lämnas ut ur kyrkböckerna.

75 §

Anmälningskyldighet

Om en präst genom dop eller myrrasmörjelse upptar som medlem i kyrkan eller jordfäster en person som inte hör till hans församling eller kloster, skall prästen omedelbart efter förrättningen anmäla detta till den församling, det kloster eller det religionssamfund där personen blir eller var medlem.

Anmälan skall innehålla åtminstone namn och personbeteckning eller födelsetid, uppgifter om vårdnadshavarna för ett

minderårigt barn samt uppgifter om förrättningen och tidpunkten för den.

76 §

Närmare bestämmelser om församlingens förvaltning

I kyrkoordningen finns närmare bestämmelser om

- 1) förteckningen över röstberättigade, förrättandet av val och räkningen av valresultatet vid församlingsfullmäktigeval och kyrkoherdeval,
- 2) församlingsfullmäktiges och församlingens övriga förvaltning samt
- 3) församlingens övriga förvaltning samt
- 4) ändring i församlingsindelningen.

7 kap.

Församlingens ekonomi

77 §

Kyrkoskatt

Församlingsmedlemmarna skall bidra till förvärvandet av inkomster som behövs för att täcka de utgifter som avses i 79 §.

Det belopp utöver övriga inkomster som enligt den av församlingsfullmäktige årligen godkända budgeten behövs för att betala utgifterna samlas in genom kyrkoskatt under finansåret. Församlingsfullmäktige fastställer inkomstskattesatsen. Inkomstskattesatsen fastställs till närmaste 0,05 procentenhet.

Kyrkoskatt betalas av alla personer som under skatteåret är bosatta i kommunerna inom församlingens område och enligt deras beskattningsbara inkomst vid kommunalbeskattningen.

78 §

Befrielse från kyrkoskatt

Om den skattskyldige i enlighet med föreskrivna skälighetsgrunder helt eller delvis har beviljats befrielse från betalning av

skatt på inkomst till kommunen eller från påföljder med anledning av försenad skattebetalning, erhåller han eller hon motsvarande befrielse från den kyrkoskatt som skall betalas för samma inkomst samt från påföljder med anledning av försenad skattebetalning.

Om den skattskyldige inte har fått den befrielse som avses i 1 mom., kan församlingsrådet av särskilda skäl på ansökan helt eller delvis bevilja befrielse från kyrkoskatt eller från påföljder med anledning av försenad skattebetalning på samma grunder som statliga och kommunala myndigheter kan bevilja befrielse från stats- och kommunalskatt.

79 §

Användning av församlingens inkomster

Församlingens inkomster får användas endast för att fullgöra församlingens uppgifter.

80 §

Närmare bestämmelser om församlingens ekonomi

I kyrkoordningen finns närmare bestämmelser om skötseln av församlingens ekonomi samt om bokföringen och revisionen.

8 kap.

Begravningsverksamheten

81 §

Anläggning av begravningsplatser

Församlingsfullmäktige eller klostrets direktion beslutar om anläggning, utvidgning eller nedläggning av begravningsplatser.

82 §

Gravrätt och innehavare av en gravrätt

Rätt till en grav överläts för en bestämd tid. Den som innehar en gravrätt kan överlåta rätten endast till församlingen eller klostret.

När graven överläts avtalas om vem som innehar gravrätten och vem som får gravsättas i graven. Om avtal inte har ingåtts inom ett år från den dag då graven överläts eller om det avtal som ingåtts inte kan följas, blir den avlidnes efterlevande make eller maka innehavare av gravrätten eller, om det inte finns någon efterlevande make eller maka eller också maken eller maken är död, de närmaste arvingarna till den avlidne som först gravsatts i graven. Om arvingarna är flera skall de välja en innehavare av gravrätten som företräder dem i frågor som gäller graven. Meddelande om den nya innehavaren av gravrätten skall lämnas till den församlingsmyndighet som svarar för begravningsverksamheten.

Om de närmaste arvingarna till den avlidne som först gravsatts i graven inte har kunnat komma överens om en ny innehavare av gravrätten, kan församlingsrådet förordna en innehavare av gravrätten och ge företräde åt den som bor på orten eller den som har haft hand om skötseln av graven.

83 §

Gravsättningsordning

Om avtal inte har kunnat nås i enlighet med 82 § 2 mom. om vem som får gravsättas i graven, får i graven i första hand gravsättas den avlidne för vilken graven har överlåtits och dennes make eller maka samt släktingar i rätt ned- eller uppstigande led eller makar till dessa i den ordning som dödsfallen inträffar. Om det inte finns någon sådan släkting eller om den som innehar gravrätten samtycker till det, får i graven gravsättas den avlidnes syster och bror samt deras barn, adoptiv- och fosterbarn till de nämnda personerna samt makarna till samtliga dessa. Med samtycke av den som innehar gravrätten kan den församlingsmyndighet eller klostermyndighet som svarar för begravningsverksamheten bevilja tillstånd för att i graven gravsättas även någon annan person, om det finns särskilda skäl därtill.

84 §

Skötsel av gravarna

En grav skall hållas i ett för begravningsplatsen värdigt skick. Den som innehar gravrätten svarar för skötseln av graven, om inte församlingsrådet eller klostrets direktion beslutar något annat eller om det inte har överenskommit om skötseln på det sätt som anges i 2 mom.

En församling och ett kloster kan avtala med den som innehar gravrätten om att församlingen eller klostret för en bestämd tid mot ersättning ansvarar för skyldigheten att sköta graven.

Om skötseln av en grav har försumrats väsentligt, kan församlingsrådet eller klostrets direktion ålägga den som innehar gravrätten att inom ett år från det att församlingsrådets beslut delgivits honom eller henne försätta graven i skick vid äventyr att rätten till gravplatsen annars förklaras förverkad.

85 §

Avgörande av meningsskiljaktigheter

Församlingsrådet eller klostrets direktion avgör meningsskiljaktigheter som gäller en gravrätt, den som innehar en gravrätt, skyldigheterna för den som innehar en gravrätt och andra frågor som gäller en grav, om inte något annat föreskrivs.

86 §

Tillämpning av begravningslagen och närmare bestämmelser

I fråga om begravningsverksamheten gäller dessutom begravningslagen (457/2003).

I kyrkoordningen finns närmare bestämmelser om begravningsplatserna, gravrätten och skötseln av gravarna.

9 kap.

Förvaltningsförfarande

87 §

Jäv

Medlemmar av kyrkomötet är vid kyrkomötet jäviga att behandla ärenden som gäller dem personligen.

Medlemmar i församlingsfullmäktige är i fullmäktige jäviga att behandla ärenden som gäller dem personligen eller deras närstående som avses i 28 § 2 och 3 mom. i förvaltningslagen (434/2003). När medlemmar av församlingsfullmäktige deltar i behandlingen av ett ärende i ett annat organ, tillämpas på dem vad som föreskrivs om jäv för medlemmarna i organet.

I fråga om jäv för övriga förtroendevalda och anställda i kyrkan och församlingarna gäller 28 § i förvaltningslagen. Ett anställningsförhållande till församlingen medför dock inte jäv för en person i ett förvaltningsärende i vilket församlingen är part, om personen inte på basis av sitt anställningsförhållande har varit föredragande i ärendet eller annars på motsvarande sätt handlagt det.

88 §

Förlust av valbarhet

Om en medlem av ett av kyrkans eller församlingens förtroendeorgan förlorar sin valbarhet under mandattiden, skall det berörda organet befria honom eller henne från uppdraget.

89 §

Beslutsfattande i kollegiala organ

Om ett organ är enigt om en sak eller ett motförslag inte har vunnit understöd, skall ordföranden konstatera att beslut har fattats. I annat fall skall ordföranden konstatera vilka förslag som på grund av bristande understöd inte tas upp till omröstning samt vilka som tas upp till omröstning. Ordföranden förelägger organet omröstningssättet och, om flera omröstningar skall förrättas, omröstningsordningen för godkännande samt lägger fram ett omröstningsförslag så att

svaret "ja" eller "nej" uttrycker ståndpunkten till förslaget.

Omröstningarna förrättas öppet. Om så yrkas skall val dock förrättas med slutna sedlar. Om rösterna faller lika avgör den röst som avgivits av ordföranden för sammanträdet. Om rösterna faller lika vid omröstning med slutna sedlar avgörs beslutet genom lottning.

När omröstning förrättas vid biskopskonferensen eller kyrkostyrelsens sammanträde eller i en sektion iakttas dock samma förfarande som vid kollegiala domstolar.

Vid omröstning har varje medlem av mötet en röst. Som beslut skall, med de undantag som nämns nedan, anses det som majoriteten biträder.

För överlämnande av förslag till lag om ändring av denna lag och för avgivande av ett bifallande utlåtande om ett sådant förslag samt för utfärdande och ändring av kyrkoordningen krävs två tredjedels majoritet av de avgivna rösterna vid kyrkomötet.

90 §

Avvikande mening

Den som deltagit i beslutsfattandet och som lagt fram ett motförslag eller röstat mot beslutet samt den som föredragit ärendet har, om beslutet avviker från beslutsförslaget, rätt att anmäla avvikande mening genom att reservera sig mot beslutet. Reservationen skall göras genast efter att beslutet har fattats. En skriftlig motivering som har framställts innan protokollet justerats skall fogas till protokollet.

Den som har röstat mot beslutet eller reserverat sig är inte ansvarig för beslutet. Föredraganden är ansvarig för ett beslut som fattats på hans eller hennes föredragning, om han eller hon inte har reserverat sig.

91 §

Delgivning

I fråga om delgivning av ett beslut och övriga handlingar av kyrkliga myndigheter, församlingsmyndigheter och klostermyndigheter gäller vad som bestäms i

förvaltningslagen.

Handlingar delges församlingsmedlemmarna genom att handlingarna hålls offentligt framlagda på församlingens anslagstavla så som meddelats på förhand. Delfäendet anses ha ägt rum när handlingen har lagts fram. En part delges dock beslutet särskilt så som föreskrivs i förvaltningslagen.

92 §

Delgivning i ärenden som gäller gravar

Beslut som gäller gravar delges dem som innehar gravrätten.

Om det inte finns några uppgifter om den som innehar en gravrätt eller hans eller hennes vistelseort, skall ett meddelande om beslutet utsättas på graven. Beslutet skall dessutom kungöras i en tidning med allmän spridning på orten. Delfäendet anses ha ägt rum den dag då kungörelsen har publicerats i tidningen.

93 §

Tillämpning av förvaltningslagen

Utöver denna lag skall förvaltningslagen tillämpas i fråga om kyrkliga myndigheters, församlingsmyndigheters och klostermyndigheters förfarande i förvaltningsärenden.

94 §

Tillämpning av offentlighetslagen

Inom kyrkans, församlingarnas och klostrens förvaltning skall lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas.

En revisor har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av myndigheterna få de upplysningar och ta del av de handlingar som revisorn anser vara nödvändiga för skötseln av revisionsuppdraget.

Kyrkostyrelsen beslutar om hur de avgifter som avses i 34 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet skall bestämmas och tas ut hos kyrkliga myndigheter,

församlingsmyndigheter och klostertyndigheter.

Genom ett reglemente eller en instruktion för en församlingsmyndighet och genom kyrkostyrelsens arbetsordning kan myndighetens beslutanderätt i fråga om utlämnande av handlingar överföras på en tjänsteinnehavare som lyder under den.

95 §

Arkiv

I fråga om kyrkans, församlingarnas och klostrens arkiv gäller arkivlagen (831/1994).

96 §

Offentliga sammanträden

Kyrkomötets och församlingsfullmäktiges sammanträden är offentliga, om inte ärenden eller handlingar som enligt lag är sekretessbelagda behandlas vid sammanträdet eller om inte organet annars av vägande skäl beslutar något annat. Handlingar som lagts fram vid ett slutet sammanträde och handlingar som upprättats om diskussionerna vid ett slutet sammanträde är sekretessbelagda, om så bestäms i lag.

De övriga organens möten är offentliga bara om organet beslutar det och om inte några ärenden eller handlingar som är sekretessbelagda enligt lag behandlas.

97 §

Tillämpning av bestämmelserna om språkliga rättigheter och församlingars språk

Inom kyrkoförvaltningen skall språklagen (423/2003) iaktas i tillämpliga delar. Vad som i språklagen bestäms om statliga myndigheter gäller i tillämpliga delar kyrkliga myndigheter och vad som bestäms om kommunala myndigheter gäller på motsvarande sätt i tillämpliga delar församlingsmyndigheter.

Utgående från den språkliga fördelningen för dem som antecknats som församlingsmedlemmar vid utgången av det föregående kalenderåret bestämmer

kyrkostyrelsen vart femte år vilka församlingar som är finskspråkiga, svenskspråkiga eller tvåspråkiga. En församling är tvåspråkig då den finsk- eller svenskspråkiga minoriteten är så stor att en kommun på motsvarande sätt skulle vara tvåspråkig enligt språklagen.

Bestämmelser om rätt att använda samiska finns i samiska språklagen (1086/2003).

Gudstjänster och annan verksamhet ordnas enligt behov också på ett annat språk än församlingens språk.

10 kap.

Underställning och ändringssökande

98 §

Underställning av beslut

Ett beslut av församlingsfullmäktige eller klostrets direktion skall underställas kyrkostyrelsen för fastställelse innan det får verkställas, om det gäller

1) försäljning, byte, annan överlåtelse, uthyrning för mer än tio år eller pantsättning av fast egendom,

2) försäljning eller annan överlåtelse av sådant lösöre som direkt ansluter sig till kyrkliga förrättningar,

3) en ekonomisk förbindelse eller ett projekt vars värde eller för vilken eller vilket utgifterna under fem år överstiger församlingens årsinkomst,

4) anläggning, utvidgning eller nedläggning av en begravningsplats,

5) godkännande av en plan som gäller byggande eller rivning av en kyrka eller ett bönehus samt godkännande av en plan om renovering som innebär att en kyrka eller ett bönehus ändras väsentligt eller att en kyrka eller ett bönehus inte skall användas eller

6) godkännande eller ändring av ekonomistadgan för ett kloster.

Om ett beslut inte har underställts inom ett år efter att det fattats, förfaller beslutet.

Ett underställt beslut skall fastställas, om beslutet inte har tillkommit i oriktig ordning eller inte överskrider myndighetens befogenheter eller inte i övrigt är lagstridigt och om beslutet inte heller är oändamålsenligt. I beslutet kan vid

fastställelsen företas sådana ändringar med karaktär av rättelse som inte påverkar innehållet i sak.

Rättelseyrkande som framställts i ett beslut som skall underställas skall avgöras i samband med det underställda ärendet. Ett beslut som underställs får inte fastställas förrän tiden för framställande av rättelseyrkande gått ut.

99 §

Rättelseyrkande

Den som är missnöjd med ett beslut som en kyrklig myndighet, en församlingsmyndighet eller en klostermyndighet fattat i ett förvaltningsärende får skriftligen yrka rättelse hos kyrkostyrelsen. På den grund att beslutet inte är ändamålsenligt får rättelse yrkas endast i sådana beslut av församlingsfullmäktige och klostrets direktion som skall underställas.

I ett beslut som avses i 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär.

100 §

Besvär

I kyrkostyrelsens beslut med anledning av rättelseyrkande eller beslut i ett underställt ärende får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen.

Besvär får anföras på den grund att

- 1) beslutet har tillkommit i oriktig ordning,
- 2) den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter eller
- 3) beslutet annars strider mot lag.

101 §

Rättelse- och överklagbarhet

Rättelse får inte yrkas i beslut som endast gäller beredning eller verkställighet och ändring i sådana beslut får inte sökas genom besvär.

102 §

Rätt att yrka rättelse och anföra besvär

Rättelseyrkande får framställas av den som ett beslut avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part). Rättelseyrkande i ett beslut av en församlingsmyndighet och en klostermyndighet får dessutom framställas av en församlingsmedlem och en medlem av klostret.

Museiverket får framställa rättelseyrkande i beslut av en församling som gäller åtgärder som nämns i 98 § 1 mom. 5 punkten och som riktas till en kyrka eller ett bönehus som skyddats med stöd av 116 § samt i beslut som kyrkostyrelsen fattat med stöd av 116 § 1 och 4 mom.

Ändring i ett beslut med anledning av ett rättelseyrkande får sökas genom besvär av den som framställt rättelseyrkandet. Om ett beslut har ändrats med anledning av rättelseyrkande, får ändring i beslutet sökas genom besvär också av den som enligt 1 eller 2 mom. har rätt att yrka rättelse.

103 §

Rättelseyrkande- och besvärstid

Ett rättelseyrkande skall framställas inom 14 dagar och besvär anföras inom 30 dagar från delfäendet av beslutet.

104 §

Fullföljd

Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

105 §

Verkställbarhet för beslut

Ett beslut av en kyrklig myndighet, en församlingsmyndighet och en klostermyndighet får verkställas innan beslutet har vunnit laga kraft. Verkställighet får dock inte inledas, om rättelseyrkanden eller besvär blir onödiga till följd av verkställigheten eller om den myndighet som behandlar rättelseyrkanden eller besvär

förbjuder verkställighet.

106 §

Begränsning av rätten att yrka rättelse och att anföra besvär

Rättelse får inte yrkas i och besvär får inte anföras över kyrkomötets och biskopskonferensens beslut eller biskopens beslut i ett sådant ärende som avses i 62 § 2 och 3 mom., 63 § 2 mom. och 111 § 1 mom.

I fråga om ett sådant beslut om upphandling som fattats av en kyrklig myndighet, en församlingsmyndighet eller en klostermyndighet får inte rättelse yrkas eller besvär anföras på den grunden att beslutet strider mot lagen om offentlig upphandling (1505/1992), om prövningen av ärendet hör till marknadsdomstolens behörighet.

107 §

Tillämpning av förvaltningsprocesslagen

Om inte något annat bestäms i denna lag, iakttas förvaltningsprocesslagen (586/1999) i fråga om sökande av ändring och beslut som gäller sökande av ändring.

11 kap.

Särskilda bestämmelser

108 §

Behörighetsvillkor för de anställda

Anställda som arbetar med uppgifter i anslutning till förrättandet av gudstjänster och kyrkliga förrättningar samt diakoni eller undervisning samt det lagfarna eklestiastikrådet vid kyrkostyrelsen skall vara medlemmar i den ortodoxa kyrkan.

De övriga behörighetsvillkoren för anställda inom kyrkan och i församlingarna fastställs i kyrkoordningen.

109 §

Allmänna skyldigheter för prästerna, diakonerna och kantorerna

Prästerna, diakonerna och kantorerna får inte undervisa, i predikan ta in eller sprida åsikter som strider mot kyrkans bekännelse eller kanoniska struktur. De skall i sina arbetsuppgifter och utanför dem uppträda på det sätt som deras ställning förutsätter.

110 §

Tystnadsplikt

En präst får inte som vittne eller annars yppa vad som anförtrots honom i enskild syndabekännelse eller annars vid själavård, eller avslöja den som sålunda anförtrott sig åt honom.

Om någon i enskild syndabekännelse eller annars vid själavård yppar att ett sådant brott är förestående som enligt allmän lag måste anmälas, skall prästen uppmana personen att underrätta myndigheterna eller den som är utsatt för fara. Om personen inte är villig att göra detta, skall prästen anmäla saken till myndigheterna i den mån det är möjligt utan att den som har anförtrott saken direkt eller indirekt blir avslöjad.

Bestämmelserna om präster i 1 och 2 mom. gäller även biskopar och i tillämpliga delar diakoner.

111 §

Förrättningsförbud och förlust av prästerlig värdighet

Om en präst eller diakon handlar i strid med de skyldigheter som anges i 109 §, kan biskopen meddela prästen eller diakonen förrättningsförbud för högst sex månader. Biskopskonferensen beslutar om förrättningsförbud för en längre tid än sex månader.

Om prästens eller diakonens handlande enligt 1 mom. eller beteende i strid med skyldigheterna visar att prästen eller diakonen kanoniskt sett inte är lämplig för den prästerliga värdigheten, kan biskopskonferensen meddela förlust av den

prästerliga värdigheten.

112 §

Stift och valområde för medlemmarna av prästerskapet och för kantorena

I kyrkoordningen anges hur stiftet och valområdet för medlemmarna av prästerskapet och för kantorena bestäms.

113 §

Representationen för kvinnor och män i olika organ

I kyrkliga organ, med undantag för kyrkomötet, kyrkostyrelsen, stiftsrådet, biskopskonferensen och församlingsfullmäktige, skall kvinnor och män vara representerade till minst 40 procent vardera, om inte särskilda skäl talar för något annat.

114 §

Kollektivavtal och föreskrifter om arbetsvillkoren

Kyrkostyrelsen ingår kollektivavtal på kyrkans, församlingarnas och klostrens vägnar. För kyrkostyrelsen gäller vad som i lagen om kollektivavtal bestäms om arbetsgivare eller registrerade föreningar av arbetsgivare.

Kyrkostyrelsen kan meddela föreskrifter som är bindande för de kyrkliga myndigheterna, församlingarna och klostren och som gäller tillämpning av kollektivavtalet och sådana villkor som skall iakttas i anställningsförhållanden vilka inte har reglerats eller om vilka det inte har överenskommit i kollektivavtalet.

115 §

Kyrkliga titlar

Biskopen kan förlåna en präst i sitt stift prosttitel samt en kantor titeln *director cantus* och *director musices*. I kyrkoordningen finns bestämmelser om övriga kyrkliga titlar, utmärkelseecken och utmärkelser.

116 §

Skydd av kyrkor och bönehus

Kyrkor byggda före 1917 är skyddade. Kyrkostyrelsen kan besluta att kyrkor eller bönehus som är nyare skall förklaras skyddade, om det finns sådana skäl för åtgärden som medför att en motsvarande byggnad skulle kunna förklaras skyddad enligt byggnadsskyddslagen (60/1985). Kyrkostyrelsen kan även besluta om skydd på initiativ av en församling eller Museiverket. Innan ett skyddsbeslut fattas skall Museiverket ges tillfälle att yttra sig. Byggnadsskyddet omfattar även en byggnads fasta inredning, därtill anslutna målningar och konstverk samt gårdsplanen.

Skyddade kyrkor och bönehus får inte rivas eller bli föremål för sådana ändringar som äventyrar byggnadens kulturhistoriska värde.

Innan en plan om renovering som väsentligt förändrar skyddade kyrkor eller bönehus godkänns skall församlingen ge Museiverket tillfälle att yttra sig om planen.

Om en byggnad som avses i denna paragraf har skadats på ett sådant sätt att den inte längre kan återställas i ursprungligt skick eller om det av något annat särskilt skäl är motiverat att inte längre skydda byggnaden, kan kyrkostyrelsen, efter att ha gett Museiverket tillfälle att yttra sig, besluta att byggnaden inte längre skall vara skyddad.

117 §

Övervakning av byggnadsskyddet

För att verkställa inspektioner och undersökningar som behövs för att väcka ett byggnadsskyddsärende eller för att kontrollera hur skyddet följs och tillämpas har en av kyrkostyrelsen eller Museiverket utsedd inspektör tillträde till kyrkor och bönehus.

Om det är uppenbart att sådana ändringar eller renoveringar som avses i 98 § 1 mom. 5 punkten utförs i en byggnad utan att underställningsmyndigheten har fastställt detta, kan kyrkostyrelsen förbjuda åtgärden eller bestämma att arbetet skall avbrytas.

12 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

118 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
Genom denna lag upphävs

1) lagen av den 8 augusti 1969 om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969) jämte ändringar,

2) i lagen av den 10 februari 1984 om tjänste- och arbetsvillkorsutskottet inom ortodoxa kyrkosamfundet i Finland (158/1984),

3) i statstjänstemannalagen av den 19 augusti 1994 (750/1994) 68 §, sådan den lyder i lag 939/1996,

4) i lagen av den 6 november 1970 om statens tjänstekollektivavtal (664/1970) 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 940/1996, samt

5) i förordningen av den 23 december 1987 om statens tjänstekollektivavtal (1203/1987) 10 § 4 mom. 31 punkten, sådan den lyder i lag 878/1992.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

119 §

Överföring av ansvaret för kyrkostyrelsen, stiftsförvaltningen och ortodoxa seminariet till kyrkan

Ansvaret för ortodoxa kyrkostyrelsen, stiftsförvaltningen och ortodoxa seminariet överförs från staten till den ortodoxa kyrkan när denna lag träder i kraft. Kostnaderna för lön och reseersättning till tjänstemän vid kyrkostyrelsen, stiftsförvaltningen och seminariet samt övriga omkostnader överförs till den ortodoxa kyrkan.

I statsbudgeten intas årligen ett anslag avsett för skäligen kostnader för ortodoxa kyrkans verksamhet. Grunden för dimensioneringen av anslaget bestäms enligt beloppet av de utgifter som ansvaret för

kyrkostyrelsen, stiftsförvaltningen och ortodoxa seminariet åsamkat staten och beloppet av de statsunderstöd som har beviljats ortodoxa kyrkans församlingar och inrättningar före denna lags ikraftträdande samt den uppskattade förändringen i kostnadsnivån. Förändringen i kostnadsnivån beräknas, om inte något annat följer av särskilda skäl, på basis av förändringen i den allmänna prisnivån. På statsunderstödet tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i statsunderstödslagen (688/2001).

120 §

Ändring av tjänsteförhållanden till arbetsavtalsförhållanden

När denna lag träder i kraft ändras tjänsteförhållandena i kyrkan och församlingarna till arbetsavtalsförhållanden och tjänsterna dras in utan några särskilda åtgärder. I fråga om de anställda och anställningsvillkoren tillämpas vad som bestäms i eller med stöd av lag samt vad som avtalas i kollektivavtalet och arbetsavtalet.

121 §

Prövotid

För en präst, diakon eller kantor som är anställd på provotid vid lagens ikraftträdande upphör provotiden fyra månader efter ikraftträdandet eller om provotiden enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet skall upphöra tidigare, vid denna tidigare tidpunkt.

122 §

Pensionsrätt

Om anställningsförhållandet för en anställd som med stöd av 120 § övergår från ett tjänsteförhållande till ett arbetsavtalsförhållande i kyrkan har inlett före den 1 januari 1993, gäller i fråga om hans eller hennes pensionsrätt vad som bestäms om rätten till pension för dem som står i tjänsteförhållande till staten.

Anställda som övergår från ett sådant tjänsteförhållande i en församling som avses i 21 § i den lag som nämns i 118 § 1 mom. 1 punkten till ett arbetsavtalsförhållande har rätt till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltidspension samt deras anhöriga till familjepension, vilka betalas ur kyrkans centralfond, i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller dem som står i tjänsteförhållande till staten.

Anställda som avses i 1 och 2 mom. skall delta i bekostandet av pensionsskyddet i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller dem som står i tjänsteförhållande till staten.

123 §

Anhängiga förvaltningsärenden

På förvaltningsärenden som väckts hos en kyrklig myndighet eller församlingsmyndighet före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. När det gäller ärenden som återsänts för ny behandling skall dock denna lag tillämpas.

124 §

Organ och förtroendevalda

Mandattiden för tillrättavisningsnämnden och kyrkliga överdomstolen upphör vid ikraftträdandet och anhängiga ärenden vid dessa förfaller. Ärenden som bereds av tjänste- och arbetsvillkorsutskottet inom ortodoxa kyrkosamfundet i Finland och av beredningsutskottet vid kyrkomötet överförs till kyrkostyrelsen. Mandattiden för de direktorer för klostren som valts tills vidare före ikraftträdandet upphör fem år efter ikraftträdandet.

Övriga kyrkliga organ och församlingsorgan som valts före ikraftträdandet fortsätter till slutet av sin mandattid enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. I fråga om valbarhet för förtroendevalda som valts före ikraftträdandet tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

125 §

Reglementen, instruktioner och arbetsordningar

De reglementen och instruktioner som gäller i kyrkan och församlingarna vid ikraftträdandet fortsätter att gälla. Om en bestämmelse i ett reglemente, en instruktion eller en arbetsordning står i strid med denna lag eller kyrkoordningen, skall denna lag eller kyrkoordningen iakttas.

Helsingfors den 19 maj 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Kulturminister *Tanja Karpela*